

Fugler i 20 våtmarksreservater i Hedmark 2013-20

Jon Bekken

Statsforvalteren i Innlandet
Rapport nr. 6 | 2021

Forfatter: Jon Bekken
Tittel: Fugler i 20 våtmarksreservater i Hedmark 2013-20

ISBN: 978-82-8410-019-7

Forsidebildet: Fra vestre Tjønnan i Tufsingdeltaet naturreservat mot vest.
Når ikke annet er angitt, foto: Jon Bekken.

© 2021 Jon Bekken

Rapporten er lisensiert under «Creative Commons Navngivelse – Ikke Kommersiell – Del På Samme Vilkår 3.0 Norge»-lisensen som er gjengitt her: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/no/>

Sammendrag

Rapporten beskriver forekomsten av fugler i de 20 naturreservatene i perioden 2013-20, med hovedvekt på våtmarksfugler. En oversiktstabell omfatter alle observerte arter 1970-2020.

Observasjonsmaterialet stammer dels fra eget feltarbeid, dels fra oppsynspersonell og lokale fuglekjennere, og i økende grad observasjoner som er lagt inn i Artsobservasjoner.

De fleste reservatene er hovedsakelig hekkeområder, men noen, som Gardsjøen og Seimsjøen, har sin viktigste funksjon som rasteplasser under trekket. Det er til sammen påvist 102 arter av våtmarksfugler i de 20 områdene. Det største artsmangfoldet finner vi ikke uventet i de produktive våtmarkene i lavlandet. Flest arter er påvist i Gjesåssjøen naturreservat, med 90 arter. Blant reservatene nord i fylket er det Sørstjøen som leder an med 63 arter. Til sammen er 65 arter påvist hekkende, eller det er grunn til å tro at de hekker. Hele 36 av disse hekker eller hekker trolig i Lille Sølensjø naturreservat.

De første ornitologiske undersøkelsene i de 20 områdene fant sted i 1972-77. I løpet av de snart 50 årene som har gått, har det skjedd mange endringer i fuglefaunaen. En del arter både med positiv og negativ utvikling blir spesielt omtalt. Etter at sangsvane ble sett med unger for første gang i Hedmark i 1991, har den spredd seg raskt og er pr. 2020 påvist/sannsynlig hekkende i 15 av reservatene. Grågåås og dvergmåke er også nyetablerte hekkearter, men er så langt kun funnet hekkende i ett reservat hver. Fjellmyrløper er også en art som har kommet inn som hekkefugl i nye områder.

Hele 35 av de påvist/sannsynlig hekkende våtmarksartene står på Norsk rødliste for arter 2021. Det hekker rødlistearter i alle de 20 områdene. Flest er det i Grøntjønnan og Lille Sølensjø naturreservater, hver med 18 arter. Tre av de hekkende artene er *Kritisk truet*:

Vipe hekket på 1970-tallet i 14 av de 20 reservatene med et samlet antall på ca. 50-60 par. Status i 2020 er 8-9 par, altså en nedgang på ca. 85 %.

Hettemåke har hekket eller trolig hekket i 13 av områdene. Antall fugler i koloniene har som ellers variert raskt både opp og ned, med største antall i Våletjern med ca. 1.200 individer i 1985. I perioden 2013-20 er det bare fire av reservatene som har hatt hekkende hettemåker, og pr. 2020 er det bare Nekmyrene og Rysjøen som har intakte kolonier.

Vierspurv har trolig vært etablert i fire av reservatene. I dag er den borte fra alle. Siste påviste hekking i reservatene fant sted på Ulvåkjølen i 1999.

Brushane har vært etablert som hekkefugl i ti av reservatene. Det krever stor innsats å skaffe nøyaktige tall for hekkende brushøner, så tallene må delvis bygge på at antall høner er lik antall spillende haner. Reservatene hadde på 1970-tallet samlet en hekkebestand på ca. 110-170 høner. Bestanden i dag synes å være på ca. 40 høner. Nesten alle disse holder til i to av reservatene.

Med stadig flere våtmarksfugler blant de truede artene må vi forvente mindre bestander i reservatene. Der hettemåkene er blitt borte, forsvinner de artene som nyter godt av den beskyttelse måkene gir mot predatorer. Mange av de artene som ikke er rødlistet har også avtatt i antall i de fleste områdene. Reduserte bestander er særlig tydelig i Tufsingdeltaet, Kvisleflået, Røtkjølen, Ulvåkjølen, Brumundsjøen, Endelausmyrene, Gardsjøen og Seimsjøen.

Innhold

Innledning.....	3
Metoder.....	4
Resultater	5
Forekomst av rødlistearter.....	11
Galtsjøen	13
Kvisleflået	18
Tufsingdeltaet.....	23
Grøntjønnan	31
Sørsjøen.....	37
Meløyfloen	44
Atnsjømyrene	49
Lille Sølensjø.....	54
Nekmyrene	61
Skjeftkjølen med Rysjøen	67
Røtkjølen	72
Ulvåkjølen.....	76
Vesle Rokosjøen	79
Brumundsjøen	84
Endelausmyrene.....	88
Våletjern	92
Gjesåssjøen.....	97
Gardsjøen	106
Seimsjøen	110
Nygårdsmyra	116
Litteratur	120

Innledning

I verneplanen for våtmarker i Hedmark (Fylkesmannen i Hedmark 1978) ble det foreslått opprettet 20 naturreservater, og i tillegg en utvidelse av Åkersvika naturreservat, som ble opprettet i 1974. Videre i prosessen ble fire områder tatt ut av planen, og ett delt opp i to områder. Det var derfor 17 våtmarksområder som ble fredet etter naturvernloven ved kongelig resolusjon av 18. desember 1981. Denne rapporten omhandler fuglefaunaen i disse reservatene, og i tillegg Våletjern (fredet 10.2.1984), Atnsjømyrene (7.12.2001) og Gjesåssjøen (31.5.2002). Områdene fordeler seg på hele fylket, fra Kvikne og Tufsingdalen i nord til Sør-Odal/Eidskog i sør. Arealene varierer fra Kvisleflået på 33.500 daa til Våletjern på 121 daa. Den 2. september 2005 ble Kvisleflået utvidet til 56.824 daa, under navnet Kvisleflået og Hovdli naturreservat. Den 12. desember 2014 ble Brumundsjøen naturreservat og Harasjømyra naturreservat og et område mellom de to verneområdene slått sammen til Brumundsjøen-Harasjømyra naturreservat på 25.500 daa. Denne rapporten omfatter kun de opprinnelige våtmarksreservatene. De oppgitte arealer for de ulike verneområdene er hentet fra Naturbase.

Tidligere undersøkelser

Det er foretatt zoologiske undersøkelser i alle de aktuelle områdene tidligere. Ti av områdene ble undersøkt i forbindelse med Miljøverndepartementets landsplan for verneverdige områder/forekomster i 1972-75 (Bekken 2001). Under grunnlagsundersøkelsene for verneplanen for våtmarker i Hedmark befarte Erling Maartmann i 1976-77 et stort antall områder, inkludert mange av de aktuelle reservatene (Maartmann 1977a, b). Fuglefaunaen i 11 av områdene ble undersøkt i 1985-86 (Bekken 1987), og 18 av dem ble undersøkt i 1995-97 (Bekken 2001). Sistnevnte rapport har med kjente observasjoner fram til og med 1999. Observasjoner fra de samme 20 områdene som foreliggende rapport for årene 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Observasjoner fra 2013-2020

Observasjonsdata fra de 20 områdene er samlet inn fra ulike kilder:

- Eget feltarbeid 2018-20, for noen områder også 2013-17
- Observasjoner fra oppsynet og fra lokale fuglekjennere
- Observasjoner meldt inn til LRSK – sjeldenhetskomitéen i Norsk Ornitologisk Forening, avd. Hedmark
- Observasjoner lagt inn i Artsobservasjoner 2013-20

Volumet av observasjoner i de ulike reservatene varierer svært mye. For Gjesåssjøen har Artsobservasjoner for den aktuelle perioden hele 3.825 observasjoner, mens for Nygårdsmyra inneholder databasen kun 74 observasjoner, de fleste lagt inn av rapportforfatteren. En takk til alle som har bidradd med observasjoner!

Ramsar-områder

- Fem av rapportens tjue reservater er Ramsar-områder:
- Kvisleflået og Tufsingdeltaet ble inkludert på listen i 2002
- Atnsjømyrene, Brumundsjøen og Endelausmyrene ble med i 2012

Norge var i 1974 et av de første landene som ratifiserte våtmarkskonvensjonen, også kjent som Ramsar-konvensjonen. Den er en internasjonal miljøvernavtale som ble inngått i byen Ramsar i det nordlige Iran i 1971. Avtalens formelle navn er Convention on Wetlands of International Importance. I Norge er det Miljødirektoratet som er forvaltningsmyndighet for konvensjonen. Pr. 2019 hadde 171 land ratifisert avtalen, og den omfatter nå mer enn 2.100 verneområder. Landene forplikter seg til å vektlegge bevaring av våtmark, samarbeide om vern av våtmark, og å opprette minst ett Ramsar-område hver. Disse områdene skal være viktige i internasjonal målestokk og skal gis et spesielt vern.

Metoder

Våtmarksfugler

Begrepet «våtmarksfugler» kan defineres på ulike vis. I verneplanen for våtmarker (Fylkesmannen i Hedmark 1978) ble ordenene andefugler, lommer, dykkere, tranefugler og vade-, måke- og alkefugler regnet med. I denne rapporten har jeg valgt også å ta med typiske våtmarksarter fra andre ordener, se tabell 1.

Tabell 1. Arter som i denne rapporten er regnet som våtmarksarter. Til sammen er 102 slike arter påvist i de 20 reservatene.

Orden	Regnes som "våtmarksarter"	Antall våtmarksarter påvist i reservatene
1 Andefugler	Alle arter	32
2 Lommer	Smålom, storlom, islom	3
3 Dykkere	Dvergdykker, toppdykker, gråstrupedykker, horndykker	4
4 Pelikanfugler	Storskarv	1
5 Storkefugler	Rørdrum, gråhegre, egretthege	3
6 Rovfugler	Sivhauk, myrhauk, fiskeørn	3
7 Tranefugler	Vannrikse, myrrikse, sivhøne, sothøne, trane	5
8 Vade-, måke-, og alkefugler	Alle arter unntatt rugde	38
9 Ugler	Jordugle	1
10 Spurvefugler	Heipiplerke, gulerle, vintererle, fossekall, blåstrupe, sivsanger, myrsanger, rørsanger, trostesanger, lappspurv, vierspurv, sivspurv	12

Takseringsmetoder for våtmarksfugler er beskrevet av Haga (1982). Registrering ved sjøer og store, åpne myrområder kan utføres som fjernobservasjoner med teleskop eller kikkert. Den mest brukte metode er imidlertid rundetakseringer langs myr- eller vannkanten, eller innom tjern og større myrflater i de områder der åpne arealer veksler med skog. Av de to er sistnevnte metode den mest effektive, særlig for vade- og spurvefugler. Den mest effektive takseringsmetoden for vannfugler på litt større vannspeil er båttakseringer.

Under feltarbeidet ble rundetakseringer brukt i alle områdene, som regel kombinert med fjernobservasjoner. Tufsingdeltaet er delt opp av ei meandrende elv og tjern som henger sammen med elva og Femunden slik at området er lite tilgjengelig til fots. Her bisto oppsynet med båttransport tidlig i sesongen, og i andre feltperiode disponerte vi en kano.

Andre fuglegrupper

I de områder som har trekkfunksjon, og hvor det ble avlagt flere besøk, ble det etablert en viss oversikt over forekomsten av standfugler ved besøk tidlig i sesongen. Eksempelvis synger meisene mest aktivt i april/mai, og spettene markerer områdene sine ved roping og tromming mot tørre stammer og lignende tidlig i sesongen. Utover forsommeren markerer de mange hekkende arter seg ved tydelig varsling når man nærmer seg hekkplassen. For mange reservater har fugleinteresserte besøkt områdene til ulike årstider og lagt observasjonene inn i Artsobservasjoner.

UTM-angivelser refererer seg til blått rutenett, WGS84.

Tabell 2. Våtmarksfugler som er påvist i de 20 reservatene 1970-2020.

H = påvist hekkende
(H) = hekket før år 2000

h = hekker trolig
x = arten er påvist

For rødlistekategorier NT, VU, EN, CR
se tabell 3

		Galtsjøen	Kvisleflået	Tufsingdelta	Grøntjønnen	Sørsjøen	Meløyfloen	Atnsjømyr	L. Sølsensjø	Nekmyrene	Skjettjølen	Røttjølen	Ulvåktjølen	V. Rokosjø	Brumunds	Endelausm	Våletjern	Gjesåssjøen	Gardsjøen	Seimsjøen	Nygårdsm
Knoppsvane										x				x			H	H	(H)	(H)	
Dvergsvane																		x			
Sangsvane		H	H	H	H	H	H	h	H	x	H	x	H	H	H	H	H	x	x	x	H
Taigasædgås	EN	x	H			x			x					x				x	x	x	
Taiga-/tundrasædgås				x										x				x	x	x	
Kortnebbgås				x	x	x	x								x			x	x	x	
Tundragås																		x	x		
Grågås				x		x			x					x			x	H	x	x	
Stripegås					x													x	x	x	
Kanadagås		x		x		x			x		H		x	H	x	x	x	H	(H)	x	H
Hvitkinngås											x			H				x			
Ringgås						x												x			
Gravand																		x	x	x	
Brunnakke	NT	H	h	H	H	H	H	H	H	(H)	h	h	x	x	x	h	H	x	x	x	
Snadderand	NT					x					x			x				x			
Krikkand		H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	h	H	H	H
Stokkand		H	H	H	H	H	H	H	H	x	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H
Stjertand	VU	H	H	H	h	x	(H)	h	H	x	x			x		H	x	x	x	x	
Knekkand	EN			x					x	x					x		x	x	x	x	
Skjeand	VU					H		x		x								x	x	x	
Taffeland		x																x	x	x	
Toppand		h	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	x	H	H	h	x	x	x	x	
Bergand	EN	x		x	H	x	x	x	H	x	x		x	x	x			x	x	x	
Ærfugl	VU													x							
Havelle	NT	x		x	H	x	x			x					x			x			
Svartand	VU	x	x	H	h	x		H	H	H				x	x			x		x	
Brilleand					x																
Sjørre	VU	H	x	x	H	x			x						x			x			
Kvinand		H	H	H	x	H	x	H	H	H	H	H	H	H	H	H	h	H	x	H	H
Lappfiskand	VU													x				x	x	x	
Siland		h	x	H	x	H			H	x					x			x	x	x	
Laksand		H	h	h	x	H	x	H	H	x	x	H	x	h	(H)		x	x	x	x	
Smålom		x	x	x		x			H	x	H	H	x		H	H		x		x	H
Storlom		H	H	H	x	H		x	H	x	H	x		H	H			x	x	x	H
Islom														x							
Dvergdykker	EN																(H)	x		x	
Toppdykker	NT	x												x	x			H	x	x	
Gråstrupedykker														x				x			
Horndykker	VU	x		x		H		x	x		x			x	x	h	H	x			
Storskarv	NT	x		x		x					x			x	x			x		x	
Rørdrum																					x
Gråhegre		x		x	x	x	x	x			x	x	x	x	x		x	x	x	x	
Egretthege																	x				
Sivhauk	NT	x		H	x	x			x	x					x		x	H		x	
Myrhauk	EN		x	H	h	h	H		x	x					x			x		x	
Fiskeørn	VU	H	x	H	x		x	x	H		H	x	x	x	x		x	x	x	x	
Vannrikse	VU																x	x	x	x	
Myrrikse	EN	x		x													x	x	x		
Sivhøne	VU																H	x	x		
Sothøne	VU			x										x			(H)	H	x	x	
Trane		H	h	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	x	x	H
Tjeld	NT	x		x		x					x			x				x	x	x	
Dverglo	VU					x												x	(h)		
Sandlo				x	h	x	h	x	x	(H)					x			x	x	x	
Heilo	NT	x	H	H	H	H	H	x	h	H	H	H		H	h			x	x	x	H
Tundralo										x										x	
Vipe	CR	x	H	H	(H)	H	H	(H)	H	(H)	(H)	(H)	H	(H)	(H)	(H)	x	H	H	x	h
Polarsnipe						x												x	x		
Dvergsnipe																		x	x	x	
Temmincksnipe				x	h	x	(h)		x									x	x	x	
Myrsnipe		x		x	H	x				H	x				x			x	x	x	

		Galtsjøen	Kvisleflået	Tufsingdelta	Grøntjønnan	Sørsjøen	Meiøyfloen	Atnsjømyr	L. Sølsjø	Nekmyrene	Skjefkjølen	Røtkjølen	Ulvåkjølen	V. Rokosjø	Brumundsj	Endelausm	Våtejern	Gjesassjøen	Gardsjøen	Seimsjøen	Nygårdsm
Fjellmyrløper	NT		H		H	x	x		(H)	H								x			
Brushane	VU		H	H	H	(H)	(H)		H	H	(H)			x	(H)	(H)	x	x	x	x	
Kvartbekkasin			(H)															x	x		
Enkeltbekkasin		h	H	H	H	H	H	H	H	H	h	H	H	h	H	H	x	x	H	x	
Dobbeltbekkasin	NT				H		H											x	x	x	
Svarthalespove	CR					x											x	x			
Lappspove				x										x					x		
Småspove	NT	h	H	H	x	H	x	x	H	H	H	H	H	x	H	H		x		x	
Storspove	EN		x	x	x	H			H	x	H	(H)	H	H	H	H	x	h	h	x	h
Sotsnipe		x												x	x		x	x	x	x	
Rødstilk	NT	x		H	H	H	H	h	H	H	x	x	x	x	h	x		x	x	x	
Gluttsnipe		h	H	H	H	H	H	h	H	H	H	H	H	h	H	H	x	x	x	x	
Skogsnipe				h	x	x		x	x	x	x	h	h	h		H	H	x	x	x	h
Grønnstilk		h	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	x	x	x	x	H
Strandsnipe		h	h	H	H	H	H	h	H	H	H	H	H	H	H		x	x	h	H	H
Steinvender	NT																				x
Svømmesnipe	NT	h	x	H	H	h	h	h	h	H						x		x	x		
Fjelljø					x																
Dvergmåke	VU			x	x	x			H	x							x	x			
Hettemåke	CR	h	h	x	x	x	x	h	H	H	H	(H)	x	H	(H)	(H)	(H)	H	(H)	x	
Fiskemåke	VU	x	H	H	H	H	H	x	H	H	H	H	H	H	H	H	x	x	h	x	H
Sildemåke				x	x	x								H	x			x	x		
Gråmåke	VU	h		h	x	x		x		x				H	x		x	x	x	x	
Svartbak				x		x												x	x	x	
Makrellterne	EN	x		x		x	x		x		H			H	H			H	x	H	
Rødnebbterne		x	x	H	x	H	x		H	H	x			x	x			x		x	
Makr./rødn.terne		x	x	x																x	
Svartterne						x											x				
Lomvi	CR																	x			
Jordugle		H	H	H	H	h	H		H	H	x	h	h		x	H		x	x	x	x
Heipiplerke		x	H	H	H	H	H	h	H	H	H	(h)	(h)	x	(H)	H		x	x	x	H
Gulerle		h	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H		x	x	x	H
Vintererle		x						x									x	x	x	x	
Fossefall		h				x		x						x	x			x	x		
Blåstrupe	NT		x	h	H	H	H	x	H	H				x		x		x	x	x	
Sivsanger					x		x		x	x								H	x		
Myrsanger																		x		x	
Rørsanger																	h	H			
Trostesanger																		x			
Lappspurv	EN				H		h			H								x		x	
Vierspurv	CR		h								(H)	(H)	H					x			
Sivspurv	NT	H	H	H	H	H	H	h	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	
Antall arter påvist		49	37	60	53	63	40	35	50	48	40	29	30	53	48	30	41	90	64	69	18
Herav hekkende/trolig hekkende		25	28	32	33	31	27	21	36	27	27	24	20	24	25	24	15	17	12	7	17
Antall rødlistearter påvist		23	20	29	25	31	20	17	24	22	19	11	12	25	22	15	19	43	29	29	4
Hekkende/trolig hekkende rødlistearter		9	12	17	18	14	13	9	18	15	12	9	7	7	14	11	7	8	6	6	4

Endringer i fuglefaunaen

Det er snart gått femti år etter de grundige inventeringene i 1972-77 i regi av Landsplanen for verneverdige områder/forekomster og verneplanen for våtmarksområder i Hedmark. I løpet av disse årene har status for flere av fugleartene endret seg. Noen arter har vandret inn og etablert seg som hekkefugler, andre er har avtatt i antall og helt eller nesten forsvunnet fra mrådene.

Arter i framgang

Sangsvane var lenge en art som kom til vårt område seint på høsten og overvintret i beskjedent antall langs åpne elvestrekninger. Et par med ungekull ble for første gang påvist i 1991, i et av rapportens områder; Kvisleflået naturreservat (Bækken 1992). Dette kullet kan ha vært klekt på svensk side av grensa. Etter hvert ble hekking påvist i stadig flere områder. Pr. 2020 er sangsvane påvist i alle 20 reservatene, og arten har hekket eller sannsynligvis hekket i 15 av dem.

Sangsvanepar med fire unger i Røtkjølen naturreservat 18. juli 2007.

Hvitkinngås: Verdensbestanden er fordelt på tre hovedbestander. Den nordvest-russiske bestanden har et trekk sørover via Kvitsjøen, Finskebukta og Sør-Sverige til overvintring i bl.a. Nederland. I 1971 begynte de å hekke på Gotland, og i 1980 var antallet økt til ca. 50 par. Etter hvert spredte de seg i ulike retninger og hekket i løpet av 1990-tallet i Finland, Danmark, Estland, Tyskland, Nederland og Belgia – og i flere norske fylker. Det er en del av totalbildet at også parkfugler fra Skansen i Stockholm og Ekeberg i Oslo har etablert seg i det fri og blitt tatt opp i den ekspanderende, ville bestanden (Ree 2001). I 2003 ble et par observert med unger i Rokosjøen, like ved Vesle Rokosjøen naturreservat. Arten er også sett i Rysjøen dyrelivsfredningsområde og ved Gjesåssjøen. Observasjoner er også gjort nær Gardsjøen og Seimsjøen naturreservater. Ved Hamar raster en stadig voksende flokk hver høst før de trekker sørover, høsten 2020 opptil 215 individer.

Grågås ble sett i økende antall i Sør-Hedmarks våtmarker utover på 1990-tallet, og første kjente hekkforsøk fant sted ved Linderudsjøen i Stange i 1997 (Knoff 1997). I 2003 ble det første ungekullet sett i Gjesåssjøen, og etter hvert har flere par hekket både her og ved Strandsjøen i samme kommune, og på flere lokaliteter i Stange og Hamar.

Taigasædgås *Sterkt truet*

Arten har fra gammelt av hekket i myrområder i høyereliggende skog fra Nord-Trøndelag og nordover. Utover på 1900-tallet har disse forekomstene blitt nesten borte. En forekomst fantes også i Dalarna nær riksgrensa. Kanskje strakk denne forekomsten seg inn i Engerdal en gang i tiden. I Dalarna ble det fra 1974 satt ut sædgjess for å styrke den lille resten av den opprinnelige stammen (Bekken 2001). Første kjente observasjon i Kvisleflået naturreservat ble gjort i 1997. Forekomsten er ganske sikkert en følge av at stammen på svensk side er blitt større. Den 11.6.2008 observerte Svein Dale hele 17 ind. på Rådløskjølen. I 2016 påvist Kjell Isaksen arten hekkende her, han observerte en hunn med tre unger 25.6. Dette er første kjente hekkfunn av arten på Østlandet i nyere tid. Den

25.7.2020 registrerte Kjell Isaksen 14 voksne gjess i området. En av disse var ei gås med satellittsender som var del av et forskningsprosjekt i gjessenes vinterområde i Skottland.

Sivhauk *Nær truet*

Arten var en gang en svært sjelden gjest i Hedmark. Første funn var i Åkersvika, der en fugl ble skutt i 1956. Fra 2000 er arten sett oftere, de fleste i Åkersvika. I 2010 ble et par voksne fugler observert i Gjesåssjøen naturreservat 8.5.-21.7., med reirbygging. Dette ble bare et hekkforsøk. Året etter var også et par til stede på våren, men de ble borte igjen. Også i 2012, 2013 og 2017 er reirbygging eller reir med egg observert, men det ser ikke ut til at unger har levd opp. Også i 2016 var et par til stede i lengre tid. På Hedmarken har sivhauk hekket vellykket eller gjort hekkforsøk på tre lokaliteter fra 2013 og utover. Også utenom vegetasjonsrike lavlandslokaliteter kan vi forvente spredte hekkinger. I Tufsingdeltaet naturreservat hekket et par vellykket i 2011.

Fjellmyrløper *Nær truet*

Denne arten har i lang tid hatt sine kjente hekkeområder blant annet i reservatene Kvisleflået, Nekmyrene og Lille Sølensjø. I de to første områdene hekker arten fortsatt, men antallet synes å være vesentlig lavere i dag enn det det var på 1970-tallet. I Lille Sølensjø synes arten å ha blitt borte. Dette er i samsvar med det Isaksen (2001) fant for hele Hedmark, han konkluderte med at hekkebestanden i 2000 var på ca. 20-30 par, inkl. et beskjedent antall ikke kjente lokaliteter, dvs. mindre enn den var på midten av 1970-tallet. Likevel står fjellmyrløper under «Arter i framgang». Den har fra 2006 etablert seg i Grøntjønnan naturreservat. Her er den senere påvist nesten hvert år, og i 2011 ble også et reir funnet. I 2014 ble arten også funnet hekkende på en annen «ny» lokalitet i Tynset. I Meløyfloen naturreservat ble to ind. observert i spillflukt over egnet hekkeområde den 5.6.2016. Det må legges til at dette er en tidkrevende art å kartlegge. Store myrarealer må gås nøye igjennom ved hjelp av truger og trekking av tau over ikke farbare hengemyrpartier for å påvise eventuelle hekkende par. Fuglene flyr først opp når et menneske (eller tau) kommer svært nær.

Dvergmåke *Sårbar*

Arten er en ny hekkeart i Hedmark. For første gang i fylket ble unger påvist i Lille Sølensjø naturreservat i 2007, to par hadde reir med unger den 28.6. Senere er arten funnet hekkende på to andre lokaliteter i Rendalen, to lokaliteter i Tolga og ett sted i Os, sistnevnte ikke så langt unna Tufsingdeltaet naturreservat. Til sammen er arten sett i 7 av de 20 reservatene.

Noen arter er blitt sjeldnere

Vipe *Kritisk truet*

Vipebestanden i Europa har fulgt to utviklingstrender de siste 150 årene. En lang periode med økning fra slutten av 1800-tallet fram til tidlig 1970-tall, etterfulgt av en kraftig nedgang (Heggøy & Øien 2014). Vi ser tydelig den samme nedgangen i våtmarksreservatene i Hedmark. På 1970-tallet hekket vipa i 14 av de 20 reservatene med et samlet antall av ca. 50-60 par. For noen av områdene mangler det data for dette tiåret, der er tall fra 1980-tallet brukt. Rundt 1997 var bestanden redusert til 11-22 par, i sju reservater. For perioden 2006-12 er tallet 13-15 par i åtte reservater. Den største nedgangen har altså skjedd før ca. 1997. For den perioden denne rapporten dekker er arten funnet hekkende eller med hekkeatferd i i seks reservater; Kvisleflået 1 par, Tufsingdeltaet 1 par, Meløyfloen 1 par, Lille Sølensjø 2 par, Gjesåssjøen 2 par, Gardsjøen 1-2 par. Status for arten i de 20 reservatene pr. 2020 er altså 8-9 par, en nedgang fra 1970-tallet på ca. 85 %.

Brushane *Sårbar*

Arten har etter å ha økt i antall fram til ca. 1975-80, gått tilbake både nasjonalt og i våre naboland Sverige og Finland (Øien & Aarvak 2010). Brushane har vært etablert som hekkfugl i ti av reservatene (Tabell 2). Det krever stor innsats å skaffe nøyaktige tall for hekkende brushøner, så tallene må delvis bygge på anslag, og den antagelse at det er omtrent like mange høner som haner. I

de ti reservatene fantes det samlet en hekkebestand på ca. 110-170 høner i 1972-77, 60-90 høner 1985-86, og 30-50 høner i 1997 (Bekken 2001). I perioden 2006-12 syntes arten kun å hekke i de fire reservatene Tufsingdeltaet, Grøntjønnan, Meløyfloen og Nekmyrene. Anslag for de fire områdene var 3-5, 15-20, 5-10 og 10-15. Summen for perioden blir dermed den samme som for 1997; 30-50 høner. Dette skyldes artens sterke stilling på Grøntjønnan, hvor det ble sett 14 haner i 2006 og minst 16 haner året etter. I den perioden denne rapporten gjelder er det to områder som skiller seg ut, Grøntjønnan og Nekmyrene, med hhv. 15-20 og ca. 20 spillende haner. Nasjonalt synes også nedgangen å ha stoppet opp i en del områder, slik at arten er flyttet fra *Sårbar* til *Sårbar* i den nye rødliste. I Kvisleflået, Tufsingdeltaet og Lille Sølensjø er arten bare såvidt til stede.

Storspove *Sterkt truet*

Denne arten har vært i tilbakegang i mange europeiske land, også i Norge. Det er ikke lett å peke på enkeltårsaker til tilbakegangen. Økt predasjon er nevnt, videre habitatendringer i form av drenering, nydyrking og skogplanting (Shimmings 2018). I Norsk rødliste for arter 2021 er arten flyttet fra *Sårbar* til *Sterkt truet*. Siden reservatene er forskånet for inngrep, burde vi forvente at situasjonen er bedre her. Og slik er det også, i Skjeftkjølen/Rysjøen, Ulvåkjølen, Brumundsjøen og Endelausmyrene er forekomsten omtrent som på 1970-tallet. Særlig positivt er det at arten synes å ha etablert seg i Lille Sølensjø etter 2012. Også på Nygårdsmyra har arten vist hekkeatferd de siste årene. Omvendt var storspoven til stede som hekkeart i Røtkjølen naturreservat før 2000, men er ikke observert etter det. Ved Vesle Rokosjøen har det gått nedover med de fleste arter, trolig på grunn av både menneskelig ferdsel og mink. Storspove har avtatt fra 5-7 par på 1970-tallet til 1-2 par i dag.

Hettemåke *Kritisk truet*

Mye tyder på at den norske bestanden var på vei nedover på 1980- og 1990-tallet, akkurat som i våre naboland. Fra 1995 til 2011 ble bestanden ytterligere redusert med ca. 75 % (Breistøl & Helberg 2012). Hettemåke har hekket eller trolig hekket i 13 av de 20 reservatene. I seks av områdene har det vært kolonier med over 100 par; Nekmyrene med opptil 300 par 2000-09, Endelausmyrene med opptil 150 par fordelt på to kolonier i 1980-85, Vesle Rokosjøen med opptil 125 par (1975), Våletjern med hele 1.200 ind. i 1985, Gjesåssjøen med én til to store kolonier de fleste år fra ca. 1965 til 2001, f.eks. 250-300 par i 1994, og Gardsjøen med opptil 400 par 1973-76. I Rysjøen dyrelivsfredningsområde som grenser til Skjeftkjølen naturreservat ble det 18. juni 2011 talt opp 240 fugler, som kan representere en koloni på over 100 par.

I perioden 2013-20 er det bare fire av reservatene som har hatt hekkende hettemåker; Lille Sølensjø hadde siste kjente hekking i 2013, Nekmyrene hadde i 2016 opptil 80 voksne, og det var unger i kolonien. I 2017-18 ble det observert opptil 30-35 fugler, i 2019-20 var kolonien nesten borte, med 7-8 ind. Ved Rysjøen har antall fugler i kolonien vært ujevnt, 100 ind. i 2019, og 30 ind. i 2020. Ved Vesle Rokosjøen har det vært 20-25 hettemåker med mislykket hekking de siste årene, trolig pga. mink. Hettemåke er en nøkkelart i et våtmarksområde, fordi koloniene gir andre hekkende arter beskyttelse mot predasjon.

Lappspurv *Sterkt truet*

Arten har ut fra resultatene fra den norske hekkefugloverblikningen TOV-E i perioden 2008 til 2020 hatt en årlig nedgang på 8,4 %. Årsakene til tilbakegangen er i stor grad ukjente (Heggøy m.fl. 2020). I Norsk rødliste for arter 2021 er arten flyttet fra *Sårbar* til *Sterkt truet*. De viktigste reservatene for denne arten er Grøntjønnan og Nekmyrene. For Grøntjønnan tyder mye på at lappspurven er blitt gradvis mer fåtallig. Etter 2015 er det kun rapportert enkeltindivider, og i 2018-19 ble arten ikke sett i det hele tatt. Det er trolig på Nekmyrene arten står sterkest. I perioden 2013-20 er det gjort 21 observasjoner av 1-5 fugler. I tillegg kommer en observasjon av 10 individer den 19.6.2015.

Vierspurv *Kritisk truet*

Arten har hekket i sumpskog langs åer og bekker i Skjeftkjølen, Røtkjølen og Ulvåkjølen naturreservater. Den er også ett enkelt år (1998) sett med hekkeatferd på Kvisleflået (Bekken 2001). Arten har etter tusenårskiftet vært i rask tilbakegang, og 2009 var siste året den ble registrert i reservatene: Den 6.6. dette året observerte Kjetil Hansen et par med mulig hekking sentralt på Ulvåkjølen. I perioden 2015-20 er arten kun påvist på tre lokaliteter i Hedmark, som oftest syngende hanner, men også par i passende hekkebiotop i 2015, 2016 og 2020.

Vierspurv

Forekomst av rødlistearter

I november 2021 la Artsdatabanken fram en ny rødliste for arter (Artsdatabanken 2021). Blant fuglene i våre våtmarksreservater er det særlig vade- og måkefuglene som har fått en forverret stilling siden forrige rødliste fra 2015. Av 28 vurderte vadefuglarter står nå 13 på rødlista, og flere av dem er flyttet til en alvorligere kategori. Alle de 13 artene er påvist i ett eller flere av reservatene. Til sammen er det påvist 45 rødlistede våtmarksarter i de 20 reservatene i perioden 1970-2020. Det framgår av tabell 2 hvilke arter som er rødlistet og i hvilken kategori de er plassert. Tabell 3 viser rødlistekategorier med forkortelser og definisjoner.

Det er påvist alt fra 43 (Gjesåssjøen) til 4 (Nygårdsmyra) rødlistede våtmarksfugler i de ulike reservatene. Det hekker rødlistearter i samtlige av de 20 områdene. Størst konsentrasjon av hekkende eller trolig hekkende arter finner vi i Grøntjønnan og Lille Sø lensjø naturreservater, med 18 arter.

Blant de truede artene i kategoriene *Kritisk truet* er det i særlig vipe og hettemåke som har hatt et sterkt fotfeste i Hedmarks våtmarksområder. Vipe har hekket i 16 av de 20 reservatene, sannsynligvis også på Nygårdsmyra. I perioden 2013-20 er den funnet hekkende eller sannsynligvis hekkende i kun seks av områdene. Hettemåka er påvist hekkende i ti av reservatene og den har sannsynligvis hekket i ytterligere tre. I perioden 2013-20 er den kun funnet hekkende i fire områder.

Tabell 3. Røddlistekategorier med forkortelser og definisjoner i Norsk rødliste for arter (Artsdatabanken 2021). Kategoriene er de samme som brukes av Verdens Naturvernorganisasjon (IUCN).

De seks kategoriene som brukes i Norsk Rødliste for arter 2021:

Regionalt utdødd – RE (Regionally extinct)

Det er svært liten tvil om at arten er utryddet fra Norge. Arten må ha reprodusert i landet etter år 1800.

Kritisk truet – CR (Critically endangered)

Best tilgjengelig informasjon indikerer at ett av kriteriene A-E for *kritisk truet* er oppfylt. Arten har da ekstremt høy risiko for utdøing.

Sterkt truet – EN (Endangered)

Best tilgjengelig informasjon indikerer at ett av kriteriene A-E for *sterkt truet* er oppfylt. Arten har da svært høy risiko for utdøing.

Sårbar – VU (Vulnerable)

Best tilgjengelig informasjon indikerer at ett av kriteriene A-E for *sårbar* er oppfylt. Arten har da høy risiko for utdøing.

Nær truet – NT (Near threatened)

En art er *nær truet* når den ikke tilfredsstiller noen av kriteriene for CR, EN eller VU, men er nær ved dette nå, eller i nær framtid.

Datamangel – DD (Data deficient)

En art settes til *datamangel* når den når usikkerhet om artens korrekte kategori plassering er svært stor, og klart inkluderer hele spekteret av mulige kategorier fra CR til LC (livskraftig).

Lille Sø lensjø og Grøntjønnan er de to reservatene som har flest hekkende røddlistearter. I 2020 kom det en sein snøsmeltingsflom, og sentrale deler av myrflata på Grøntjønnan ble oversvømt. Det er grunn til å tro at mange reir gikk tapt dette året. Foto 17. juni 2020.

Galtsjøen

Kartblad	2018 IV Isteren	
Kommune	Engerdal/Rendalen	
Areal	5.379 daa	
Høyde	Ca. 643 - 650 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	11.5. og 24.6.2018, 14.5. og 28.7.2019
Andre besøk	Julian Bell	17.10.2014, 25.5. og 18.10.2015, 15.6.2016, 17.4. og 20.-21.9. 2017, 5.6. og 14.8.2017, 19.2., 2.9. og 24.12. 2018, 29.3., 27.9., 30.9., 1.10. og 14.10. 2019, 22.6., 14.10. og 16.10.2020
	Jostein Myromslien	3.6.2014, 15.5.2015, 7.7.2019
	Eli Maria Stenklev, Rune Moen	22.6.2014
	Liv Martinsen	23.-26.7.2014
	Per Kristensen	25.7.2014
	Kjell Isaksen, Paul Shimmings	10.8.2014
	Arnfred Antonsen	22.6.2016 og 17.-20.7.2018
	Knut Eie	26.-28.8.2016, 9.6.2018
	Paul Shimmings	28.-30.6. 2018
	Pål Usterud Rønningen	5.-7.4.2019
	Harry Bjørnstad	20.-22.6.2019
	Karl Thorvaldsen	17.5.2020
	Per Kristian Slagsvold	18.-19.6.2020
	Kjell Isaksen	26.6.2020
	Tor Skjetne	7.8.2020

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Kort karakteristikk

Området ligger vest for riksvei 217 like sør for Isterfossen. Ca. 60 % av arealet er vann. Galtsjøen og Galthåen er utvidelser av Femundselta like sør for Isteren. Reservatgrensa går i underkant av Isterfossen, slik at selve fossen ligger utenfor. Området er omgitt av furuskog med varierende innslag av gran og bjørk. I tillegg til fast bebyggelse i Galtengrenda finnes noen hytter rundt i området. Særlig den nordlige del av området er mye brukt av sportsfiskere. Isterfossen og Galtstrømmen nedenfor håen har åpent vann om vinteren.

I tillegg er skogstjernet Sætertjønnna i nord med i verneområdet. Tjernet ble på 1800-tallet tappet ut gjennom en kanal østover til Galthåen, og det drøyt 300 daa store tjernet vokste igjen til ei verdifull slåttemyr. Etter hvert som starrslåtten tok slutt, har kanalen tettet seg, og tjernet har tatt tilbake omtrent en tredel av arealet. Vegetasjonen i verneområdet er detaljert beskrevet av Galten (2006).

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Galtstrømmen er et viktig beiteområde for ender. Foto 24. juni 2018.

Våtmarksfugler

Sangsvane I hvert fall fra 1970-tallet har en del ind. overvintret i råka nederst i Galtstrømmen.

Første kjente hekking fant sted i 2007. Den 3.6.2014 ble et reir med rugende fugl observert et sted i reservatet. Den 10.8. ble en voksen med en unge observert i samme område. Også i 2015, 2019 og 2020 er ruging observert. Sistnevnte år hadde paret 4 unger den 26.7. Også i 2016 og 2018 ble paret observert i samme område. Utenom hekketid er enkeltfugler og småflokker sett, maks. antall er 9 ind. i Galtsjøen 12.-14.10.2019.

- Taigasædgås Den 14.5.2019 søkte 4 ind. næring på østsida av Sætertjønna. Sted og dato tilsier at dette med stor sannsynlighet er denne arten.
- Kortnebbgås 6 ind. rastet i Galtsjøen 27.9.2019. Fire av dem var ungfugler (1K).
- Kanadagås 6 ind. rastet i Galtsjøen 5.-7.4.2019.
- Brunnakke Det er lagt inn 8 obs. i Artsobservasjoner, av opptil 15 ind. i ulike deler av reservatet. Det høyeste antallet var 15.5.2015 i Sætertjønna.
- Krikkand Det er gjort 12 observasjoner i perioden, av opptil 10 ind. i ulike deler av reservatet. Det høyeste antallet var 15.5.2015 i Sætertjønna. Her lå det også et kull på 3 unger 26.7.2020.
- Stokkand Det er gjort 18 observasjoner, av opptil 5 ind. i ulike deler av reservatet. Et kull på 7 unger ble observert i Galtstrømmen 24.6.2018.
- Toppand Sætertjønna er en viktig rasteplass for arten i mai, og i juli har det tidligere ligget store myteflokker. I perioden er litt mer beskjedne antall rapportert, maks. antall 23 ind. den 17.5.2020 i Sætertjønna. Til sammen 14 observasjoner.
- Havelle En hunn 7.7.2019 i Galtsjøen.
- Svartand I Galtsjøen ble 8 ind. sett 15.5.2015, 6 ind. 14.5.2019 og 4 ind. 16.10.2020. I Galthåen rastet 3 ind. 27.8.2016.
- Sjørre I Galtsjøen ble et par sett 25.5.2015, en hann 24.6.2018, 4 ind. 22.6. og en hann 14.10.2020. I september er det gjort tre obs. av 1-2 ind.
- Kvinand Dette er den vanligste andearten i reservatet, med 38 obs. i perioden. Etter hvert som råkene blir større utover våren kan de samles i betydelig antall, som 95 ind. i Galtsjøen 17.4.2017. Galtstrømmen mellom håen og sjøen er et viktig næringsøksområde for arten. Den 24.6.2018 lå det 40 voksne og et kull på 7 unger her.
- Siland Det ble rapportert 13 observasjoner av denne arten, med maks. antall 25 ind. i Galthåen 26.-28.9.2016, og 20 ind. i sjøen 20.9. s.å. Det er få steder i Hedmark man kan se slike antall av denne arten.
- Laksand Av 10 obs. i perioden var maks. antall beskjedne 4 ind. i Galtstrømmen 24.6.2018.
- Smålom To ind. fløy over Galthåen 28.8.2016, og 1 ind. i Galtsjøen 7.8.2020.
- Storlom I perioden 2000-12 hekket det ifølge oppsynet inntil tre par i verneområdet, i Sætertjønna, i håen og i sjøen. Det er lagt inn 22 obs. av opptil 5 ind. Arten ble påvist hekkende i 2014 og 2018.
- Horndykker Fem ind. ble sett i Galtsjøen 15.5.2015, og en voksen og en ungfugl holdt til samme sted 1.10.2019. Et ind. søkte næring i Sætertjønna 11.5.2018.
- Storskarv Et ind. i Galtsjøen 15.6.2016.
- Fiskeørn Det ligger en tradisjonell hekkeplass ikke så langt unna verneområdet, og paret fisker regelmessig i Galtsjøen og -håen. I perioden har reiret vært bebodd alle år unntatt 2016 og 2020 (Ole Petter Blestad).
- Myrrikse En spillende fugl 18.-19.6.2020.
- Trane Par sees regelmessig ved Sætertjønna, hvor de synes å hekke/ha hekkforsøk hvert år. Paret ble sett også i 2020. To ind. ved Galtsjøen 25.5.2015.
- Heilo Fire observasjoner på jordene ved sjøen, maks. antall 13 ind. 15.5.2015.
- Vipe Kun en observasjon, par med tre unger ved Sætertjønna 20. juli 2014.
- Småspove Enkeltfugler i fluktspill ble observert ved Galtsjøen 15.6.2016, 24.6.2018 og 22.6.2020. Tre ind. rastet ved Sætertjønna 7.7.2019.
- Myrsnipe 1 ind. fløy over Galthåen 27.8.2016.
- Strandsnipe Det er observert 1-3 ind. ved Galtsjøen og Galthåen, også med hekkeatferd, til sammen 9 obs.
- Gluttsnipe Det er observert 1-4 ind. i ulike deler av reservatet, med fluktspill både ved Galtsjøen og Sætertjønna, til sammen 9 obs.
- Grønnstilk Det er observert 1-4 ind., varslende ved Galtstrømmen og i fluktspill ved Sætertjønna, til sammen 5 obs.
- Dvergmåke 6 ind. ved Sætertjønna 11.5.2018. Fuglene fanget insekter i lufta, og flere av dem landet stadig på en starrholme sør i tjønna. Dette kunne se lovende ut i forhold til hekking, men fuglene var borte ved senere besøk denne sesongen.

Sættertjønna har frodige starrområder og flere småholmer. Foto 24. juni 2018.

- Hettemåke** Fra Galtsjøen er det rapportert 6 observasjoner, maks. antall hele 80 ind. 7.7.2019. Ei hettemåke ved Sættertjønna 11.5.2018.
- Fiskemåke** I Galtsjøen ble det sett 1 ind. 25.5.2015, 3 ind. 24.6.2018, hele 50 ind. 7.7.2019, og 5 ind. 22.6.2020. Tre ind. ved Sættertjønna 11.5.2018.
- Gråmåke** To ind. 25.5.2015, 1 ind. 5.-7.4.2019 og 2 ind. 25.6.2020 ved Galtsjøen/Galthåen.
- Makrellterne** Et ind. 10.8.2014 ved sjøen.
- Makrell-/rødnebbterne** To ind. 24.6.2018 sør ved sjøen og 10 ind. ved håen 26.7.2020.
- Rødnebbterne** Det ble sett 2 ind. 7.7.2019 og 2 ind. 22.6.2020 ved sjøen.
- Heipiplerke** Arten er notert tre ganger ved Galtsjøen, 1-12 ind.
- Gulerle** Det foreligger 6 obs. av 1-5 ind. ved Galtsjøen/Galtstrømmen, og to obs. av 1 og 6 ind. ved Sættertjønna.
- Vintererle** Et ind. ved Galtsjøen 20.9.2016.
- Sivspurv** Det foreligger 13 obs. av 1-5 ind. i ulike deler av området. I tillegg en obs. av 20 ind. ved Galtsjøen 20.9.2016.

Andre fuglearter

- Lirype** 15 ind. ved Galtsjøen 17.10.2014.
- Orrfugl** Et ind. ved Galtsjøen 29.3.2019.
- Hønsehauk** Et ind. jaktet ved Galtsjøen 17.10.2014.
- Kongeørn** Et ind. sirklet over Galthåen 27.8.2016.
- Ringdue** Fem obs. av 2-8 ind. ved Galtsjøen/Galthåen.
- Gjøk** En galende hann 25.5.2015 ved Galtsjøen.
- Tårnseiler** Seks obs. av 2-10 ind. ved Galtsjøen og Sættertjønna.
- Flaggspett** Et ind. 27.8.2016 ved Galthåen og et ind. 20.9.2016 og 16.10.2020 ved Galtsjøen.
- Dvergspett** Et ind. observert i o mådet i 2016 (Ole Petter Blestad).
- Sandsvale** To juni-obs. av 2 ind. ved Galtsjøen.
- Låvesvale** Det er gjort 8 obs. av 1-20 ind. ved sjøen.
- Taksvale** Det er gjort tre obs. av 4 til 20 ind. ved sjøen.

- Trepiplerke Det er gjort fire obs. av 1-2 ind. i ulike deler av reservatet.
- Linerle Det er gjort 11 obs. av 1-10 ind. i ulike deler av reservatet.
- Sidensvans Det er sett enkeltind. i juni, juli, september og oktober, og i tillegg hele 110 ind. 27.-28. 8.2016.
- Gjerdsmett Et ind 15.5.2015 ved sjøen.
- Jernspurv Fire obs. av 1-7 ind. ved Galtsjøen/Galthåen.
- Rødstrupe Fire obs. av 1-5 ind. ved Galtsjøen/Galthåen. Et ind. 5.-7.4.2019 plukket steinfluer fra snøen.
- Buskskvett En ungfugl 26.7.2020 ved Sæterrjønna.
- Svarttrost Fem obs. av 1-5 ind. ved Galtsjøen.
- Gråtrost Det er lagt inn 6 obs., av opptil 10 ind. i hekketida, og opptil 100 ind. på høsttrekk.
- Måltrost Seks obs. av 1-2 ind. i ulike deler av reservatet.
- Rødvingetrost Det er lagt inn 7 obs., av opptil 1-2 ind. i hekketida, og opptil 160 ind. på høsttrekk.
- Duetrost Det er lagt inn 4 obs., av opptil enkeltind. i hekketida, og 8 ind. på høsttrekk.
- Hagesanger Syngende hanner 22.6.2016 ved Sætertjønna og 22.6.2020 ved Galtsjøen.
- Munk En syngende hann ved Galtsjøen 15.6.2016.
- Løvsanger Åtte obs. av 1-10 ind. i ulike deler av reservatet.
- Fuglekonge To ind. med sang/spill ved Galtsjøen 25.5.2015.
- Gråfluesnapper To ind. ved Galthåen 25.5.2015 og 1 «syngende» hann ved Galtsjøen 24.6.2018.
- Svarthvit fluesnapper Seks obs. av 1-3 syngende hanner i ulike deler av reservatet.
- Stjertmeis To ind. ved Galthåen 27.8.2016.
- Blåmeis To september-obs. av 2-4 ind. ved sjøen.
- Kjøttmeis Fem obs. av 1-6 ind. ved sjøen, og en syngende hann ved Sætertjønna.
- Granmeis Seks obs. av 1-4 ind. i ulike deler av reservatet.
- Spettmeis Tre obs. av 1-3 ind. ved sjøen.
- Varsler Et ind. ved Galtsjøen 20.9.2016.
- Nøtteskrike Fire obs. av 1-2 ind. ved Galtsjøen/Galthåen.
- Lavskrike Fire ind. ved Galtsjøen 5.-7.4.2019 spiste steinfluer fra snøen.
- Skjære Det foreligger 8 observasjoner av 1-4 ind. ved Galtsjøen.
- Kråke Det foreligger 9 observasjoner av 2-6 ind. ved Galtsjøen.
- Ravn Enkeltind. ved Galthåen 9.6.2018 og 25.6.2020, og 3 ind. ved sjøen 5.-7.4.2019.
- Pilfink 4 ind. ved Galtsjøen 16.10.2020.
- Bokfink Det foreligger 10 observasjoner av 1-20 ind. ved Galtsjøen/Galthåen.
- Bjørkefink Det foreligger 11 observasjoner av 1-20 ind. i ulike deler av reservatet.
- Grønnfink Et ind. ved Galthåen 27.8.2016.
- Grønnsisik Det foreligger 6 obs. av opptil 40 ind. i ulike deler av området.
- Gråsisik Det er gjort 4 obs. av 2-50 ind. ved sjøen.
- Grankorsnebb Det er gjort 3 obs. av 1-10 ind. ved sjøen og håen.
- Furukorsnebb Tre voksne og to 1K fugler ved Sætertjønna 22.6.2014.
- Konglebit Et ind. ved Galtsjøen 18.10.2015.
- Dompap Det er gjort 6 obs. av 1-20 ind. ved sjøen og håen.
- Gulspurv Et ind. 25.5.2015 ved sjøen.

Galtsjøen naturreservat er først og fremst et viktig område for ender. Så langt er 13 arter påvist. Fra de første råkene dannes om våren, til isen legger seg seinhøstes, har området ulike funksjoner. Om våren ligger mange ender her i påvente av at hekkeplassene i fjellet skal bli tilgjengelige, om sommeren er det grunn til å tro at opptil ni av artene hekker, og utover seinsommeren oppholder mange ender seg i Sætertjønna under fjærfellinga. Om høsten fungerer våtmarksområdet som matfat for ender på vei sørover. Under vårtrekket kan antallet ender være godt over 200, om høsten ca. 300 ind. I perioden 2013-20 har antallet av de ulike andeartene vært mer beskjedent. Både trane, sangsvane og storlom hekker i reservatet.

Kvisleflået

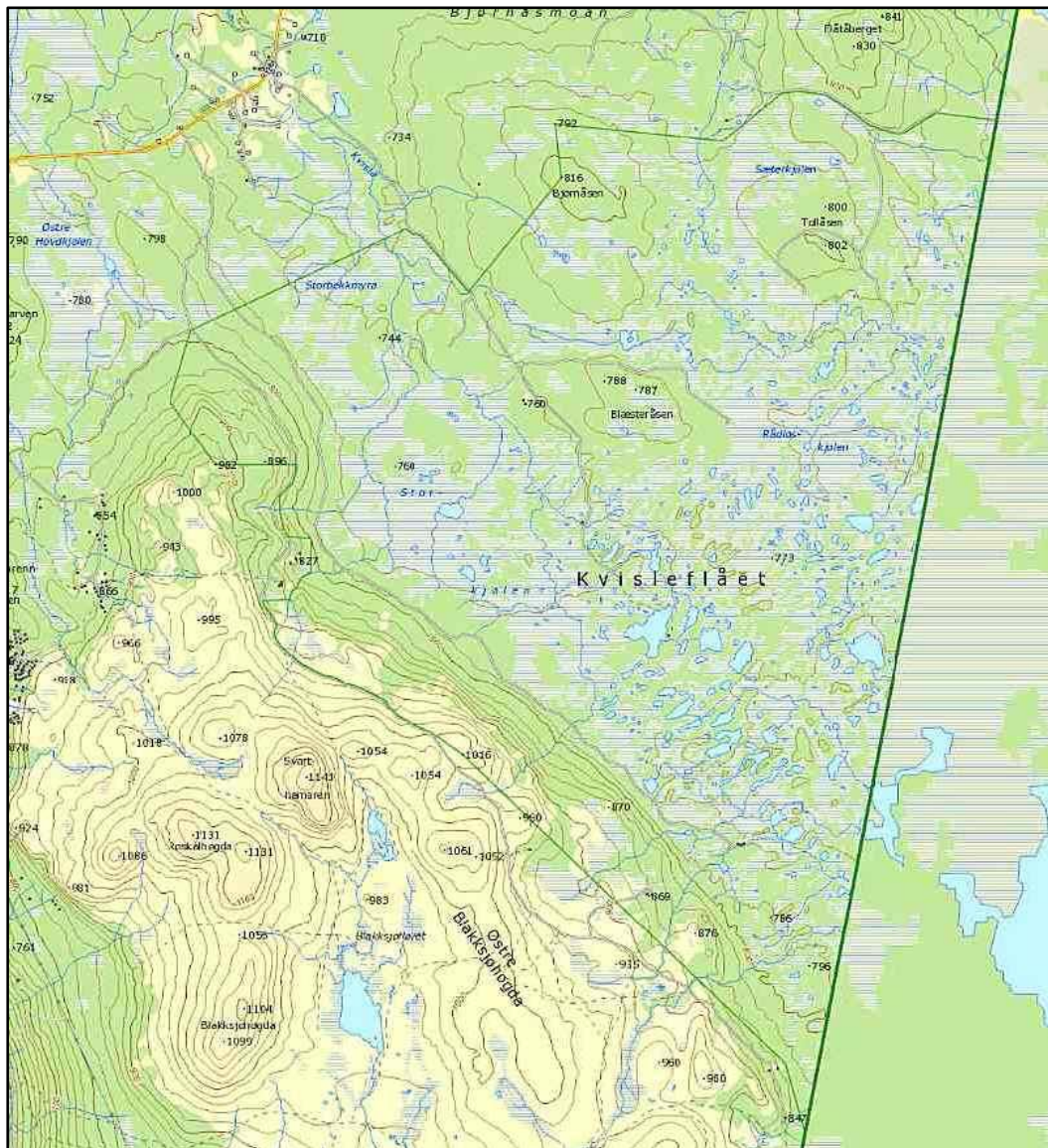
Kartblad	2018 I Drevsjø	
Kommune	Engerdal	
Areal	33.500 daa	
Høyde	740-780 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken, Kjell Isaksen	23.7.2017, 31.7.2018
	Jon Bekken	24.-26.6.2018
Andre besøk	Arnfred Antonsen, Stein Bukholm	7.-8.6.2014
	Paul Shimmings	8.8.2014
	Morten Brandsnes, Arnfinn Tøråsen, Carl Knoff	3.-5.7.2015
	Kjell Isaksen	25.6.2016, 25.7.2020
	Bernt Jarle Vatland	5.6.2020
	Geir Høitomt, Astrid Aadnes	13.6.2020
	Morten Skår	27.7.2020
	Arnfred Antonsen	16.9.2020
	Julian Bell	1. og 5.7.2014, 1.8.2015, 13. og 20.6.2016, 15.6.2017, 15.10.2020

Kort karakteristikk

Midten av Kvisleflået ligger ca. 10 km sørsørøst for Drevsjø. Hele området er dominert av myrer. Flere store, til dels våte myrflater finnes, men det typiske bildet er en veksling mellom fattige småmyrer og lave, furukledde koller. I myrkanter og langs åer og bekker vokser det bjørk. Et stort antall småvatn, tjern og dammer setter sitt preg på området. I sørvest grenser området til ei frodig granli, Hovdli, med innslag av kambrosiluriske bergarter. Ellers er området omgitt av furuskogsområder. Området er kvartærgeologisk interessant på grunn av de spesielle morenedannelsene.

Kvisleflået er et stort, flatt område med tjern, myrer og furuskog. Foto 26. juni 2018.

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Noen av myrområdene er verneverdige også som eksempler på karakteristiske myrtyper. Enkelte delområder har særlig botanisk interesse. Kvisleflået ble Ramsar-område i 2002. Den 2. september 2005 ble verneområdet utvidet med en brem av skog og myr mot nord, vest og sør, slik at arealet for Kvisleflået og Hovdliåsen naturreservat i dag er 56.824 daa. Denne undersøkelsen omfatter kun det gamle verneområdet. Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner fra 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Våtmarksfugler

Sangsvane Første kjente hekking i Hedmark fant sted her; et par med 5 unger ble videofilmet i 1991.

Det er ikke klart om reiret lå på norsk eller svensk sida av grensa. Fugl på reir ble observert i samme område i 1997 og 1998. Etter det er arten sett regelmessig. I 2014 til 2020 er arten sett enkeltvis, parvis og opptil 5 voksne sammen i ulike deler av området. I 2015 anslo Brandsnes (2016) at det var tre par i området, men ingen unger ble observert. Den 25.6.2018 beitet et par med 2 unger i utløpsbekken fra Litlsvarttjønna. Den 25.7.2020 observerte Kjell Isaksen 5+5+1 voksne fugler uten unger i østre del av verneområdet.

Taigasædgås Første kjente observasjon ble gjort i 1997. Forekomsten er ganske sikkert en følge av at stammen på svensk side er blitt større. Allerede fra 1974 ble det satt ut sædgjess i Dalarna for å styrke den lille resten av den opprinnelige forekomsten (Bekken 2001). Arten er sett med ujevne mellomrom, den største flokken er 17 ind. den 11.6.2008 observert av Svein Dale. Den 4.6.2014 ble 4 ind. sett, og i 2018 beitet fem fugler i området den 26.6. Disse fuglene var svært sky og lettet på 700 meters hold. Arten ble påvist hekkende i området i 2016 av Kjell Isaksen (hunn med tre relativt små unger 25.6.). Dette er første kjente hekkefunn av arten på Østlandet i nyere tid. Den 25.7.2020 registrerte Kjell Isaksen 14 voksne gjess i området. En av disse var ei gås med satellittsender som var del av et forskningsprosjekt i Skottland. Gjessene hadde holdt seg i området en periode og det ble samlet mytefjær for DNA-analyse. Arten er svært sky og sårbar for forstyrrelse, særlig i hekke- og mytetida.

Krikkand Det foreligger 13 observasjoner fra perioden, blant dem fem ungekull.

Stokkand Det foreligger 5 observasjoner fra perioden, av 1 til 6 ind.; ingen ungekull.

Toppand Det foreligger hele 11 observasjoner av 1 til 4 voksne fugler, og i tillegg 3 ungekull på hhv. 5, 5 og 3 unger. Observasjonene er godt spredt utover hele området.

Kvinand Områdets vanligste andeart. Det er gjort 14 observasjoner av 1 til 6 voksne fugler. Uventet nok er det ikke observert ungekull.

Laksand Arten er sett her tidligere, men ikke i 2013-20.

Storlom Det er sett hhv. 1, 1 og 3 voksenfugler i perioden, og den 5.7.2015 lå en voksen sammen med to unger i Holmtjønna.

Trane Det foreligger 4 observasjoner av enkeltfugler og par.

Heilo Fire observasjoner av 1-2 fugler, tre av dem av fugler med hekkeatferd.

Vipe Arten hekker fortsatt på Rådløskjølen, det foreligger tre observasjoner av fugler med engstelig atferd; 2 ind. 7.-8. juli 2014, 1 ind. 24.6.2018, og et par 13.6.2020.

Småspove Landskapet med furuskog og småmyrer stemmer veldig bra med denne artens biotopkrav. Det er gjort 16 observasjoner, av fugler i fluktspill, varslende par/enkeltfugler, eller småflokker på 5 og 7 fugler.

Brushane I 1977 ble det registrert fire engstelige høner på Rådløskjølen og en på Storkjølen. I 1982 var det 5 høner på førstnevnte lokalitet. På 1980-tallet var konklusjonen at det hekker trolig hekker 5-10 høner årlig i reservatet (Bekken 1987). Etter dette har bestanden gått sterkt tilbake, men det er gledelig at arten fortsatt hekker her: En hane sett 7.6.2014 på Rådløskjølen, og ei engstelig høne 13.6.2020 samme sted.

Engstelig brushøne på Rådløskjølen 13.6.2020. Foto: Geir Høitomt.

Fjellmyrløper Deler av Rådløskjølen er vurdert å være en ideell biotop for arten. I 1985 ble to unger av ulike kull observert, trolig hekket tre par i nærheten av hverandre (Bekken 1987). I 2000 ble et engstelig ind. som sannsynligvis hadde unger registrert sørøst på Rådløskjølen. Konklusjonen var: Det later til å hekke 1-2 par årlig (Isaksen 2001). Etter 2000 er fjellmyrløper ikke registrert, men dette er en art som gjerne krever spesialinnsats i form av f.eks. tautrekking over de våteste områdene på myra.

Strandsnipe Fire observasjoner av 1-2 ind. i fluktspill eller varsling. Fem ind. sammen 4.7.2015 i sørøst.

Gluttsnipe Landskapet med furuskog og små og store myrer er velegnet for denne arten. Fluktspill eller varslende par/enkeltfugler er registrert 24 ganger. Opptil 6 fugler har varslet samtidig.

Grønnstilk Fluktspill og varsling med opptil 4 fugler er registrert 17 ganger.

Rødstilk Det foreligger 6 observasjoner av 1 til 6 ind. i fluktspill eller varsling.

Enkeltbekkasin Det er gjort tre observasjoner av 1-2 ind.

Fiskemåke Det foreligger fire observasjoner, blant dem et rugende ind. 7.-8.6.2014 på Rådløskjølen.

Rødnebbterne Det er gjort tre observasjoner av 1-3 fugler.

Heipielperke Litt uventet bare to observasjoner; 2 ind. søkte næring 8.8.2014 ved Lortsætra, og 1 ind. viste hekkeatferd 31.7.2018 på Storkjølen.

Gulerle Det foreligger 15 observasjoner av opptil 8 ind. spredt utover området.

Sivspurv Arten er observert 5 ganger, med 1-5 ind. Fugler med hekkeatferd er sett i sørøst og i østkant av Storkjølen.

Andre fuglearter

Lirype Det foreligger 11 observasjoner fra perioden, blant dem høner/par med kull på 12, 11 og 8 unger på og rundt Storkjølen i 2018.

Orrfugl Det er kun gjort to observasjoner av enslige haner, i 2014 og 2020.

Storfugl En til to voksne fugler er sett 4 ganger, og i tillegg er sporttegn notert nordvest for Rådløskjølen.

Spurvehauk Et ind. 20.6.2016 sørøst i området.

Kongeørn To ind. ble sett i sørøst 4.7.2015. Et ind. ved Lortsætra 15.10.2020.

Tårnfalk Et engstelig ind. 5.7.2015 i område Svarttjønna. Et jaktende ind. 31.7.2018 i østkant av Storkjølen.

Dvergfalk Fem observasjoner, blant dem par med minst 3 flygedyktige unger 31.7.2018 i østkant av Storkjølen, og par med minst to unger på vei ut av reiret 25.7.2020 litt sør for Rådløskjølen.

Ringdue Fire observasjoner av 1-2 ind.

Gjøk Det foreligger 11 observasjoner av 1-2 ind. og i tillegg en obs. av 6 ind. 4.7.2015 i sørøst.

Haukugle Et ind. 16.9.2020 ved Dambua.

Tårnseiler Tre observasjoner av opptil 8 næringssøkende fugler.

Svartspett Eldre spor ble observert i 2014, og 1 ind. 24.6.2018 ved Stubbanetjønna.

Flaggspett Seks observasjoner av 1-3 fugler, og i tillegg et reir med unger 25.6.2018 ved Styggedalssætra.

Trepipelerke Ni observasjoner i ulike deler av området, opptil 4 syngende hanner og 6 næringssøkende fugler.

Linerle Tre observasjoner av 1-2 fugler, indikasjon på hekking ved hytte ved Svarttjønna.

Rødstrupe Tre observasjoner av 1-2 ind. syngende/varslende.

Blåstrupe En adult hunn 8.8.2014 ved Lortsætra.

Rødstjert En karakterart i furuskogen. Det er registrert hele 20 observasjoner av opptil 5 ind. Mat til unger/utfløyne unger er sett fire steder.

Buskskvett Tre observasjoner; utfløyne unger to steder i 2014, og en engstelig hunn på Rådløskjølen i 2018.

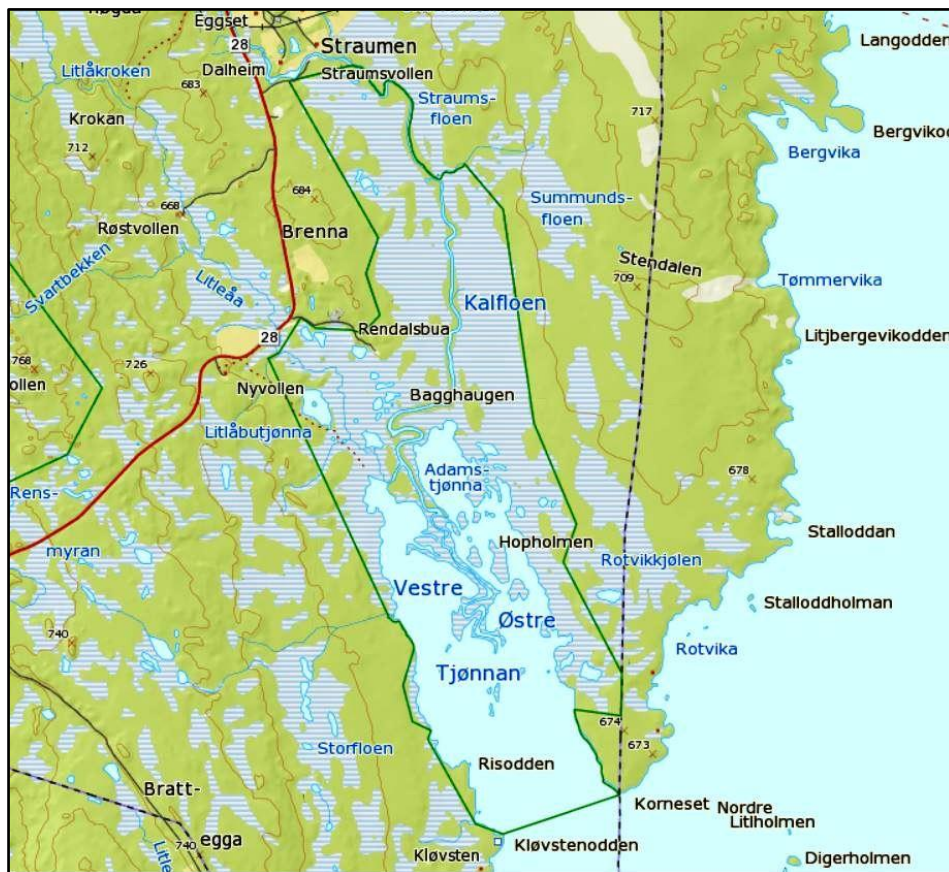
- Steinskvett Tre observasjoner; et engstelig par og ytterligere to ind. i 2014, og en engstelig hunn på Rådløskjølen i 2018.
- Gråtrost Sju observasjoner, de fleste av fugler som søker næring på myrene i ulike deler av området.
- Måltrost Åtte observasjoner; de fleste av syngende hanner. Engstelig fugl ved østre Kvisla i 2018.
- Rødvingetrost Tre observasjoner i ulike deler av området.
- Duetrost Det er gjort fem observasjoner i ulike deler av området.
- Løvsanger Finnes der det er bjørkeskog, en av de vanligste spurvefuglene i området. Det er gjort 19 observasjoner, 8 av syngende hanner, og 3 av engstelige, antatt hekkende fugler.
- Fuglekonge To ind. notert 1.8.2015.
- Gråfluesnapper Det foreligger 6 observasjoner av 1-2 ind. syngende, varslende eller på næringssøk.
- Svarthvit fluesnapper To observasjoner av syngende hanner, ved Rådløskjølen og i sørøst.
- Kjøttmeis Ti observasjoner av 1-2 ind., næringssøkende fugler, syngende hanner, og engstelige, antatt hekkende fugler.
- Toppmeis To observasjoner av 1-2 ind.
- Granmeis Det er gjort hele 17 observasjoner av denne arten som antas å være i tilbakegang. Ungekull er sett ved Svarttjønna og i vestkant av Rådløskjølen, og engstelige voksenfugler sett i østkant av Storkjølen.
- Tornskate To ungekull med ca. 800 meters avstand 31.7.2018 på nordsida av Storkjølen.
- Varsler Et kull på minst tre utfløyne unger 23.7.2017 i sørøst.
- Nøtteskrike Et ind. 15.10.2020 ved Lortsætra.
- Lavskrike Det foreligger 12 observasjoner av 1-4 ind. Indikasjon på hekking; et engstelig ind. 25.6.2018 ved Styggedalssætra.
- Kråke Det foreligger 8 observasjoner. Fugler med hekkeatferd er registrert sørøst i området, sørvest for Svarttjønna, og ved Rådløskjølen.
- Ravn To observasjoner foreligger, fra sørvest for Svarttjønna og fra Lortsætra.
- Bokfink Arten er observert 9 ganger, blant dem 4 ganger syngende hanner, og fugl med hekkeatferd vest for Holmtjern.
- Bjørkefink Trolig den vanligste spurvefugl i området. Hele 29 observasjoner foreligger, av fugler på matleting, syngende hanner og fugler med hekkeatferd.
- Grønnefink To ind. observert 1.7.2014.
- Grønnsisik Det foreligger 7 observasjoner av 1-5 ind., og i tillegg en flokk på 20 ind. 1.7.2014.
- Gråsisik Arten er observert 10 ganger, enkeltvis og i småflokker opptil 12 ind.
- Grankorsnebb Det foreligger 3 observasjoner av 2 til 12 fugler.
- Furukorsnebb To observasjoner av 2 og 4 fugler.
- Dompap Seks observasjoner av 1-3 fugler.

Kvisleflået er et viktig hekkeområde for et stort spekter av våtmarksfugler. Ingen av artene forekommer i særlig høye tettheter, men verneområdet er svært stort. Like etter isgang raster enkelte andearter som hekker i fjellområdene rundt. Mosaikklandskapet med furuskog, myrer og tjern utgjør ideelt hekkehabitat for gluttsnipe og småspove, som må betegnes som karakterarter. Taigasædgås og sangsvane er forholdsvis nye trekk i faunaen her. Førstnevnte er en svært sky art som kun slår deg til der det er lite ferdsel. Brushane er blitt borte fra flere av reservatene, men her var det fortsatt ei brushøne med hekkeatferd i 2020.

Tufsingdeltaet

Kartblad	1719 II Elgå	
Kommune	Os	
Areal	8.946 daa	
Høyde	660-670 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken, Kjell Isaksen	2-3 årlige besøk 2014-19
	Arnfinn Tøråsen	23.-24.7.2014
	Ragnar Ødegaard	12.5.2014, 22.-23.7.2015
	Jon Bekken	10.6.2020
	Heinrich Kleinemenke (HK)	Mange besøk hvert år
Andre besøk	Thorleif Thorsen	29.-30.6.2013
	Ole Petter Blestad	24.7.2013, 23.7.2014, 28.7.2016, 26.7.2017, 24.7.2018, 22.7.2020
	Jostein Myromslien, Thorstein Holtskog	5.6.2014
	Jostein Myromslien	20.5.2015, 17.5.2016, 5.7.2018
	Martin Røsand, Petter Thomas Høsøien	8.5.2016
	Knut Eie	9.6.2018
	Karl Thorvaldsen	12.7.2018, 17.5. og 8.6.2020
	Bernt Jarle Vatland	3.6.2020
	Bjørn Schjølborg	8.6.2020
	Knut Eie, Ann Torill Halvorsen	13.-14.6.2020
	Bjørn Erik Paulsen	23.6.2020

Kort karakteristikk

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Reservatet ligger på begge sider av Tufsingas nedre del like sørøst for grenda Tufsingdalen, og omfatter også elvas utløp i Femunden. Her er det bygd opp et særegent delta med en rekke øyer. Øyene er dekket av myr og vierkratt, og mellom dem er det starrbelter og gruntvannspartier. Fastmarkspartiene langs den stilleflytende elva domineres av stort sett tørre, åpne myrer. Myrene har partier med dystrofe tjern og dammer. Elvebreddene er stort sett kranset av tett bjørkeskog. Det finnes en meget variert myr- og sumpvegetasjon der de fleste næringsfattige samfunnstyper er representert. De tørreste typene av fattigmyr domineres av bjønnskjegg, blåtopp og trådstarr, mens de våtere typene kan ha en rekke dominante arter, for eksempel sivblom/ svelstarr, vierstarr eller trådstarr/flaskestarr. Sistnevnte er den vanligste og den som vokser våtest, og er særlig godt utviklet ytterst i området. Vierkratt setter sitt preg på deltaet, med lappvier, sølvvier og grønnvier som de viktigste artene. Myrpartier med furu og bjørk kan klassifiseres som sumpskog eller tresatt myr. I tillegg til næringsrike vierkratt er elva omgitt av sumpbjørkeskog, og like utenfor denne starrsump med flaskestarr, nordlandsstarr, elvesnelle og bukkeblad. Vannvegetasjonen er også relativt rik, med flotgras, bukkeblad, tusenblad, rusttjønnaks, stor vannsoleie og hesterumpe (Volden 1976).

Fra Punnibakkbua mot sørøst 22. juli 2017.

Tufsingas delta er en særpreget dannelse av stor geomorfologisk interesse. Det er tidligere drevet slått i området, og det finnes spor etter dette i form av gamle buer og hesjestaur. Tufsinga er fiskerik, og det har i lang tid foregått et spesielt notfiske etter sik i partier av elva. Tufsingdeltaet naturreservat ble Ramsar-område i 2002.

I forvaltningsplanen for Tufsingdeltaet (Fylkesmannen i Hedmark 2013) er forekomsten av sjeldne og fåtallige fuglearter omtalt. Som en oppfølging av denne planen har rapportforfatteren hatt i oppdrag å kartlegge forekomsten av de fire artene svartand, sjøorre, fiskeørn og brushane i årene 2014 til 2019. Dette har typisk dreid seg om en båttur sammen med oppsynsmannen i isløsningsperioden og en kanokartlegging i juli. Observasjoner av alle fuglearter er notert, og lagt inn i Artsobservasjoner. Disse kartleggingsrundene og besøk av mange andre fugleinteresserte har bisdradd til at områdets fuglefauna er godt undersøkt. Takk til Arne Elgaaen for båttransport 2016-19, og til Arnfinn Tøråsen og Kjell Isaksen, som deltok under feltarbeidet i juli, og takk til Ole Vangen for lån av kano!

Heinrich Kleinemenke kom fra Tyskland til området for første gang i 1976 på 4 ukers ferie. Han ble som han selv sier totalt begeistret for området, og har etter det vært her hvert år med unntak av ett. Fra 2008 har han bodd hele sommerhalvåret i Tufsingdalen og besøkt deltaet minst en gang i uka. Hans observasjoner og oppfatning av endringer i bestandene er tatt med for mange arter.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Våtmarksfugler

Sangsvane Arten er notert 8 ganger i perioden, enkeltvis og parvis. Den 9.5.2018 ble en engstelig fugl som kanskje hadde et reir sett nordvest for Rendalsbua. Arten har hekket i området fra 2008 (HK). Sangsvane ble påvist hekkende både i 2010 og 2011 (Bekken 2013a).

Grågåås To ind. 8.5.2015.

Kanadagås Et ind. 14.5.2017. Den 27.-28.5.2020 observerte HK opptil 5 ind.

Ubest. sædgås Noen få observasjoner under trekk (HK).

Brunnakke Dette er en meget vanlig art i deltaet; 38 observasjoner foreligger. Det største antall som er angitt om våren før parene sprer seg utover er 50 ind. den 8.5.2016. Engstelige hunner og ungekull er registrert mange ganger. De store gruntvannsområdene med starr og elvesnelle gir skjul og er velegnede oppvekstområder for ungekullene. En nøyaktig optelling av antall kull av grasendene (brunnakke, krikand og stokkand) er knapt nok mulig.

Krikand Det foreligger 25 observasjoner av voksne fugler og ungekull. Det største antall voksne/ungfugler som er sett er 29 ind. 23.-24.7.2016. HK mener at denne arten har gått tilbake over tid.

Stokkand Det er gjort 27 observasjoner. Antallet er mer beskjedent enn de to andre vanlige grasendene. Det største antallet er 18 ind. den 8.5.2016. HK mener at denne arten har hatt en forholdsvis stabil forekomst over tid.

Stjertand En hann ble observert 8.5.2016. I 2020 observerte HK hunn med én unge i Litjåbutjønnan

Toppand Det er gjort 27 observasjoner. Dykkender er mer synlige enn gressender i næringsøk og hvile, og lettere å telle opp. Det største antallet i perioden er 65 ind. 8.5.2016. HK mener at denne arten har hatt en forholdsvis stabil forekomst over tid.

Svartand Reservatet er en viktig lokalitet for denne rødlistede arten. Området har funksjon både som rasteområde om våren for fugler som venter på isgang i vann høyere over havet, og som hekkeområde. Bruken som hekkeområde synes å være ganske ny, første konkrete hekkefunn er gjort først i 2010. Dette stemmer med Heinrich Kleinemenkes observasjoner nedenfor. Det er gjort til sammen 30 observasjoner i perioden: I 2014 var det 30 voksne fugler i deltaet den 5.6., og 23.7. var det tre kull på 15, 8 og 6 unger i tillegg til 11 eller 12 voksne fugler. Den 24.7. stekte Arnfinn Tøråsen en hunn av reir med 6 egg i den åpne furuskogen mellom reservatet og tjernet på Rotvikkjølen. I 2015 ble 23 ind. sett den 20.5. Den 22.-23.7. ble det sett 11 hunnfargede voksne fugler og en hunn med 7 små unger. I 2016 rastet det 38 ind. utenfor munningen av deltaet, og i tillegg 5 hanner og 4 hunner like vest for utløpet av elva den 11.5. Ved kanotaksring 23.-24.7. fant vi 6 hunner med kull på hhv. 2, 4, 5, 6, 7 og 7 unger. Tre kull lå i vestre Tjønnan, ett i Adamstjønnan, ett mot sør i østre Tjønnan, og ett langt ute i deltaet. I tillegg til sammen 7 hunner uten unger, sum 44 individer. I 2017 ble det sett 15 voksne og 24 unger fordelt på 4 kull (3, 4, 6 og 11 unger) den 22.7. I 2018 ble det sett 14 voksne og i tillegg ble det sett en flokk på 31 ubestemte, mørke ender på langt hold. I juli ble det sett trolig 5 ulike kull (3, 4, 5, 6 og 7 unger) og til sammen 7-8 hunner. Ved båtbefaring 14.5.2019 lå det 15 svartender ca. 1 km sør for ytre del av reservatet. Den 27.7. fant vi bare 2 hunner i reservatet, sør i v Tjønnan. Den 3.6.2020 lå det 8 hanner og 3 hunner i deltaet. HK rapporterer at det først er etter år 2000 at han har sett ungekull, og at antallet etter det har økt gradvis.

Kvinand Det grunne, produktive deltaet er et godt område også for denne arten, det foreligger 34 observasjoner fra perioden. Det finnes et antall gamle og nyere reirkasser for kvinand, og fra

- begynnelsen av mai ligger parene i de partiene som har åpent vann. Både i 2014, 2016 og 2018 er det sett 30 til 40 kvinender i perioden 10. til 16. mai. I juni-juli kan man se mange ungekull i Adamstjønna, og i vestre og østra Tjønnan. HK oppfatter bestanden som forholdsvis stabil.
- Siland Dette er en fåtallig art, med kun 4 observasjoner i perioden. Den 10.5. 2018 lå det et par i Litjåbutjønna, og 4 ind. lå ytterst i deltaet. Den 30.7. s.å. svømte en hunn ved utløpet med hele 21 unger etter seg. Dette var uten tvil mer enn ett kull/adopterte unger. Den 3.6.2020 ble en hunn observert.
- Laksand Kun 7 observasjoner foreligger. Arten er sett i lite antall hvert år 2014 til 2018. Maks. antall er 4 ind. 11.5.2016 og 14.5.2017. HK observerte hunn med én unge i 2020.
- Smålom Et ind. i ø Tjønnan 23.-24.7.2015. Den 22.7.2017 fløy 3 ind. over Adamstjønna. Om kvelden lå et par uten unger i Litjåbutjønna. Et ind. i deltaet 8.6.2018.
- Storlom Det er gjort 21 observasjoner i perioden. Det største antall var til sammen 11 ind. 10.5. 2018. Ungekull er sett 4 av de 8 årene, dels i Litjåbutjønna, dels i deltaet. Ifølge HK hekket arten for første gang i tjernet ca. 2010.
- Gråhegre Det foreligger 5 observasjoner av 1-3 ind., alle i juli måned.
- Sivhauk Enkeltindivider er sett i 2002, 2008 og i 2011. Hekking: I 2011 observerte HK stadig et par innerst i v Tjønnan og langs Litjåa. I august ble minst én ungfugl sett. I gjeldende periode er det gjort 5 observasjoner av hunner eller hunnfargede fugler, alle i juli måned. Etter 2011 har heller ikke HK sett annet enn enkeltfugler.
- Myrhauk Et par hekket i deltaet i 2011, HK så de voksne fly med bytte i samme retning mange ganger. Da han nærmet seg 21.7., varslet hannen. Det ble ikke lokalisert noe reir, og det ble ikke sett ungfugler. Én observasjon i perioden; en hunn fløy over deltaet 26.7.2017.
- Fiskeørn Det er gjort 20 observasjoner. Det har vært vellykket hekking i et reir i området hvert år i perioden, med unntak av 2015. Tre ganger er det sett tre voksenfugler samtidig. I 2020 ble et halvferdig reir oppdaget på et nytt sted nær elva (Ole Petter Blestad). I 1980- og 1990-årene hekket det 4-5 par i deltaet med nærområde. Fra ca. 2005 har det kun hekket ett par (HK).
- Myrrikse Et ind. spilte 9.6.2018 ved tjerna ved Bagghaugen.
- Trane På 1970-tallet registrerte HK at arten hekket fåtallig i nærområdet, ikke i selve deltaet. Rundt 2010 var bestanden på topp med 4-5 par i og rundt området. Etter det en liten nedgang. I Artsobservasjoner ligger det 28 observasjoner fra 2013-20, men bare en observasjon av vellykket hekking; et par med én stor unge 30.7.2018 ved ø Tjønnan.
- Heilo Det er gjort 6 observasjoner av arten, 3 av dem med fluktspill. Det er likevel usikkert om arten hekker i reservatet i dag. I 2017 var det ingen varslende heilo på myrene nordover, heller ikke nordøst for Brenna: Her hekket heilo i 1997. HK observerer hvert år små grupper av rastende heilo. Det er gjort 9 observasjoner, den er sett 5 av de 8 årene, men ingen konkrete hekkefunn. I 2014 ble fluktspill registrert på vestsida av elva nord for Rendalsbua. I 2020 ble paring/kurtise observert, uten at nøyaktig sted er angitt. Den 8.5.2016 ble hele 15 ind. observert.
- Sandlo Et ind. 14.5.2017 på sandbanke nord i vestre Tjønnan, og 7 ind. samme sted 29.7.2018. HK har sett opptil 5 rastende ind. på sandbanker i deltaet hvert år vannstanden er lav nok.
- Vipe Ifølge HK begynte det i 1970-årene med 1-2 par og økte til 4-5 par i deltaet med nærområde. Fra ca. 2010 ble det færre igjen, bare ett hekkende par i 2020. Da ble en unge observert ved «sandveien» øst for Litjåbrua. I Artsobservasjoner for 2013-20 ligger det 8 observasjoner av 1-2 fugler og i tillegg hele 15 ind. 8.5.2016.
- Småspove Mens det var 3-5 par i deltaet på 1970- og 1980-tallet, er det i dag ca. 2 par (HK). Det foreligger 25 observasjoner fra perioden. Arten er flere ganger observert i fluktspill og varslende. Opptil 6-7 ind. er sett flere ganger. Det er grunn til å tro at noen av disse hekker utenfor reservatet.
- Storspove Det foreligger 18 observasjoner av 1-4 ind. Fluktspill og varslende fugler er registrert flere ganger. Myrene helt i nord, vest for Bagghaugen, og øst for Adamstjønna, er aktuelle hekkeplasser. HK fant på 1970-tallet at arten hekket sjelden i og rundt reservatet. I dag anslår han at det hekker 3-5 par i reservatet.
- Lappspove Et ind. søkte næring 3.7.2018 på sandbankene nord i vestre Tjønnan. Et ind. også i august 2019 (HK).

Brushane På 1970- og 1980-tallet registrerte HK rundt 10 spillende haner i v Tjønnan. Fra år 2000 avtok antallet, og for første gang i 2020 manglet arten helt. I Artsobservasjoner er det lagt inn 6 observasjoner i perioden. En hane og en høne 8.5.2016, og tre dager senere spilte to haner ved v Tjønnan. En hane på næringsøk 22.7.2017 på en av holmene ytterst i deltaet. En hane observert 5.7.2018, og en høne som søkte næring 30.7. s.å. på en lav holme 300 meter nordøst for utløpet. Sterk indikasjon på hekking i 2017: Ei engstelig høne 2.7. i våt myr med grunne tjern PQ 46400 00460.

I dette våte myrområdet med mange dammer viste en brushøne hekkeatferd 2.7.2017.

Myrsnipe Det er gjort 3 observasjoner på sandbankene nord i v Tjønnan: 4 ind. 14.5.2017, og 7 ind. 29.7.2018. En av disse var ungfugl (1K). Dagen etter var det fortsatt 7 ind. her.

Svømmesnipe Enkeltind. er sett 29.-30.6.2013 og 29. 7.2018 (v Tjønnan). Sterk indikasjon på hekking: En engstelig hann 2.7.2017 i våt myr med grunne tjern PQ 46400 00460. Det hekket 1-2 par ute i deltaet på 1970- og 1980-tallet, etter det er den blitt sjelden (HK).

Strandsnipe Det foreligger 13 observasjoner av 1-3 ind., men bare en av engstelige, sannsynlig hekkende fugler. Det var ved Adamstjønnan 23.7.2014. HK har registrert en stabil forekomst på ca. 2-3 hekkende par oppover langs elva.

Skogsnipe Det foreligger 7 observasjoner av 1-4 ind.; én obs. av 1 ind. i fluktspill 16.5.2014 nord i reservatet, og én av fugl med engstelig atferd 23.7. s.å. ved Adamstjønnan.

Gluttsnipe Sammen med grønnstilk er dette en karakterart for området. Det foreligger hele 45 observasjoner. Lange fluktspillrunder og kraftig varsling bidrar til at denne arten blir lagt merke til. I mai like etter at fuglene har ankommet hekkeområdet, er det rapportert opptil 15 og 20 ind. HK har registrert en stabil forekomst på 3-4 par i deltaet.

Grønnstilk Sammen med gluttsnipe er dette en karakterart for området. Det foreligger hele 50 observasjoner. Fuglene opptrer i flokk om våren før de sprer seg utover og mot slutten av hekkesesongen. Likevel er den største flokker rapportert 29.-30.6.2013, da ble 30 ind. sett i flokk. HK har registrert en stabil forekomst på 5-8 par i deltaet.

Rødstilk HK fant at arten hekket fåtallig på 1980-tallet. I dag anslår han at det hekker ca. 5 par. Det er gjort 22 observasjoner av denne arten. Med ett unntak er det sett opptil 6 ind. i flokk. Den 14.5.2017 ble en svært støyende flokk på 20 ind. sett nord i vestre Tjønnan mens den fløy flere

runder over området. De fleste av disse rastet i området før de fløy til høyereliggende hekkeplasser.

Enkeltbekkasin Det foreligger 22 observasjoner av opptil 5 ind. De fleste observasjoner av denne arten er fugler i fluktspill. En sein hekking ble påvist; den 22.7.2017 fant vi et reir med tre egg mellom Litjåbutjønnna og åa. Ifølge HK var arten litt mer tallrik på 1980- og 1990-tallet enn i 2015-20.

Dvergmåke Arten ble sett her allerede i 1974, da Øivind Lunde observerte to ungfugler som jaktet insekter rundt elvemunningen. Etter det er arten sett i 2011, 2012, 2014 og 2018. De to observasjonene i 2014 og de to i 2018 er alle gjort 23.-30.7. og alle var av 3 til 7 ungfugler (1K). Fuglene jakter vekselvis på flygende insekter og hviler på sandbanker eller stubber og kvister som stikker opp av vannet. Det har ikke lyktes å finne arten hekkende, men reservatet har flere aktuelle delområder og tjern.

Hettemåke Det er gjort 18 observasjoner i perioden. Det er vanligvis sett 1 til 6 fugler særlig langs elva og i utløpsområdet, ofte jaktende på flygende insekter. Den 24.7.2014 ble opptil 7 ungfugler og 5-10 voksne delvis varslende fugler observert spredt i utløpsområdet. På 1980- og 1990-tallet hekket en liten koloni, mest i vestre del av deltaet. Etter ca. år 2000 avtagende antall (HK).

Fiskemåke Det foreligger 27 observasjoner av opptil 30 ind. Sterkt varslende fugler er registrert ved tjerna vest for Bagghaugen i 2017 (3 ind.) og ved Litjåbutjønnna i 2017 (6 ind.) og 2018 (1 ind.). Ifølge HK en ganske stabil forekomst på ca. 5-10 (15) par.

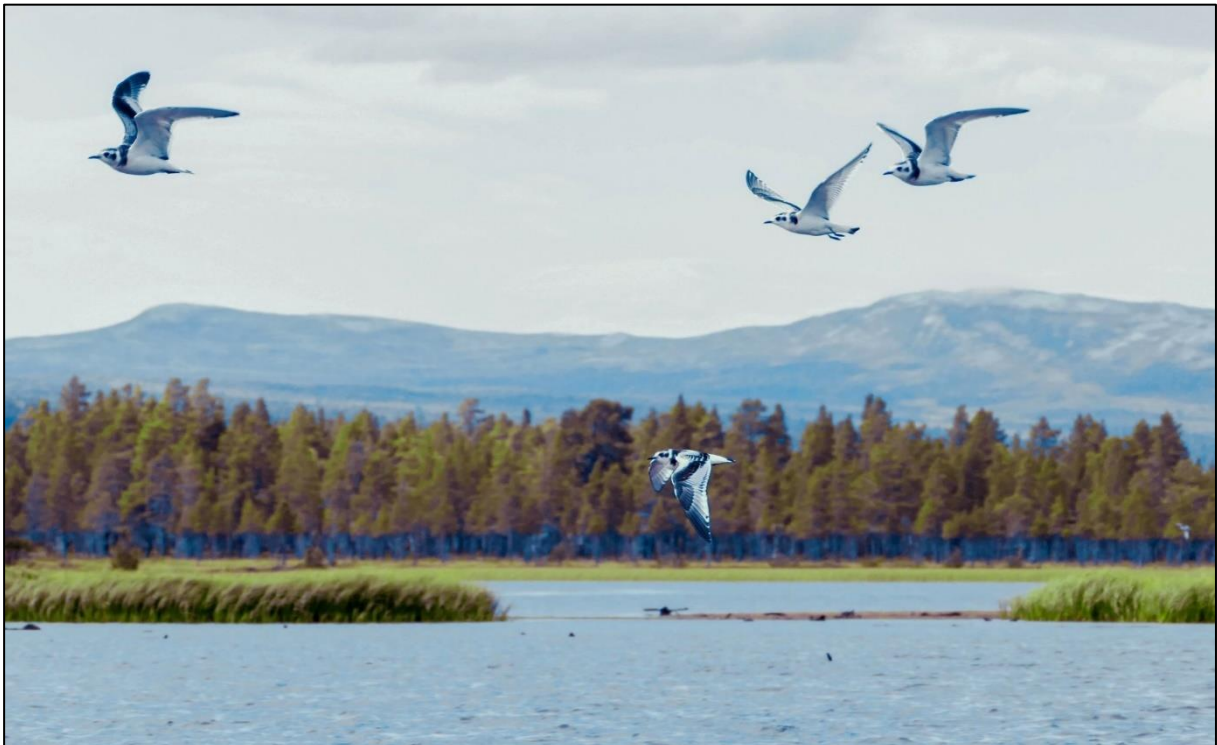
Sildemåke Et ind. 17.5.2016. Ifølge HK var arten å se årvisst på 1980- og 1990-tallet.

Svartbak Ifølge HK var arten å se årvisst på 1980- og 1990-tallet. Ikke sett de siste årene.

Gråmåke Ifølge HK en sjelden gjest. To ind. 10.5.2018 i vestre Tjønnan.

Makrellterne Enkeltind. 29.7.2018 langs øvre del av Litjåa og i v Tjønnan, kan ha vært samme ind.

Rødnebbterne Det er gjort 26 observasjoner i perioden. Tidligste observasjon er 1 ind. 16. mai 2014. Utover sommeren er ternene en iøynefallende del av fuglefaunaen i deltaet. I siste halvdel av juli søker både voksne og ungfugler næring i deltaet, opptil 22 ind. Eneste hekking i perioden ble påvist 23.7.2014 like utenfor reservatet ved det største tjernet på Rotvikkjølen. Her varslet 14 voksne, og minst 4 unger ble observert.

Fire av sju unge dvergmåker ved vestre Tjønnan 30. juli 2018.

Jordugle Det er gjort 7 observasjoner. Både i 2014, 2015 og 2017 ble jaktende enkeltfugler og par observert. I 2018 hadde ifølge HK et par tilhold like øst for brua over Litjåa utover sommeren, med reir ca. 32V PP 45490 99920. Gnagerbestanden brøt sammen, og hekkingen var trolig ikke vellykket. Minst en fugl var fortsatt til stede 3.7. Lenger ut hekket trolig et par vellykket; øst for østre Tjønnan lettet to ind. fra myra 30.7. den ene var trolig en ungfugl. HK anslår at 3-5 par hekker i deltaet med nærområde i gode gnagerår.

Heipiplerke Bare to observasjoner; 1 ind. 2.7.2017, og 3 ind. 12.7.2018.

Gulerle Det foreligger 23 observasjoner, av opptil 20 ind. 12 av observasjonene var av engstelige/varslende fugler.

Blåstrupe Før årtusenskiftet var arten å se her og der i deltaet og nærområdet, særlig under vårtrekket. Etter det ikke sett før i 2020, da sang en hann flere dager langs Litjåa.

Sivspurv En ganske vanlig art, 25 observasjoner foreligger, med sum opptil 25 ind. Sju av observasjonene var av engstelige/varslende fugler.

Andre fuglearter

Lirype De er gjort 4 observasjoner av 1-2 ind., og ett ungekull er påvist.

Orrfugl En fugl støkt opp 10.5.2018.

Storfugl Ei røy med 7 unger ble observert 5.7.2018. Ellers er spor tegn rapportert 3 steder.

Havørn HK observert en subadult fugl i deltaet i 2018. I nærområdet observert ah en subadult fugl i 2015 og en årsunge i 2018.

Hønsehauk HK ser ofte arten jaktende i deltaet. Ett eller kanskje to par hekker i nærområdet.

Spurvehauk Arten sees under trekk. To ganger mistanke om hekking i nærområdet.

Tårnfalk det er gjort ti observasjoner, de fleste av jaktende fugler. I 2018 hekket et par vellykket i nærheten av Litjåbutjønnna.

Fjellvåk Arten hekket i kanten av deltaet ca. 1985. I smågnagerår på 1980- og 1990-tallet hekket flere par i nærområdet. Siden den tid har arten forsvunnet som hekkfugl fra hele dalføret.

Kongeørn Arten hekker i rimelig nærhet, men er overaskende sjelden å se i deltaet (HK).

Tårnfalk Arten hekker i kanten av deltaet og i nærområdet (HK).

Dvergfalk To ind. observert 8.5.2016. HK observert tidligere flere hekkende par i deltaet med nærområde. Den har gradvis gått tilbake, ingen kjente hekkinger i 2020.

Lerkefalk Et ind. observert på øyestikkerjakt i 2015 (HK).

Jaktfalk Sees en sjelden gang utenom hekkesesongen, ca. 4 observasjoner i deltaet (HK):

Vandrefalk Et ind. observert 5.6.2014. HK har sett arten jaktende i deltaet ca. 5 ganger. En gang stupte en falk tre ganger mot ei gråhegre. Begge kom ut av syne, så det er uvisst hvordan det endte.

Ringdue Det er gjort 4 observasjoner av enkeltindivider.

Gjøk Galende hanner er hørt i 2014, 2018 og 2020.

Perleugle I gnagerår hekker arten i andeholker i deltaet.

Hornugle I 2018 hekket et par ute i deltaet. Den 30.7. tippet minst to unger i kantskogen langs elva vest for Ponnibakkbua.

Tårnseiler I godværsperioder jakter seilerne stadig over det insektrike deltaet. De er rapportert alle 8 år i perioden, i antall opptil 7 ind.

Vendehals Ropende fugler 16.5.2014 øst for elva like nord for Rendalsbua og 10.6.2020 ved øvre del av Litjåa.

Dvergspett Et ind. 23.7.2016 søkte næring i døde bjørker langs øvre del av Litjåa.

Sandsvale Et ind. 23.7.2016 og 4 ind. fem dager senere.

Låvesvale Seks observasjoner av opptil 12 ind.

Taksvale 15 ind. jaktet insekter ute i deltaet 28.7.2016.

Linerle Det foreligger 12 observasjoner av 1-5 ind.

- Sidensvans Det hekker noen få par enkelte år i de nordlige furuskogene i Hedmark. Den 22.-23.7.2015 var det 6 ind. som fanget flygende insekter i deltaet. Den 23.-24.7.2016 var det tilsvarende 10 ind. her.
- Jernspurv En syngende hann 5.6.2014.
- Rødstrupe En syngende hann ved Straumen i nord 11.5.2016.
- Rødstjert Det er 7 registreringer av arten, blant dem 2 syngende hanner og ett varslende par.
- Buskskvett Fåtallig hekkefugl, det er 4 obs. av engstelige/varslende fugler og 1 obs. av en syngende hann.
- Steinskvett En observasjon på vårtrekk, 10 ind. 20.5.2015.
- Gråtrost Det foreligger ni observasjoner, opptil 5 ind. To ganger engstelige/varslende.
- Måltrost Enkeltfugler er observert to ganger, syngende og på næringsøk.
- Rødvingetrost Enkeltfugler er observert tre ganger, en syngende og to på næringsøk.
- Duetrost Det foreligger tre observasjoner av 1 til 2 fugler, og i tillegg par med minst tre utfløyne unger 3.7.2017 øst for Brenna.
- Gulsanger En syngende hann 29.-30.6.2013.
- Møller Det foreligger tre observasjoner av 1 til 2 fugler, en av dem en syngende hann.
- Løvsanger Vanlig hekkefugl i bjørkeskogen, med 19 observasjoner i perioden. Flere syngende hanner og varslende fugler.
- Gråfluesnapper Kun én observasjon; 1 ind. 8.6.2020.
- Svarthvit fluesnapper Kun én observasjon; 1 ind. 17.5.2020.
- Kjøttmeis Det er gjort 7 observasjoner; av syngende hann, fugler med mat i nebbet og utfløyne ungekull.
- Granmeis Det er gjort 9 observasjoner av 1-3 ind.
- Spettmeis En litt uventet observasjon; et ind. 27.7.2019 ved Litjåa.
- Tornskate Et ind. 9.6.2018.
- Varsler Et overflygende ind. 23.7.2014.
- Lavskrike To observasjoner av enkeltfugler 22.7.2017 og 23.6.2020.
- Kråke Det foreligger 20 observasjoner, stort sett av 1 til 2 fugler, men også av hhv. 4 og 8 ind.
- Ravn Det foreligger 4 observasjoner, bl.a. av en familiegrupper 24.7.2014 og 22.-23.7.2015. De førstnevnte holdt til på et elgkadaver.
- Bokfink Fåtallig hekkefugl, det foreligger 6 observasjoner av 1-2 fugler, oftest syngende hanner.
- Bjørkefink Arten er registrert 17 ganger, fra 1 til 8 ind., både syngende, varslende og næringsøkende fugler.
- Grønnsisik Det er gjort 6 observasjoner av 1-10 ind.
- Gråsisik Det er gjort 8 observasjoner av 1-5 ind.
- Korsnebb ubestemt Seks overflygende ind. 23.7.2016.

Tufsingdeltaet har stor variasjon i biotopforhold, noe som bidrar til at de fleste grupper av våtmarksfugler er godt representert. De viktigste delområdene er de grunne buktene omkranset av starr- og vierbelter. Etter hvert som isen går ytterst i deltaet, er storlom og ender raskt på plass. Noen år raster store flokker av svartender her før de fordeler seg utover et større område. Vegetasjonsbeltene er oversvømt under vårflommen og fungerer som beiteområder bl.a. for rastende ender. Senere hekker flere arter på de litt høyereliggende partiene, og i juli kan man treffe ungekull av en rekke ande- og vadefuglarter her. De store, grunne områdene med elvesnelle og starr er glimrende oppvekstområder for grasender. Et varierende antall svartender hekker også i deltaet, som i 2016 med minst seks kull. Kjentmann Heinrich Kleinemenke har sett et gradvis økende antall svartender etter år 2000. Men totalt sett har han registrert en nedgang i bestandene, særlig av vadefugler i de 45 årene han har fulgt med fuglelivet i deltaet.

Både sangsvane, storlom, trane og fiskeørn hekker i reservatet.

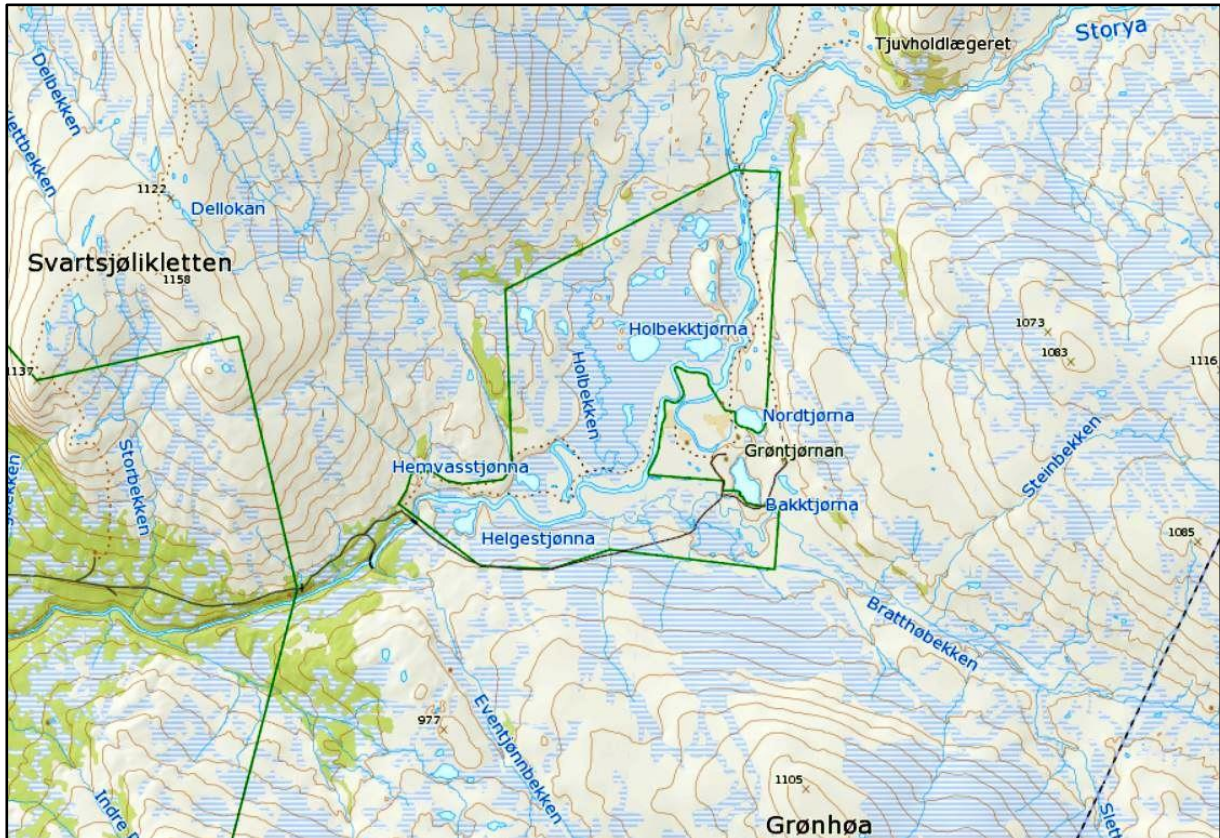
Grøntjønnan

Kartblad	1620 III Kvikne	
Areal	5.352 daa	
Kommune	Tynset	
Høyde	870-900 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken, Morten Erichsen	16.-17.6.2020
	Jon Bekken	31.7.2020
Andre besøk	Esten Skullerud	6.6.2013
	Kristin Lund Austvik	7., 9. og 13.6.2013, 10.6.2017, 13.-14.5. og 21.10.2019
	Jostein Myromslien, Thorstein Holtskog	11.6. og 7.9.2013, 18.-19.6.2015, 22.-24.5.
	Jostein Myromslien	28.-30.5. og 28.9.2014, 21.-22.5.2015, 20.-21.5. og 7.-8.7.2016, 26.5.2017 og 6.-7.7.2018
	Lars Kapelrud	17.-20.6.2013, 22.-24.6. og 20.7.2014, 21.-22.6. og 29.-30.9.2015, 8.-9.6.2018
	Bernt Jarle Vatland	9.-10.6.2014, 16.6.2020
	Elias A. Ryberg	15.6.2014
	Andreas Winnem	28.6.2014
	Egil Ween	19.7.2014
	Kjell Isaksen	26.7.2014, 7.7.2016, 14.7.2018, 12.-13.7.2019
	Gunnar Gundersen, Aida Lopez	11.-12.8.2014
	Inge Hafstad	11.7.2015
	Torstein Mostad	25.7.2015
	Erling Vikan	4.6.2016
	Knut Eie	18.6.2016
	Reidar Myhre	4.6. og 3.8.2017
	Morten Brandsnes, Lars Kapelrud	17.6.2017
	Tor Magnus Hansen, Mette Myhrer, Jon Are Myhrer, Gry Holen	10.7.2018
	Berit Broen	19.9.2018
	Liv Hilmarsen, Monica Rønningstad	27.6. 2018
	Brit Rennemo, Liv Hilmarsen, Monica Rønningstad	21.6.2020
	Anders Braut Simonsen	13.7.2020
	Rune og Anne Stine Zakariassen	7.8.2020

Kort karakteristikk

Reservatet ligger i Tynset kommune, ca. 15 km øst for Yset i Kvikne. Området omfatter et stort, flatt og til dels svært vått myrparti med tjern og dammer. Elva Ya, som renner i stille buktninger gjennom verneområdet, har avsnørt flere kroksjøer. I de sentrale deler av området dekker høye og tette vierkratt store arealer. Omkring Holbekktjønnan er det store, åpne myrflater. Utkanten av området er preget av en rekke avsetninger i form av terrasser, eskere, osv. Flere sætre ligger inntil østre del av området. Ellers er reservatet omgitt av fjellområder og mindre partier med bjørkeskog. Området ligger innenfor Forollhogna nasjonalpark, som ble opprettet 21.12.2001.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner fra 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Våtmarksfugler

Sangsvane Arten er sett alle år i perioden unntatt 2013 og 2019. Til sammen er arten sett 20 ganger.

Det er stort sett observert par, men i 2015 og 2020 ble det sett fire voksne fugler. I 2017 ble reirbygging observert, og i 2018 hekket et par vellykket, unger ble sett 10.7. (Hansen 2018). Det må legges til at ungekull lett kan oversees i den etter hvert tette og høye vegetasjonen i deler av området, så arten kan ha hekket flere år.

Brunnakke Arten er en av tre vanligste andeartene her, det foreligger 35 observasjoner av arten.

Det er sett opptil 16 voksne fugler, et tall som kanskje indikerer hvor mange par som hekker i området. Mange ungekull er observert.

Krikkand Mange smådammer og tjern gir gode biotoper for denne arten. Til sammen 37 observasjoner foreligger. Flokker opptil 20 voksne ind. er sett, men som regel synes fuglene å spre seg utover fra tidlig i hekkesesongen. Mange ungekull er rapportert.

Stokkand Det er gjort 15 observasjoner av 1-3 fugler. Trolig hekker arten årlig, men ungekull er kun sett i 2018.

Stjertand Det foreligger 11 observasjoner av denne sjeldne og rødlistede arten. De fleste observasjoner er av 1-3 fugler, men i 2018 ble to par sett, og i 2020 ble 4-6 hanner sett tre ganger. Dette indikerer antall hekkende par i eller nær reservatet. De seks hannene søkte næring på den oversvømte sentrale myrflata 17.6.

Toppand Denne vanlige og ofte synlige arten foreligger det 39 observasjoner av. Den 21.5.2015 ble det sett hele 33 voksne fugler, noe som tyder på at området fungerer som rasteplass for par som hekker lenger innover i fjellet. Ungekull er sett flere av årene i perioden.

Bergand Det foreligger bare én observasjon; en hunn med tre unger 10.7.2018 i Holbekktjøna.

Havelle Det foreligger bare to observasjoner; et par 27.5.2017 og et par i det oversvømte sentrale myrområdet 17.6.2020.

Svartand Det foreligger 10 observasjoner av denne sjeldne og rødlistede arten, 7 av dem fra 2020.

Størst antall var 1 hann og 5 hunner 21.6.2020 i Helgestjønnen. Observasjoner av ungekull mangler.

Sjørre Grøntjønnen er et av de områder man kan se denne sjeldne og rødlistede arten, den er sett alle år i perioden unntatt 2017 og 2019. Maks. antall 8 ind. i Nordtjønnen og samtidig 2 ind. i Baktjønnen den 4.6.2016. Det er ikke sett ungekull.

Kvinand Fåttallig art i dette høydelenet. Det er gjort 6 observasjoner av opptil 4 ind.

Siland Kun én observasjon er kjent; en hunn 21.5.2015.

Laksand Det er gjort 8 observasjoner, som regel 1-2 ind., men den 28.5.2014 var det 6 ind. her.

Storlom Enkeltfugler ble sett 23.6.2014 og 22.5.2015.

Storskarv Et ind. ble sett 19.9.2018 i Baktjønnen, like utenfor reservatgrensa.

Gråhegre Det foreligger 7 observasjoner av 1-2 fugler.

Sivhauk Det foreligger fire observasjoner av en hunnfugl, trolig samme individ fra 10.6. til 26.7.2014.

Myrhauk Sammen med Einunndalen er dette kanskje det sikreste området i Hedmark for å treffe denne arten. Den er sett alle år i perioden, til sammen 35 observasjoner. Både i 2013 og 2014 ble par observert, og ungfugler ble sett seint i sesongen. Det er sannsynlig at myrhauk hekker de årene næringsgrunnlaget er tilstrekkelig godt.

Utsyn fra en av haugene vest for Holbekktjern 16. juni 2006.

Trane Arten er sett alle år i perioden, til sammen 37 observasjoner. Det sees vanligvis 1-2 par, men i mai er det sett opptil 8 ind. Arten er sett rugende flere av årene, men det er ikke sett unger. Dette kan skyldes at tranene er flinke til å holde ungene skjult ved at de legges igjen på et skjulested eller ved at næringsøket skjer i høy vegetasjon.

Heilo Det er gjort 21 observasjoner av opptil 15 ind. Arten hekker i de tørrere delene av verneområdet, og heilo søker inn fra fjellområdene rundt for å finne mat i kortvokst myrvegetasjon og på setervollene.

Vipe Arten er kun sett i 2018 og 2019, det første året var det et par til stede. Det er ikke registrert hekkeatferd.

Sandlo Det foreligger 6 observasjoner av 1-3 ind. Ikke sett 2017-20.

Småspove Enkeltfugler er registrert fire ulike år. Den 31.7.2020 varslet et ind. kraftig mot nord i området.

Brushane Grøntjønnan har etter tusenårsskiftet vært et av de beste brushaneområdene i Hedmark. I perioden 2013-20 er det gjort 24 observasjoner. Den 19.6.2015 ble det observert 11 hanner, og den 21.5.2016 ble det sett 15 ind., flest hanner. Den 26.5.2017 var det minimum 25 ind., fordelt på ca. 10 haner på spillpassen vest for Holbekktjønnna, 5-6 haner på spillplass ved Bakktjønnna og resten fordelt på begge kjønn spredt på næringsøk. Engstelige hunnfugler og også unger er påvist flere av årene. I 2020 spilte 4 haner på tuer ute i det oversvømte sentrale området den 17.6.

Fjellmyrløper Arten etablerte seg her i 2006 eller et av årene like før det. Den ble sett for første gang 3.7.2006 av Jostein Myromslien og Thorstein Holtskog. I perioden som denne rapporten dekker er arten observert fem av åtte år med 1-3 ind. Fugler med tydelig engstelig atferd ble registrert i 2018 og 2019.

Temmincksnipe Arten ble funnet hekkende i 1970, og er sett enkelte år etter dette. Bare en observasjon i perioden; ett ind 27.5.2017.

Myrsnipe Det foreligger 11 observasjoner av arten, den er rapportert alle år 2013-18. Tilfeldigvis er den ikke sett de to siste årene. Det er sett 1-4 individer, og de store myrflatene sentralt i reservatet er gode hekkeområder for arten. Den 21.5.2015 ble det rapportert hele 20 ind. i samlet flokk. De fleste av disse var ganske sikkert fugler som hekker i høyereliggende våtmarker innover i fjellet.

Svømmesnipe Det er gjort 18 observasjoner, og arten er sett alle år i perioden. De våte myrpartiene rundt Holbekktjønnna er en god biotop for arten. Den 30.4.2014 ble det sett hele 20 ind., som ganske sikkert var en ansamling av fugler som hekker over et større område.

Strandsnipe Arten er registrert alle år i perioden, 22 ganger med opptil 12 ind. Arten hekker langs elva og ved enkelte av tjernene.

Gluttsnipe Det er gjort 12 observasjoner av 1-3 individer. Arten hekker trolig ikke hvert år, men i 2014 ble det observert unger, og i 2020 varslet en fugl kraftig ved dødisgropene helt mot nord i reservatet.

Grønnstilk En veldig vanlig vadefugl i området, med 38 observasjoner i perioden. Maksimum antall er 40 ind. 28.5.2014, som sikkert også inkluderte fugler som hekker utenfor reservatgrensa. Varslende/engstelige fugler er sett de fleste år.

Rødstilk Denne arten er nesten like vanlig å treffe på som grønnstilk. Det er gjort 32 observasjoner. Tre ulike år er maksimumantall satt til 15 ind. Fugler med hekkeatferd er påvist de fleste år.

Enkeltbekkasin En forholdsvis vanlig vadefugl med 27 observasjoner i perioden. Det er registrert store antall, opptil 25 ind. 21. og 28.5.2014. Arten blir i de fleste tilfelle registrert ved fluktspill.

Dobbeltbekkasin Det foreligger 20 observasjoner, stort sett av 1-4 ind. Men 28.5.2014 ble det rapportert 12 ind. fra en leikplass.

Fjelljo I gode gnagerår hekker arten i fjellområdene rundt Grøntjønnan. Arten er sett 5 av de 9 årene, til sammen er det gjort 11 observasjoner av 1-5 individer.

Dvergmåke Den 23.5.2018 søkte to individer næring ved Nordtjønnna.

Hettemåke En uventet uvanlig art i området, bare tre observasjoner foreligger, av 1-2 ind. i 2013 og 2016.

Fiskemåke Området har en solid hekkeforekomst av arten. Dette er en synlig art som varsler ivrig, hele 39 observasjoner foreligger. Maks. antall ble rapportert 7.7.2016, med 48 ind. Den 17.6.

2020 skremte en jaktfalk alle måkene på vingene, bare én lå fortsatt på reir, til sammen 35 ind.

Sildemåke En adult fugl er sett 20.-21.5.2016.

Rødnebbterne To ind. 12.6.2013 og to ind. 28.6.2014.

Jordugle Det foreligger 19 obs. av 1-2 fugler, og en obs. av 6 fugler 26.5.2017. Fugler med hekkeatferd er observert i 2014 og 2015.

Heipiplerke Vanlig art med flere hekkende par - det er gjort 30 observasjoner. Den er særlig tallrik i trekketidene, f.eks. med 50 ind. den 7.9.2013.

Gulerle Flere par hekker årlig. Det er gjort 25 obs. av opptil 15 ind.

Fossehall Det er gjort to observasjoner av enkeltfugler i 2013 og 2015.

Blåstrupe Bjørke- og vierkrattet langs bekker og elv er gode biotoper for denne rødlistearten. Det er gjort hele 39 observasjoner av opptil 20-25 ind. De støreantallene er fra sangperioden og fra 19. juli, da ungekullene er på vingene.

Sivsangere Dette er en meget sjelden art i høyereliggende strøk, men Grøntjønnan er blant de få steder den er påvist. Opptil tre syngende hanner 9.-14.7.2018. Arten tidligere registrert i 1977 og 2008.

Lappspurv Det foreligger 11 observasjoner av 1-3 ind., og den 18.6.2013 ble det observert 5 ind. Mye tyder på at denne arten er blitt gradvis mer fåtallig. Etter 2015 er det kun rapportert enkeltindivider, og i 2018-19 ble ikke arten sett i det hele tatt.

Sivspurv Slike rike våtmarker kan ha høy tetthet av denne arten. Det foreligger 26 observasjoner av til dels mange individer, den 21.5.2015 ble samlet antall anslått til 30 ind.

Andre fuglearter

Lirype Grøntjønnan er tradisjonelt et svært godt rypeområde. Det er lagt inn 41 observasjoner fra perioden. I juni 2020 var det en formidabel tetthet av lydytrende stegger over hele området.

Fjellrype Én observasjon foreligger, en stegg ble registrert 24.6.2014.

Havørn Det var 7 observasjoner i perioden 2000-12. I perioden 2013-20 er den sett hvert år, til sammen 21 obs. I 2013, 2018 og 2020 er to voksne fugler sett sammen.

Hønsehauk Ungfugler (1K) er observert to ganger; 7.9.2013 og 28.9.2014.

Spurvehauk Det foreligger to observasjoner; 7.9.2013 og 7.8.2020.

Fjellvåk Arten er sett alle år i perioden unntatt i 2016, til sammen 17 observasjoner. Under tidlig høsttrekk kan det være lokale konsentrasjoner, slik som 15 ind. den 28.9.2014.

Kongeørn Det er gjort 42 observasjoner i perioden. På de fleste er det sett 5 ind., den 23.5.2018 ble det sett 4 unge og 1 eldre ind.

Steppehauk En hunnfarget fugl ble fotografert her 4.6.2017. Fra 2014 og 2019 foreligger det observasjoner av ubestemt myrhauk/steppehauk.

Tårnfalk Det er gjort 23 observasjoner. 2014 må ha vært et godt hekkeår, i august ble det sett hhv. 20 og 30 ind. i området.

Dvergfalk Arten sees uventet sjelden i området, med kun fire observasjoner i perioden.

Jaktfalk Det foreligger en observasjon i hekketida, og to på ettersommer/høst.

Vandrefalk Det er gjort to observasjoner; enkeltfugler 29.5.2014 og 23.5.2018.

Rugde 1-2 ind. er to ganger i fluktspill i 2013, og en er også registrert i 2019.

Gjøk Det er gjort 16 observasjoner av 1-4 syngende hanner. Den 17. 6.2020 syntes det å være fire forskjellige galende hanner i området.

Tårnseiler Et ind. søkte næring over området 21.6.2020.

Sandsvale Et ind. observert 30.5.2014.

Låvesvale To observasjoner av 1-2 ind., og hele 16 trekkende ind. den 7.9.2013.

Trepplerke Et ind. observert 7.8.2020.

Linerle Det er gjort 12 observasjoner av 1-3 ind.

Jernspurv Det er gjort 6 observasjoner av 1-2 fugler, de fleste syngende hanner.

Rødstjert En sjelden art i dette høydelaget, det er gjort to observasjoner av enkeltfugler.

Buskskvett Et syngende ind. den 23.5.2018.

Steinskvett Det foreligger 6 observasjoner av 1-4 ind. Den 31.7.2020 ble varslende fugler sett både vest og nord i verneområdet.

Ringtrost Det foreligger 3 observasjoner av 1-3 ind.

Svarttrost En syngende fugl 13.6.2013 og et ind. 19.7.2014.

Gråtrost Arten hekker i ulike deler av området og kan være tallrik, med opptil 30 ind. i hekketida, og 300 ind. under høsttrekk 28.9.2014. Det er gjort 24 observasjoner.

- Måltrost Det er gjort 6 observasjoner av 1-3 ind. To observasjoner er av syngende hanner.
- Rødvingetrost Det er gjort 28 observasjoner av opptil 15 ind., syngende hanner og varslende fugler.
Under høsttrekket er det notert opptil 20 ind.
- Møller Det er gjort 4 observasjoner av enkeltindivider, og den 7.7.2018 er det rapportert 5 ind., kanskje en familiegruppe.
- Munk Et ind. observert 16.6.2007.
- Hagesanger Trolig samme syngende hann er registrert 15. og 24.6.2014.
- Gransanger Det er gjort 4 observasjoner, tre enkeltindivider i august-september 2013-14, og en syngende hann 18.6.2015.
- Løvsanger Det er gjort 28 observasjoner av opptil 30 ind. tidlig på sommeren, og opptil 40 ind. når den nye generasjonen kommer på vingene.
- Fuglekonge En uvanli gjest; 10 ind. på høsttrekk 10.10.2015.
- Gråfluesnapper Et ind. ved Helgestjønnen 14.7.2018.
- Blåmeis Tre ind. ble observert 28.9.2014.
- Kjøttmeis Fem ind. ble observert 6.7.2018, i tillegg enkeltfugler 7.9.2013 og 12.8.2014.
- Granmeis Tre observasjoner av 1-4 ind. i august og september.
- Varsler Et ind. på høsttrekk 28.9.2014.
- Kråke Det er gjort 17 observasjoner av 1-3 ind., nesten alle i hekketida.
- Ravn Det foreligger 19 observasjoner av 1-5- ind. i hekketida og opptil 10 ind. om høsten.
- Bokfink Tre ind. 28.9.2014.
- Bjørkefink Forholdsvis vanlig art der det finnes skog. Antall syngende hanner er anslått til opptil 20 ind.
- Grønnefink 8 ind. på høsttrekk 28.9.2014.
- Grønnsisik Det foreligger 7 observasjoner av 1-3 ind.
- Gråsisik Det foreligger 29 observasjoner, maks antall var 110 ind. som hadde flokket seg 12.8.2014.
- Grankorsnebb Observert på streif, 12 ind. 20.6.2013.
- Dompap En tilfeldig observasjon, 2 ind. 6.7.2018.

Grøntjønnen har et stort mangfold av våtmarksfugler, til tross for at området ligger over skoggrensa. Det er påvist 13 andearter og 17 vadefuglarter. Tallrikeste andeart er toppand, og flere par brunnakke og krikand synes å hekke hvert år. De fem rødlistede "fjell-endene" stjertand, bergand, havelle, svartand og sjøorre sees regelmessig, og alle hekker trolig, i det minste enkelte år. Trane hekker årlig, og reservatet synes fortsatt å ha hekkende dobbeltbekkasin, myrsnipe og svømmesnipe. Forholdsvis nytt er det at også fjellmyrløper er etablert som hekkefugl, etter første observasjon i 2006. For brushane, som har vært i tilbakegang lenge, er Grøntjønnen sammen med Nekmyrene fylkets beste hekkeområder. I næringsmessig gode år jakter myrhauk, fjelljo og jordugle i området. De siste årene er havørn sett her en rekke ganger.

Sammen med Lille Sølsjø er Grøntjønnen det av reservatene som her flest hekkende/sannsynlig hekkende rødlistearter.

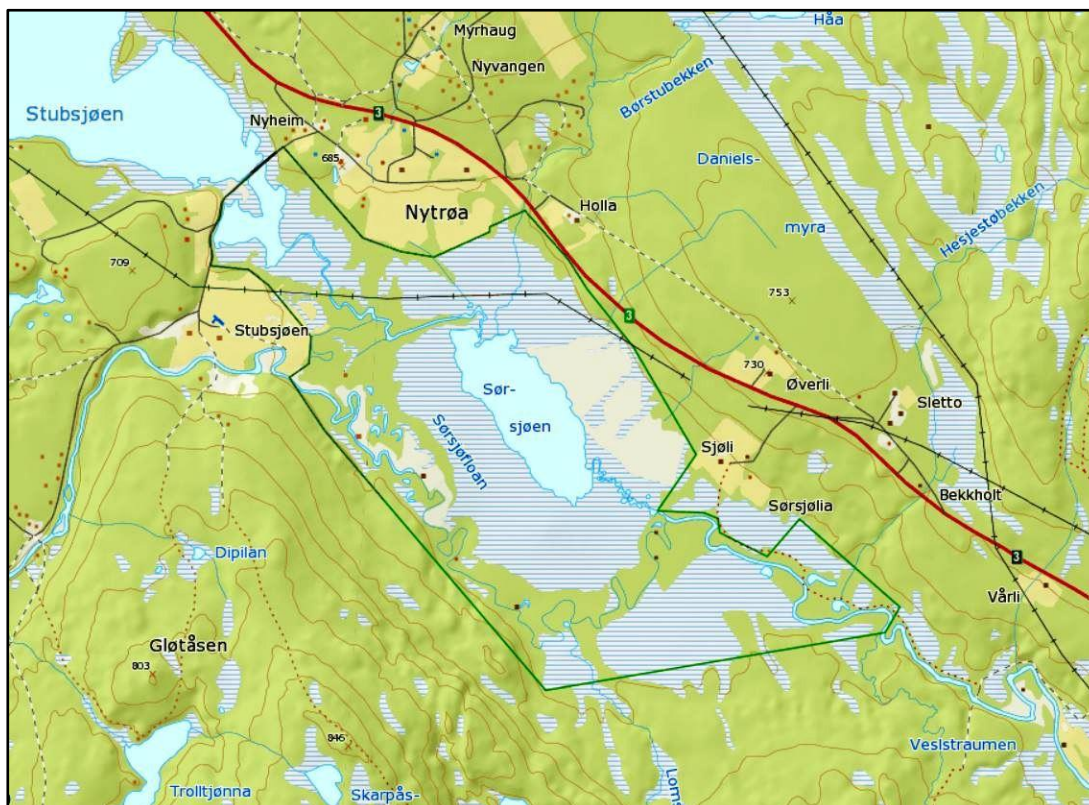
Sørsjøen

Kartblad	1619 IV Kvikneskogen
Kommune	Tynset
Areal	3.049 daa
Høyde	660-700 m o.h.
Feltarbeid	Jon Bekken 9.5.2018, 1.8.2020 Jon Bekken, Morten Erichsen 15.-16.6.2020
Andre besøk	Ola Nordsteien, Hanne Løvberg 1.1.2013 Jostein Myromslien, Thorstein Holtskog 11.6. og 7.9.2013, 6.6.2014, 18.6.2015, 23.-24.5. og 4. og 6.7.2018, 10.7.2019, 9.7.2020 Erik Ydse, Kåre Guldvik 13.6.2013 Tor Magnus Hansen 19.6.2013, 24.4., 2.6. og 15.7.2014, 1.5. og 17.-18.5.2015, 12.4.2016, 17.5.2017, 17.5.2018 Helge Aaen 14.7.2013 Paul Shimmings 17.7.2013, 9.7.2014, 14.9.2015, 10.7.2016, 22.6.2017, 9.8.2018 Wictor Wahlberg 22.7.2013, 8.6.2015 Thorbjørn Aakre 26.7.2013 Knut Waagan 18.8.2013, 8.8. og 1.9.2017, 19.5. og 18.7.2018, 18.4.2019, 3.7.2020 Kjetil Aadne Solbakken 27.4.2014 Erik Ydse 13.5.2014 Lars Kapelrud 18.5. og 17.6.2013, 18.5. og 22.6.2014, 17.-18.5., 21. og 26.6. og 29.9.2015, 17.6.2017, 19.5.2018 Jostein Myromslien 28.5., 22.6. og 28.9.2014, 22.5.2015, 15., 16. og 5. 20.5., og 6.-8.7.2016, 13.7.2017, 4.7.2018, 20.5.2019, 9.7.2020 Hans Olsvik 1.6.2014 Jan Ove Bratset 13.6. og 20.7.2014, 19.5., 26.-27.5. og 5.6.2015, 21.4.2016, 9.6. og 10.7.2017, 22.6.2019 Andreas Winnem 29.6.2014 Kristin Lund Austvik, Esten Skullerud 24.6.2014 Egil Ween 19.7.2014 Agnar Målsnes, Gunn Mjelde 22.-25.7.2014 Kjell Isaksen 25.7.2014, 6.7.2016, 13. og 15.7.2018 Gunnar Gundersen, Aida Lopez 12.4.2014 Egil Østby, Tommy Wernberg 24.5.2015 Erik Bangjord 28.5.2015, 11.5. og 3.8.2017, 1.6.2018 Ola Nordsteien 18.6.2015 Jan Olav Nybo 21.6.2015, 8.6.2019 Odd Rygh, Jan Erik Haugen 21.6.2015 Tor Ålbu, Øystein Ålbu 29.7.2015 Eli Gates 30.7.2015, 10.-11.7.2016, 21.9.2017, 24.9.2019, 21.9.2020 Jon Peter Stav 8.8.2015 Jan Ove Bratset, Frank Harald Larsen 29.4.2016 Svein Gjelle, Britt Eldrid Barstad 28.5.2016, 1.7.2017, 22. og 25.6. og 29.9.2018 Erling Vikan 4.6.2016, 18.5.2019 Arnt Stavne, Roger Espen 17.5. og 16.6.2017, 10.10.2019 Morten Brandsnes 17.6.2017 Per Steinar Sommervold 1.8.2017 Jan Erik Haugen 12.8.2017 Liv Hilmarsen 7.9.2017, 26.5. og 6.10.2019 Liv Hilmarsen, Ellen Anne Tollan 8. og 13.9.2017

Arnt Stavne	17.5. og 1.6.2018
Ken Adelsten Jensen, Jan Olav Nybo	23.5.2018
Tor Magnus Hansen, Gry Holen, Mette og Jon Are Myhrer	10.7.2018
Frank Harald Larsen	11.8.2018
Grethe Elisabeth Bergby	10.5.2019
Arnfred Antonsen	18.5.2019
Rune Zakariassen, Bjørn Olav Tveit	23.5.2019
Ellen Anne Tollan	5.6., 12.7. og 17.8.2019, 21.5.2020
Jan Olav Nybo	8.6.2019
Roger Espen, Eirik Spets	5.7.2019
Terje Bråthen	14.7.2019
Roland Ylvén, Lena G. Ylvén	23.9.2019
Martin Røsand	3.5.2020
Hans Martin Høiby	29.5.2020

Kort karakteristikk

Området ligger sørvest for RV3 omtrent midt mellom Tynset og Kvikne/Yset. Reservatet består av søndre del av Stubsjøen (alternativt Stubbsjøen/Stugusjøen), Sørsjøen med tilgrensende store myrflater, samt åa Gløta med gamle slåtteenger, vierkratt og frodig kantskog. Også langs Bannerelva mellom sjøene og langs Tunna i sør er det frodig bjørkeskog. Langs Gløta finnes det små dammer og avsnørte meandersjøer. Den rikste våtmarksbiotopen er sørenden av Stubsjøen, som er grunn og har åpne mudderflater og velutviklede snelle- og starrbelter. I perioder med lav vannstand utover sommeren dekker vegetasjonen det aller meste av vannspeilet.

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Våren 2009 ble det bygd et fugletårn ved veifyllinga/brua i nordvestgrensa av reservatet. Fra tårnet har man godt innsyn til det rike våtmarksområdet i sørenden av Stubsjøen. Selv om vegetasjonen her er høy og tett, kan man med litt tålmodighet få øye på både gråhegrer, vadere og andekull av flere arter. De aller fleste observasjoner som er lagt inn i Artsobservasjoner er gjort fra dette tårnet.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Våtmarksfugler

Sangsvane Arten er sett alle år 2013-20, det er lagt inn 47 obs. i Artsobservasjoner, typisk under ti ind, men noen ganger opptil 25 ind., slik som 21.5.2020. Det er ikke rapportert hekking i perioden.

Ubestemt taiga-/tundrasædgås Litt uventet rastet et ind. den 15.6.2020 i våtmarksområdet ved fugletårnet. Gåsa beitet sammen med gressender, og til slutt lettet den og fløy nordvestover til den forsvant i kikkerten.....

Kortnebbgås Tre ind. rastet ved fugletårnet 21.9.2017, og 40 ind. trakk mot sør samme sted 23.9.2019.

Grågås Et ind. 3.8.2017 og 45 ind. 23. 9.2019.

Brunnakke En vanlig andeart i området. Det er gjort 56 observasjoner. De største antall blir sett på høsten, f.eks. 47 ind. 30.9.2019. Også i hekketida kan det være store antall, som 30 hanner 19.6.2013. Engstelige hunner er såvidt rapportert, men ikke ungekull. Disse lever gjerne gjemt i vegetasjonen og blir ikke så lett observert.

Snadderand To ind. er rapportert ved fugletårnet 22.7.2013, og en hunnfarget fugl ble sett 28.9.2014.

Krikkand Det vegetasjonsrike, grunne partiet ved fugletårnet og også nordenden av Sørsjøen er ideelle biorper for denne arten. Det er gjort hele 73 observasjoner. De største antall blir sett om våren, før rastende fugler spres utover også til høyereliggende hekkeplasser, f.eks. 80 ind. 1.5.2015. Forholdsvis få ungerkull er rapportert, sikkert fordi kullene typisk lever skjult i den tette kantvegetasjonen.

Stokkand Det er gjort hele 77 observasjoner. De største antall er sett om høsten; 57 ind. 28.9.2014 og like mange 23.9.2016. Tidligere i sesongen er det sjelden det blir sett mer enn 10 ind. Det er rapportert fem ungekull på fra 4 til 9 unger.

Stjertand Det er gjort fire observasjoner: En hunn ble sett 19.6.2013, og to ind. ble sett 7.9.2017. Kanskje samme hann ble sett 17. og 24.5.2018.

Skjeand Fire ind. ble sett 23.9.2016. De øvrige ti observasjonene ble gjort i 2018: Da ble et par sett 23.-24.5. Den 4.7. ble 4 unger sett, videre utover 11.8. ble 1 til 5 fugler sett en rekke ganger.

Toppand Det er gjort 31 observasjoner, stort sett av beskjedne antall. Største ansamling er 20 ind. den 1.5.2015. Det er ikke rapportert ungekull.

Svartand En til to par sett i mai 2016, 2017 og 2019. Dette er trolig fugler som hekker høyere i landskapet. To hunnfargede fugler er sett 28.9.2014.

Sjørørre Det er gjort 8 observasjoner, alle i mai, ganske sikkert av fugler som venter på isløsning høyere i landskapet. Den 26.5.2017 ble hele 30 fugler observert.

Kvinand Det foreligger 33 observasjoner av maks. 10 voksne fugler. Det er rapportert to ungekull.

Lappfiskand En hunnfarget fugl ved fugletårnet 23.9.2016.

Siland Det er få steder i Hedmark man er sikrere på å treffe denne arten. Det er gjort 40 observasjoner av opptil 9 voksne fugler, og det er registrert minst tre ungekull.

Laksand Det foreligger 37 observasjoner av opptil 11 voksne fugler. En hunn med 9 unger ble observert 6.7.2016.

Smålom Det foreligger 5 observasjoner av 1-2 fugler, alle i mai-juni.

Fugletårnet ved Stubsjøen under snøsmeltingsflom 9. mai 2018.

- Storlom** Det foreligger hele 51 observasjoner, av opptil 8 ind. Den 23.5.2018 lå en fugl på reir ved Sørsjøen. Det er ikke rapportert ungekull.
- Horndykker** Det er gjort 37 observasjoner, maks. antall var 7 ind. 27.4.2014 og 15.5.2015. Den 11.6.2013 ble det observert en rugende fugl, men det er ikke observert unger i perioden.
- Storskarv** Kun én observasjon foreligger; 1 ind. 23.9.2016.
- Gråhegre** Det er gjort 49 observasjoner av opptil 6 ind. Arten er sett hele sesongen fra 18.4. til 30.9.
- Sivhauk** Det foreligger 7 observasjoner av enkeltindivider. Den 15. og 25.7.2014 ble en voksen hunn sett, den 7.-8.9.2017 ble en ungfugl sett, og 25.6. til 10.7.2018 ble det igjen sett en voksen hunn.
- Myrhauk** Det foreligger 6 observasjoner, trolig av fugler som raster her før de drar til hekkeplassen, eller fugler som hekker høyere i terrenget. En hunn ble sett 18.-19.5.2015, og en hann ble sett 15.-16.5.2016. Den 10.7.2018 jaktet en voksen hann ved fugletårnet, og den 10.7.2019 ble en hunn observert.
- Trane** Arten er sett alle år i perioden, til sammen 24 observasjoner. Det er sett opptil 8 individer. Reservatet inneholder aktuelle hekkebiotoper, men rugende fugler eller unger er ikke rapportert.
- Heilo** Det foreligger 7 observasjoner av opptil 6 ind. på næringsøk i mai og begynnelsen av juni.
- Vipe** Det er gjort 35 observasjoner av opptil 19 ind. I juli 2014 ble et par med to unger sett i Stubsjøen-delen av reservatet. Sju observasjoner i 2018, kun én i 2019, og i 2020 ble arten ikke sett.
- Dverglo** Kun én observasjon; 1 ind. ved fugletårnet 18.7.2018.
- Sandlo** Det foreligger 12 observasjoner av næringsøkende fugler, maks. antall er 10 ind. 8.9.2017.
- Småspove** Det er gjort 12 observasjoner av 1-5 ind. De tørre myrflatene på begge sider av Sørsjøen er egnet hekkebiotop, og arten er registrert med fluktspill og varsling i hvert fall fire av årene i perioden.
- Storspove** Det er gjort 17 observasjoner av 1-6 individer. Hekkeatferd er registrert tre av årene - den 16.6.2020 varslet et ind. kraftig på nordøstsida av Sørsjøen.
- Svarthalespove** To ungfugler (1K) ble observert ved fugletårnet 1., 4., 7. og 8.9.2017.

Brushane Arten hekket tidligere i området, men i perioden 2000-12 var det kun to observasjoner av enkeltindivider. I gjeldende periode ble det gjort 7 observasjoner av 1-2 ind., og den 13.9.2017 ble 7 ind. som rastet under høsttrekk observert.

Fjellmyrløper En litt uventet observasjon; en fugl i kort sangflukt hørt tre ganger 13.7.2018 ved fugletårnet.

Temmincksnipe Det er gjort 4 observasjoner av 1-2 fugler.

Myrsnipe Det er gjort 6 observasjoner av 1-4 ind.

Svømmesnipe Fire observasjoner av enkeltindivider tre ulike år.

Strandsnipe Det er gjort 43 observasjoner av 1-5 ind., og i tillegg ble hele 21 ind. registrert 13.6.2013 under taksering til fots og i kano rundt hele reservatet.

Skogsnipe Det er gjort 6 observasjoner av 1-5 ind.

Gluttsnipe Det er gjort 49 observasjoner, maks. antall 11 ind. 1.7.2017. Fluktspill er registrert flere ganger, og arten kan hekke her; 1 unge observert 6.7.2018.

Grønnstilk Det er gjort 48 observasjoner, maks. antall 18 ind. 17.6.2013. Fluktspill og varslende fugler er registrert flere ganger, og det er sannsynlig at arten hekker årlig.

Rødstilk Det er gjort hele 65 observasjoner. Det er typisk sett 1-5 fugler, med maks. antall 17 ind. 17.6.2013. Arten hekker ganske sikkert årlig, fluktspill og varsling er registrert rekke ganger, og unger er sett i 2014 og 2017.

Enkeltbekkasin Det er gjort 39 observasjoner av 1-5 fugler, i mange tilfelle i fluktspill.

Hettemåke Det er kun gjort 7 observasjoner, av 1-7 individer.

Fiskemåke Det er stadig sett 1-10 individer, til sammen 42 observasjoner. Maks. antall var 30 ind. 24.4.2014. Det er bare rapportert en sikker hekking; et par med en unge ved Sørsjøen 4.7.2018.

Gråmåke Kun én observasjon; 2 ind. ved fugletårnet 14.7.2013.

Makrellterne Det er gjort 5 observasjoner av 1-3 individer.

Rødnebbterne Det er gjort 25 observasjoner stort sett av 1-5 ind., maks. antall var 11 ind. 6.6.2014.

Jordugle Det er gjort 5 observasjoner av enkeltfugler.

Heipiplerke Det foreligger 6 observasjoner av 1-3 individer.

En fin biotop for bl.a. spurvfugler langs Bannerelva mellom Stubbsjøen og Sørsjøen 15. juni 2006.

- Gulerle Dette er en vanlig art, det er gjort 37 observasjoner. Vanligvis er det beskjedne antall, men under vårtrekket før fuglene spres utover kan det raste mange her, f.eks. 40 ind. 27.5.2015.
- Blåstrupe Det er gjort 6 observasjoner av 1-6 individer.
- Sivspurv Vanlig art med til sammen 45 observasjoner av opptil 8 individer.

Andre fuglearter

- Storfugl Ei røy ble observert ved Sørsjøen 4.7.2018.
- Hønehauk Enkeltindivider er sett 20.7.2014 og 16.5.2016.
- Spurvehauk Det er gjort 4 observasjoner av 1-2 ind.
- Musvåk Enkeltindivider er sett 19.7 og 28.9.2014.
- Fjellvåk Det er gjort 4 observasjoner av 1-2 ind.
- Fiskeørn Det er gjort 3 observasjoner av enkeltfugler; 6. og 24.6.2014 og 10.7.2016.
- Tårnfalk Par og enkeltfugler er sett 18 ganger. Minst to reirfunn i eller nær verneområdet.
- Dvergfalk Fire observasjoner, ett av varslende par, ellers enkeltindivider.
- Rugde Det er gjort tre observasjoner av enkeltfugler tre ulike år.
- Ringdue Enkeltfugler er påtruffet 8 ganger, i 2013, 2014 og 2018.
- Gjøk Det har vært forholdsvis lite aktivitet av denne arten, det er gjort 5 observasjoner av 1-2 ind.
- Haukugle Enkeltindivider er sett ved fugletårnet 19.5.2015 og 1.6.2018.
- Tårnseiler Det er gjort 7 observasjoner opptil 15 ind.
- Sandsvale Det foreligger 16 observasjoner av opptil 8 ind.
- Låvesvale Dette er en vanlig art som jakter insekter over vannspeil og våtmark. Det er gjort 29 observasjoner av opptil 20 fugler.
- Taksvale Det er gjort 13 observasjoner av opptil 20 individer.
- Linerle Det er gjort 34 observasjoner av opptil 10 ind.
- Linerle, underart svartryggerle En hann ved fugletårnet 26.6.2015 og 11.7.2016.
- Jernspurv Et ind. ved Sørsjøen 28.9.2014 og 2 ind. ved fugletårnet 20.5.2019.
- Rødstrupe Det foreligger 5 observasjoner av 1-2 fugler.
- Rødstjert Det foreligger 6 observasjoner av enkeltfugler.
- Steinskvett Det foreligger to mai-observasjoner av 5 og 2 fugler.
- Ringtrost Fem ind. ble observert ved Sørsjøen 1.5.2015.
- Svarttrost Det foreligger 2 observasjoner av 1-2 fugler.
- Gråtrost Det foreligger 18 observasjoner av 1-6 fugler i hekketida, og opptil 20 ind. under høsttrekk.
- Måltrost Det foreligger 4 observasjoner av 1-6 fugler.
- Rødvingetrost Det er gjort 11 observasjoner av 1-4 individer.
- Duetrost Det er gjort 6 observasjoner av 1-4 individer.
- Gulsanger En hann sang i Stubsjøen-delen av området 28.5.2014.
- Møller Det er gjort 6 observasjoner av 1-2 fugler.
- Hagesanger En syngende hann ved nordenden av Sørsjøen 16.6.2020.
- Gransanger Det er gjort 5 observasjoner av 1-2 fugler.
- Løvsanger En vanlig art her som ellers, det foreligger 22 observasjoner av 1-4 fugler.
- Gråfluesnapper Det foreligger 3 august-observasjoner av 1-4 fugler.
- Svarthvit fluesnapper Et ind. ved fugletårnet 16.5.2016.
- Blåmeis Det er gjort kun 2 observasjoner av enkeltfugler.
- Kjøttmeis Det er gjort 3 observasjoner av 1-2 fugler.
- Granmeis Det er gjort 2 observasjoner av 2-3 fugler.
- Spettmeis To ind. ble registrert 16.5.2016.
- Varsler To ind. på høsttrekk 28.9.2014.
- Nøtteskrike To ind. ble observert 10.10.2019.
- Lavskrike Ett ind. ble registrert 27.7.2017.
- Skjære Det foreligger 16 observasjoner av 1-4 ind.

Kråke Det foreligger 11 observasjoner av 1-5 ind.

Ravn Det foreligger 9 observasjoner av 1-2 ind.

Stær Det er gjort 7 observasjoner, av opptil 8 fugler i hekketida, og opptil 50 ind. når fuglene flokker seg i august.

Bokfink Det foreligger 6 observasjoner av 1-6 fugler.

Bjørkefink Det foreligger 5 observasjoner, under vårtrekket opptil 25 ind.

Grønnfink Det foreligger 7 observasjoner av 1-5 ind.

Grønnsisik Det er gjort 3 observasjoner av 1-5 ind.

Gråsisik Det er gjort 7 observasjoner av 1-9 ind.

Korsnebb ubest. Registrert 23.9.2019.

Dompap Det foreligger 4 observasjoner av 1-2 ind.

Lappspurv To hanner ved Sørsjøen 13.6.2013.

Gulspurv Et ind. ved Stubsjøen-delen av reservatet 18.6.2015.

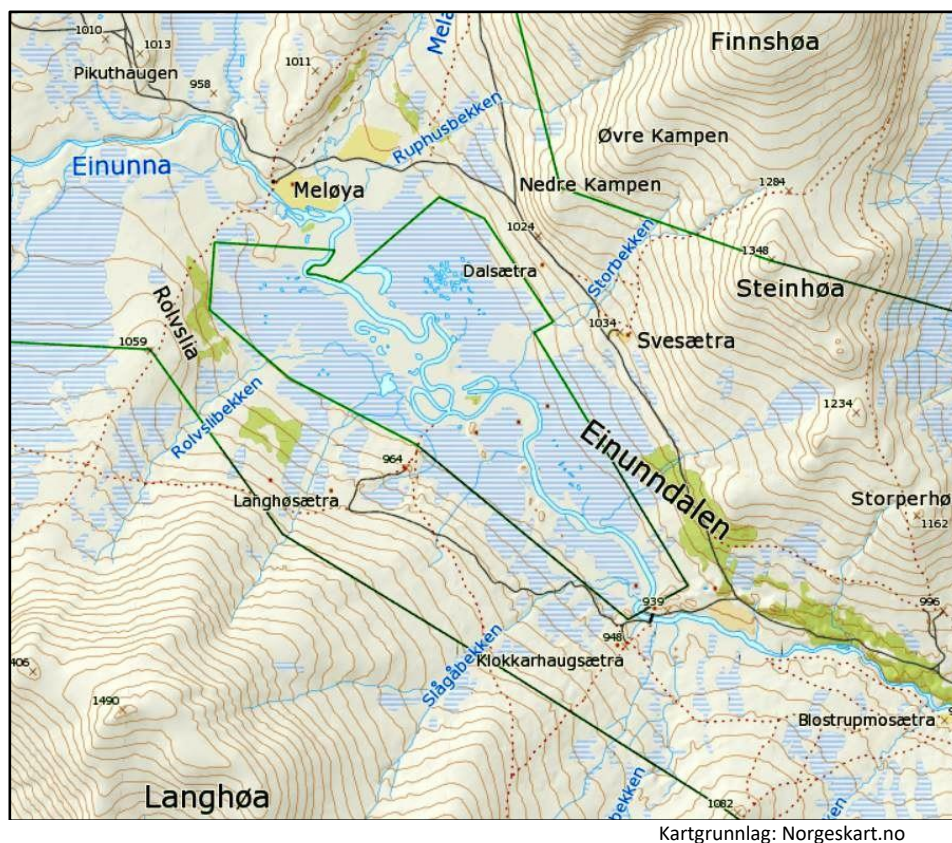
Sørsjøen naturreservat har funksjon både som rasteplass og hekkeområde. Med 63 påviste arter har området størst artmangfold av våtmarksfugler av alle områdene nord i fylket. Brunnakke er den mest tallrike andarten, mens enkeltbekkasin, rødstilk, gluttsnipe og grønntilk er de vanligste vaderartene. Det er sørenden av Stubsjøen som har størst konsentrasjon av våtmarksfugler. De grunne partiene, mudderbankene og de frodige vegetasjonsbeltene er verdifulle både for rastende og hekkende fugler. Her ble det bygd et observasjonstårn i 2009. Dette har ført til en sterkt økende observasjonsmengde. Veifarende langs RV3 har stoppet opp og observert både de vanlige artene og sjeldne gjester som snadderand, lappfiskand og svarthalespove. I de frodige kratt- og skogområdene er det et stort innslag av småfugl, bl.a. er det påvist fem sangerarter.

Meløyfloen

Kartblad	1519 I Einunna	
Kommune	Folldal	
Areal	5.104 daa	
Høyde	930-1.030 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken, Kjell Isaksen	25.7.2016
	Jon Bekken	10.-12.6. og 27.7.2020
Andre besøk	Andreas og Trude Hessvik_Trøite	8.6.2013
	Knut Hågensen, Helge Næss	12.6.2013, 30.6.2015
	Trond Berg, Olav Askeland	11.-12.7.2013
	Egil Østby	12.-13.7.2013, 10.7.2015, 12.-17.6.2016, 14.7.2017, 14.7.2018, 16.-18.7.2020
	John Martin Mjelde	19.7.2013, 7.6. og 15.8.2014
	Morten Venås	2.6.2014
	Per Jan Hagevik, Per Skreden	19.6.2014
	Kjell Isaksen	30.6.2014, 13.7.2017, 22-23.7.2018
	Morten Olsen, Knut Andre Tronsen	19.7.2015, 19.7.2016
	Merete Berg	5.6.2016
	Knut Waagan	17.6.2017
	Svein Melum	17.6.2017
	Per Lian	6.7.2017
	Per Kristensen	4.8.2017
	Hans Petter Kristensen	22.8.2017
	Lars Olav Granbu	30.6.2018, 27.7.2019
	Arnfred Antonsen	11.7.2018
	Arnt Stavne	19.8.2018
	Frank Grønningseter	14.6.2019
	Torstein Finnesand, Magny Eggestad	16.7.2019
	Runar Mauritzen, Ellen Askum	15.6.2020
	Fredrik Engelstad	20.6.2020
	Knut Eie, Ann Torill Halvorsen	22.6.2020
	Roy Salomonsen	15.7.2020

Kort karakteristikk

Reservatet ligger i Einunndalen, der den utvider seg til et stort, myrdominert område mellom Meløya seter i nord og Klokkarhaugsetra i sør. Området er ca. 4 km langt og nesten 2 km bredt i nord. Einunna meandrerer kraftig gjennom området, og det finnes flere kroksjøer, både gjengrodde og intakte. Nærmest elva er det for det meste fastmark av finere sedimenter, mye av dette er gammelt slåtteland med spredte løer. I partier vokser det tett vierkratt, opptil 3-4 m høyt. I flere delområder finnes det et stort antall dammer ute i myrlandskapet. Utenfor reservatet, langs Ruphusbekken, finnes ei stor evje som ikke framgår av kartet.

Meløya seter og Dalsetra er fortsatt i drift, og det gamle slåttelandet beites av storfe og geiter. Vegetasjonen er mest preget av beite nærmest setrene, og områdene sørvest for elva er minst påvirket. Det aller meste av menneskelig ferdsel skjer i forbindelse med sportsfiske. På 1990-tallet er det bygd bru over Einunna like sør for reservatet, slik at sørvestsida er blitt vesentlig lettere tilgjengelig.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Våtmarksfugler

Sangsvane Arten er sett her alle år i perioden, unntatt i 2015. I 2016 hekket et par for første gang, den 12.6. ble det observert 6 unger. I 2017 var det også vellykket hekking, 6 store unger ble sett 22.8. I 2018 ble det observert et par med én unge 15.7. I 2019 ble et par sett, uten at hekking ble påvist. I 2020 var det igjen vellykket hekking, med nyklekte unger i reiret 12.6. Den 27.7. søkte paret næring sammen med med fire unger. Den 12.6. hadde det hekkende paret besøk av 2 eller 3 andre voksne sangsvaner. Det er gjort til sammen 21 observasjoner i perioden.

Brunnakke Arten er ikke sett hvert år, og det er rapportert ungekull kun ett år, i 2018. Siden reservatet gir svært gode muligheter for skjul, er det likevel grunn til å tro at flere par hekker hvert år. Under feltarbeidet 12.6.2020 ble det observert hannflokker på 4, 4 og 5 ind., dette kan ha vært 13 eller 9 forskjellige hanner, som indikerer antall rugende hunner. Det er gjort til sammen 14 observasjoner.

Krikkand Det er gjort 16 observasjoner av opptil 15 ind. Akkurat som for brunnakke lever ungekullene skjult, det er kun påvist ett ungekull i perioden. De store hannflokker som holdt til her i tidligere år, f.eks. 32 hanner 3.7.2006, er ikke blitt rapportert.

Stokkand Det er gjort 9 observasjoner av lave antall, inkludert to ungekull. I tillegg kommer en hannflokk på hele 30 ind. 7.6.2014. Dette er trolig hanner fra et større område enn reservatet som samler seg her hvor det er gode næringsøksområder.

Stjertand Ingen observasjoner 2013-20. Meløyfloen var tidligere regnet som trolig den eneste lokalitet i Hedmark hvor arten hekker regelmessig (Bekken 2001). Arten var fortsatt til stede i perioden 2000 til 2012, det ble da registrert to ungekull (Bekken 2013a).

Toppand Sammenlignet med tidligere er det i perioden gjort forholdsvis få observasjoner og av beskjedne antall; kun 12 observasjoner av opptil 8 ind. Et kull på 5 unger ble observert 22.7.2018.

Bergand En hann ble observert 18.7.2020.

Kvinand Tre ind. ble observert 15.7.2018.

Laksand I perioden ble arten kun sett i 2020. Fem hanner og en hunn lå i elva ved Meløya like utenfor reservatgrensa den 11.6., og senere samme dag 4 hanner i elva ned for Svesætra. Fire dager senere et par ved Meløya.

Myrhauk Artens kjerneområde i Hedmark synes å ligge fra Markbulidammen til Flåman. På Meløyfloen er arten sett hvert år i perioden, til sammen 22 observasjoner. Egil Østby har fulgt med arten i mange år, og han har i et område litt større en reservatet funnet arten hekkende ni av de ti siste årene.

Trane Arten er sett alle år i perioden, unntatt 2014 og 2016, til sammen 15 observasjoner. Når tranene går på den åpne myra, er de i egenskap av sin størrelse lett synlige fra veien oppe i lia. Den 6.7.2017 ble et par med én unge observert.

Heilo Vanlig hekkefugl i fjellet rundt reservatet, og arten kan også hekke innenfor reservatgrensa. Varslende voksenfugler og flygedyktige unger er sett to av årene. Til sammen er det gjort 19 observasjoner.

Vipe Det er kun gjort 3 observasjoner: Enkeltfugler ble sett i 2013 og 2014, og i 2019 ble 2 ind. sett ved Meløya. Det er positivt at denne kritisk truede arten fortsatt holder til ved Meløya seter. Den 11.6.2020 ble en vaktstom hann sett på jordet nord for veien, noen hundre meter utenfor reservatgrensa. Den kan ha hatt en hunn på reir i nærheten. Til sammenligning viste tre par hekkeatferd i reservatet i 2006, og den 13.6.2009 ble hele 20 ind. observert (Bekken 2013a).

Sandlo Det er gjort 6 observasjoner av 1-2 ind. på næringsøk, i tillegg et par med 4 flygedyktige unger ved Meløya 25.7.2016, og en fugl med hekkeatferd samme sted 15.6.2020.

De mange dammene på myra nedenfor Dalsætra med Einunna i bakgrunnen 27. juli 2020.

Småspove Dette er en sjelden art på Meløyfloen. Kun én observasjon 2000-12, og en hann i fluktspill i sørøst 10.6.2020.

Fjellmyrløper Kun én observasjon foreligger; 2 ind. i fluktspill over våt myrflate 5.6.2016.

Temmincksnipe Før år 2000 syntes arten å hekke enkelte år på grus- og sandører langs elva ved Meløya. I perioden 2000-12 ble den ikke observert, men i 2015, 2016 og 2018 er arten igjen observert i hekketida med 1-3 ind.

Svømmesnipe Et ind. observert ved Meløya 14.6.2019.

Strandsnipe Det er gjort 13 observasjoner av 1-4 ind. Arten er sett med engstelig atferd langs elva særlig øverst og nederst i reservatet.

Gluttsnipe Det er gjort 5 observasjoner i perioden av 1-2 ind.

Grønnstilk Det er gjort 10 observasjoner av 1-2 fugler, med fluktspill og med engstelig atferd som indikerer hekking.

Rødstilk Denne arten setter sitt preg på lydbildet i området. Det er gjort 27 observasjoner av 1-5 ind. Det er mange observasjoner av varslende fugler, og en unge ble observert 23.7.2018.

Enkeltbekkasin Det er gjort 14 observasjoner, av fugler som er støkt opp, fugler med lokkelyd og av fugler i fluktspill. Under feltarbeidet en fugl med avledningsmanøver 27.7.2020.

Dobbeltbekkasin Einunndalen er blant de beste områdene for denne arten i Hedmark, og det finnes to viktige spillplasser for arten i reservatet. Norsk institutt for naturforskning fulgte et antall leiker i dalen i perioden 1999-2015, med optelling, fangst og merking. Antall spillende hanner har variert fra 7 til 29 på de to leikene. Det er mye forflytninger mellom leikene, og det har ikke vært noen entydig endring i bestanden, verken her eller i hovedundersøkelsesområdet på Dovre (John Atle Kålås pers. medd.). Det er gjort 4 observasjoner av 1-4 ind.

[Brushane I perioden 2000-12 ble det gjort ca. 7 observasjoner. I den perioden denne rapporten gjelder har arten vært borte. I 2020 ble det mest aktuelle hekkeområdet, Dalsæterfloen, trålet uten at det ble funnet brushøner med hekkeatferd.]

Fiskemåke Det er gjort 16 observasjoner av opptil 10 ind., flere ganger varslende eller rugende fugler. I 2020 hekket to par på Dalsæterfloen.

Rødnebbterne To ind. ble sett 20.6.2020.

Jordugle Det foreligger 5 observasjoner av 1-2 fugler. Hekking eller hekkeatferd er ikke observert i perioden.

Heipiplerke Vanlig art her som ellers i fjelltraktene. Under feltarbeidet 12.6.2020 var det anslagsvis 20 ind. i og like utenfor reservatet ved Meløya. Til sammen er det gjort 26 observasjoner.

Gulerle Det er gjort 8 observasjoner. I 2020 varslet det fugler flere steder i reservatet.

Blåstrupe Det er gjort 21 observasjoner av opptil 6 ind., de fleste syngende eller varslende fugler.

Lappspurv Arten ble ikke rapportert i perioden 2000-12, men i 2013-17 er det gjort 5 observasjoner av 1-3 fugler.

Sivspurv Det er gjort 6 observasjoner av 1-2 individer, tre av dem av syngende hanner.

Andre fuglearter

Lirype En vanlig art i reservatet, det foreligger 20 observasjoner fra perioden. Det er påvist flere reir og ungenkull.

Havørn Et ind. ved Meløya 17.7.2016.

Fjellvåk Det foreligger 3 observasjoner av enkeltfugler, og 17.6.2017 ble det sett 3 individer.

Steppehauk En voksen hann ble sett og fotografert på myrflata ned for Dalsetra 13.7.2017.

Tårnfalk Det er gjort 12 observasjoner av 1-3 individer.

Dvergfalk Det er gjort 4 observasjoner av enkeltfugler, og den 22.7.2018 holdt 3 flygedyktige unger til ved Dalsætra.

Rugde Det er gjort 2 observasjoner av overflygendefugler/ fugler i fluktspill.

Gjøk Det er gjort 6 observasjoner av 1-3 galende hannfugler.

Linerle Det foreligger 4 observasjoner av enkeltfugler. Arten hekker på flere av sætrene rundt verneområdet.

Jernspurv Et ind. observert 22.6.2020.

Steinskvett Det er gjort 4 observasjoner av 1-2 ind., og i tillegg et par som matet 4 unger ved Meløya i 2013.

Gråtrost Det er ikke gjort mer enn 9 observasjoner, til dels av varslende fugler.

Rødvingetrost Det er gjort 11 observasjoner. I 2020 var arten uventet vanlig i bjørkeliene og i vierområdene ute i våtmarksområdet.

Løvsanger Det er gjort 17 observasjoner av syngende, varslende og ungematende fugler.

Kråke Det er gjort 12 observasjoner av opptil 6 ind. I 2020 ble 1-2 ind. sett på matleting i damområdene både ned for Dalsætra og Svesætra.

Ravn Enkeltfugler er sett i 2015 og 2020.

Stær Et ind. ble sett 4.8.2017.

Bjørkefink Seks individer ble observert 4.8.2017.

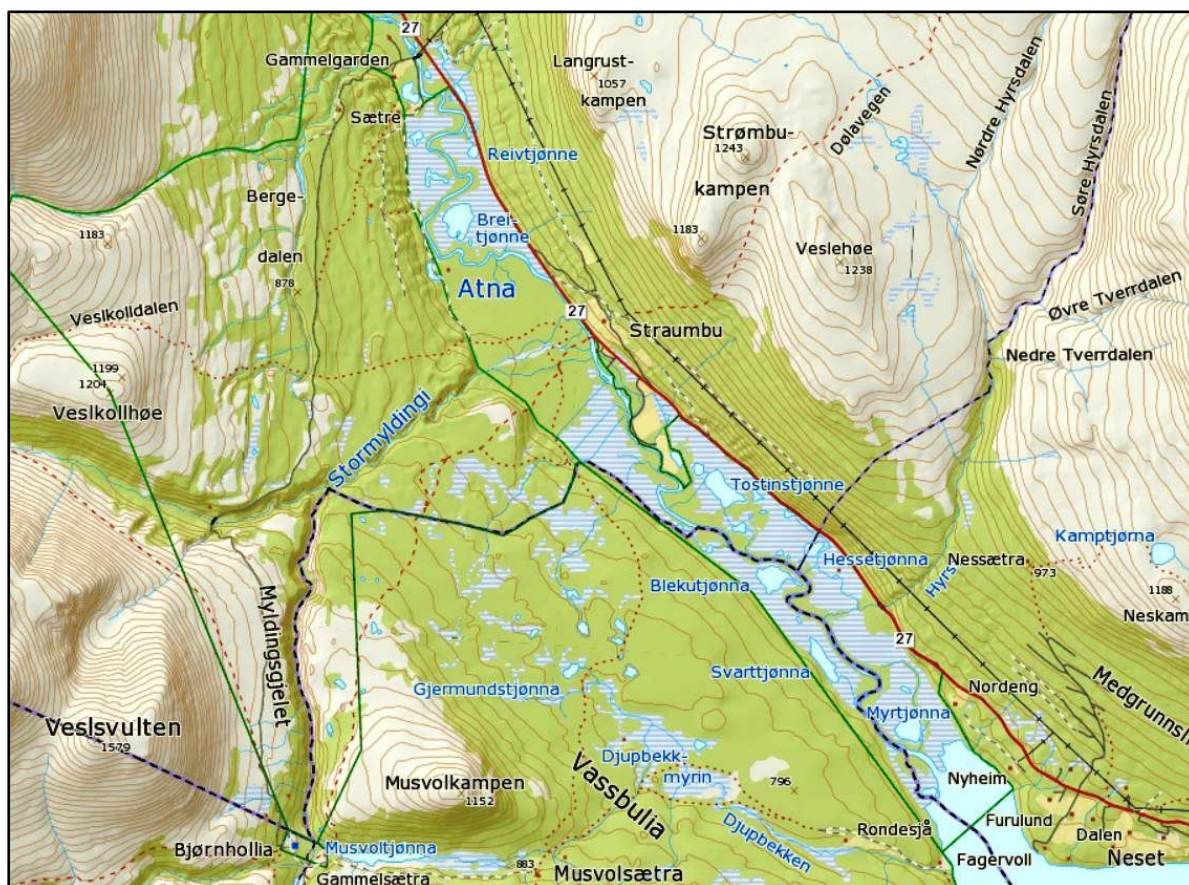
Grønnsisik Tre individer ble sett 12. og 13.7.2013.

Gråsisik Det foreligger 11 observasjoner av opptil 15 individer, og den 13.7.2013 ble det sett 50 individer.

Meløyfloen naturreservat mangler større vannspeil, og dette begrenser artsmangfoldet av våtmarksfugl noe. Området har en middels bra forekomst av ender både når det gjelder mangfold og antall par. Den mest tallrike arten var tidligere toppand, men de siste årene er kun beskjedne antall observert. Stjertand var tidligere en karakterart, men den er ikke sett i perioden 2013-20. Vadefuglfaunaen er ganske artsrik, men antallet par er ikke spesielt høyt. Brushane synes ikke å være til stede lenger. Et interessant innslag er den livskraftige forekomsten av dobbeltbekkasin. Vipe var fortsatt til stede i 2020. Sangsvane er et nytt innslag i faunaen, arten har hekket fra 2016. Myrhaukens kjerneområde i Hedmark synes å ligge fra Markbulidammen til Flåman. Meløyfloen ligger sentralt i dette området, og arten sees årlig.

Atnsjømyrene

Kartblad	1818 IV Atnsjøen	
Kommuner	Stor-Elvdal, Follidal, Sør-Fron	
Areal	5.329 daa	
Høyde	701-740 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	8.-9.5. og 15.6.2018
Andre besøk	John Martin Mjelde	17.2., 7.7. og 26.12.2013
	Andreas og Trude Hessvik-Trøite	7.-9.6.2013
	Arnfred Antonsen	11.7.2013
	Jon Opheim, Ragnar Ødegård	22.4.2014
	Knut Olav Raen	11.5.2014
	Per Buertange, Torill Stubberud	7.6.2014
	Jon Opheim	17.6. og 19.8.2014, 1.4. og 4.7.2015, 23.8.2017
	Rune og Anne Stine Zakariassen	20.7.2014, 5.8.2016
	Snorre Hansen	26.10.2014
	Thor Håkon Løkken	19.5.2015
	Odd Erik Bergenhaugen, Brit Rennemo	15.7.2015, 23.7.2017
	Morten Olsen, Knut Andre Tronsen	18.7.2015
	Kjell Fjellsol	7.5.2016
	Rune Nilsson	29.5.2016
	John Opheim, Sven Haugen	10.7.2016
	Ole Knut Steinset, m.fl.	17.8.2016
	Svein Gjelle, Brit Eldrid Barstad	26.9.2016
	Ragnar Ødegård, John Apeland, John Opheim	27.5.2017
	Roar Pettersen	18.6.2017, 10. og 23.6.2019
	Tore Hoell	20.6.2017
	Jerry Skogbeck	3.7.2017
	Rolf Kristoffersen	11.7.2017
	Per Kristian Slagsvold	28.7.2017, 13.7.2018, 23.7.2019
	Per Kristensen	5.8.2017
	Geir Gaarder	30.9.2017
	Arne Mæhlen	25.3.2018
	Ole Knut Steinset	4.6.2018
	Ragnar Ødegård, Sven Haugen	13.6. og 30.8.2018, 18.6.2019, 28.5.2020
	Helge Venaas	27.6.2018
	Arnold Iorentsen	28.6.2018
	Egil Østby	13.7.2018, 16.7.2020
	Simon Rix	28.7.2018
	Even Dehli	31.8.2018
	Lars Olav Granbu	1.5.2019, 20.5.2020
	Ragnar Ødegård, John Apeland, Sven Haugen	27.5.2019
	Erik Bangjord	29.5.2019
	Knut Eie, Ann Torill Halvorsen	21.6.2020
	Morten Winther Dahl	15.8.2020
	Annbjørg Backer	5.9.2020

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Kort karakteristikk

Atnsjømyrene ligger ca. 40 km nordvest for Atna i Østerdalen og omfatter de nederste 6 km (luftlinje) av Atna før den munner ut i Atnsjøen. Området kan klassifiseres som et fuglefordelta (Elvedeltadatabasen). Verneområdet er et myrkompleks av store flatmyrer med gjengroingstjern, høgstarrsummer og kantsoner med vier. Formålet med fredningen er å bevare området i naturtilstand og som landskapselement, samt å bevare den tilhørende floraen og faunaen. Atnsjømyrene har artsfattig vegetasjon. Myrene får i tillegg til regnvann også tilførsel av vann som har vært i kontakt med mineraljord. Slike myrer kalles jordvannsmyrer. Bergartene i området ble dannet for ca. 600 millioner år siden av sand som ble presset sammen. Atnsjømyrene ligger på et lag av materiale som er avsatt i innsjø og elv. Grensene mellom myra og de bratte dalsidene er skarpe og følger nesten rette linjer i terrenget. Ved høy vannstand om våren er det aller meste av dalbunnen satt under vann, og myrene får på den måten tilført en god del næring. I kanten av tjern og vannfylte sumper finnes høy vegetasjon der flaskestarr og nordlandsstarr danner produktive samfunn med få arter. Via tørrere samfunn med svartstarr og duskull går vegetasjonen over til dvergbjørk og vier, og i soner mot fastmark dominerer disse buskene helt. Fastmarka mot elvekanten har en sone med høy bjørkeskog. Vekslingen mellom små tjern, sumper, tørrere partier, buskmark og kantskog skaper leveområder for et rikt fugleliv, og mange pattedyrarter. Reservatet ble opprettet 7.12.2001, og det ble Ramsar-område i 2011.

Undersøkelser

Yngvar Hagen og Edvard K. Barth med flere undersøkte faunaen i det såkalte Atnasjøfeltet i en periode fra ca. 1950 og utover. Her ble det utført flere ornitologiske forskningsarbeider og registreringer, både generelle faunistiske inventeringer og studier over relasjonen mellom næringstilgang og ungeproduksjon hos ugler og rovfugler, se bl.a. Barth & Hagen (1951). Geir A.

Sonerud m.fl. undersøkte faunaen i området i 1978, etter at Atnavassdraget i 1973 var blitt midlertidig vernet mot kraftutbygging i ti år (Sonerud 1982). Noen av observasjonene nedenfor er angitt med lokalitet for eksempel Straumbu, det kan bety langs elva og innenfor verneområdet, eller ved gård og dyrket mark, dvs. like utenfor reservatgrensa.

Observasjoner fram til og med 2012 er gjengitt i Bekken (2013a).

Topptung ekskursjon til Atnsjømyrene i juni 1935

Etter at Det Norske Videnskaps-Akademi nylig hadde overtatt Sør-Neset gård ved Atnsjøen som en testamentarisk gave, ville ledelsen ved Zoologisk Institutt, Universitet i Oslo ta eiendommen nærmere i øyesyn. Ledet av Kristine Bonnevie, vårt lands første kvinnelige professor, dro en liten gruppe mannlige studenter med tog til Atna stasjon og videre med buss til Sør-Neset. Som feltkyndige hadde hun med seg vitenskapelig assistent Per Høst og cand. mag. Yngvar Hagen. Hagen hadde sammen med en ivrig student, Thor Heyerdahl, reist opp ei uke før for å bli kjent med forholdene. En av de andre studentene, Edvard K. Barth, førte en detaljert notatbok over alt de opplevde. Morgenen etter ankomst dro de til Atnas utløp i sjøen, hvor de to først ankomne hadde observert et meget rikt fugleliv. Men nå hadde elva steget nesten en meter, og vannet "sto høyt over det meste av de svære myrene". De observerte gluttsnipe, et stokkandpar, mange løvsangere, og de fant reir av enkeltbekkasin, og en hoggorm ble løftet opp etter halen og behørig fotografert og filmet. Under en tur til topps på Høgronden og Rondeslottet noterte de fjellrype og snøspurv. Utenfor nåværende reservat fikk de også med seg spill av dobbeltbekkasin og reir av lappmeis. Tor A. Bakke har presentert et utdrag fra E.K. Barths notatbok i tidsskriftet Fauna (Barth & Bakke 2006).

Våtmarksfugler

Sangsvane Det er gjort 8 observasjoner av 1-6 individer, både i trekktiden og i mai-juni.

Brunnakke Det er gjort ni observasjoner av 1-4 individer. Ingen indikasjoner på hekking.

Krikkand Det foreligger 18 observasjoner av 1-4 individer, og i tillegg 12 ind. på vårtrekk i Breitjønna 22.4.2014. Merkelig nok er ingen ungekull observert.

Stokkand Det foreligger 11 observasjoner av opptil 18 individer, og i tillegg en hunn med 8 unger ved Sætri 20.6.2017.

Stjertand Kun én observasjon; et par i Tostinstjønne 8.5.2018.

Toppand Den vanligste andeart i reservatet, med 36 observasjoner i perioden. Maks. antall er 19 ind. 22.5.2020. En hunn med 7 unger i Hesselstjønna 13.7.2018, og muligens et annet kull s. sted og s. dag på 4 unger.

Bergand Fire observasjoner av 1-6 næringssøkende fugler.

Svartand To observasjoner; et par i ikke angitt delområde 7.5.2016 og 2 ind. i Myrtjønna 31.8.2018.

Kvinand Det er gjort 22 observasjoner av opptil 11 ind., ofte i Breitjønna, Hesselstjønna eller Myrtjønna. Den 15.6.2018 ble det observert to kull; 7 unger i Breitjønna og 5 unger i Myrtjønna.

Laksand Det er gjort 6 observasjoner av 1-4 fugler.

Storlom Et ind. i Tostintjønna 8.5.2018.

Horndykker Tre observasjoner av par eller mulige par tre ulike år.

Gråhegre Seks observasjoner i juli-august og én i mai av 1-2 fugler.

Fiskeørn Et ind. jaktet ved Hesselstjønna 19.5.2015.

Trane Det har tidligere vært påvist eller antatt at det har hekket to par i området. I gjeldende periode er det gjort 20 observasjoner av traner, opptil 3-4 individer, som kan representere to par. Rugende fugler er sett i 2018 og 2020.

Utsyn fra lia over veien i sør, mot våte myrområder, elva med bjørkeskog og Svarttjønna, foto 15. juni 2018.

Heilo En fugl i fluktspill ved Hyrsa 15.7.2015.

Strandsnipe Det er gjort 14 observasjoner av opptil 10 ind.

Skogsnipe Det foreligger 3 observasjoner av 1-2 fugler.

Gluttsnipe Dette er den vanligste vadefuglen i området, med 21 observasjoner av opptil 6 fugler.

Fluktspill og varslende fugler er rapportert mange ganger.

Grønnstilk Det er gjort 16 observasjoner av 1-4-fugler, de fleste i fluktspill eller varslende.

Rødstilk Det er gjort 8 observasjoner av 1-4 individer. To av årene er varslende fugler rapportert.

Enkeltbekkasin Det foreligger bare to observasjoner av denne ellers ganske vanlige arten; en overflygende fugl 1.5.2019 og en i fluktspill 22.5.2020.

Hettemåke Det foreligger 7 observasjoner av 1-10 matletende fugler. I tillegg kommer en fugl som viste hekkeatferd ved Reivtjønna 8.5.2018.

Fiskemåke Det er gjort 7 observasjoner av 1-10 fugler. Hekkeatferd er ikke rapportert.

Gråmåke Tre voksne og en ungfugl spiste på og sloss om en stor fisk på isen på Blekutjønna 8.5.2018.

Heipiplerke Det er gjort 3 observasjoner av 1-3 fugler.

Gulerle Det er gjort 8 observasjoner av 1-3 fugler, noen varslende og med mat til unger.

Vintererle Et ind. ved Breitjønna 5.9.2020.

Fossekall Det foreligger 8 observasjoner av enkeltindivider, de fleste utenfor hekketida.

Blåstrupe To funn av enkeltfugler, herav en syngende hann 13.6.2018.

Sivspurv Det er gjort 4 observasjoner av enkeltfugler, blant dem en syngende hann ved Reivtjønna 15.6.2018.

Andre fuglearter

Lirype Et ind. ved Straumbu 10.1.2013.

Orrfugl Tre observasjoner av spor, spill eller enkeltfugl.

Storfugl To funn av sportegn i form av ekskrementer.

Tårnfalk Det er gjort 7 observasjoner av 1-2 fugler, og i tillegg et reirfunn i mai 2020.

Dvergfalk To observasjoner av enkeltfugler, i 2015 og 2018.

Rugde En tidlig observasjon: Et ind. ved Nordeng like utenfor reservatet 25.3.2018.

- Ringdue Det er gjort 3 observasjoner av 1-3 fugler.
- Gjøk Det er gjort 3 observasjoner av 1-2, og den 13.6.2018 ble det registrert 4 fugler i verneområdet.
- Haukugle To utfløyne unger ble sett 7.6.2014, og i 2018 ble et reir med egg eller unger funnet.
- Tårnseiler Det er gjort fem observasjoner av 1-10 fugler som jakter insekter i verneområdet.
- Svartspett Et ind. sett ved Hyrsa 23.8.2017.
- Flaggspett Et ind. observert 15.6.2020.
- Tretåspett En hann observert 20.6.2014.
- Låvesvale Det foreligger 10 observasjoner av 1-5 individer.
- Taksvale Det er gjort 4 observasjoner av opptil 12 individer.
- Trepiplerke Det er gjort bare 2 observasjoner av enkeltfugler, den ene en syngende hann.
- Linerle Det er gjort 8 observasjoner av 1-6 fugler, også med mat til unger.
- Gjerdsmett Et ind. ved Straumbu 26.9.2016.
- Rødstrupe En syngende hann ved Hyrsa 15.7.2015.
- Rødstjert Det er gjort 4 observasjoner av 1-4 fugler.
- Steinskvett To ind. på Vassbuli-sida av reservatet 18.6.2019.
- Ringtrost Tre observasjoner av 1-4 individer.
- Gråtrost Ti ind. på næringssøk ved Hessesjøen 1.11.2019.
- Måltrost Det foreligger 3 observasjoner av 1-2 syngende hanner.
- Rødvingetrost Det foreligger 2 observasjoner av 1-2 fugler.
- Møller Et ind. ved Straumbu 19.8.2014.
- Hagesanger En syngende hann ved Stormyldingi 17.6.2014.
- Munk En syngende hann på Vassbuli-sida 13.6.2018.
- Løvsanger Det foreligger 16 observasjoner av 1-5 individer, og i tillegg en observasjon av 15 ind. langs elva 5.8.2017.
- Fuglekonge En næringssøkende fugl på Vassbuli-sida 30.8.2018.
- Gråfluesnapper To observasjoner av 2 og 3 fugler i hekketida.
- Svarthvit fluesnapper Sju observasjoner, flere av syngende hanner og hekking.
- Blåmeis Et ind. observert 23.7.2017.
- Kjøttmeis Det er gjort 11 observasjoner, herunder hekking på Vassbuli-sida.
- Granmeis Det er gjort 7 observasjoner av 1-4 fugler.
- Lavskrike Det foreligger 6 observasjoner av 1-2 fugler.
- Skjære Det er observert 2 og 5 ind.
- Kråke Det foreligger 6 observasjoner av 1-4 fugler.
- Ravn Det er gjort 2 observasjoner av 1 og 2 fugler.
- Bokfink Det er gjort 6 observasjoner av opptil 3 fugler, flere med hekkeatferd.
- Bjørkefink Det er gjort 13 observasjoner av opptil 8 ind., ofte med hekkeatferd, og i tillegg 15 ind. ved Straumbu 4.9.2017.
- Grønnfink Enkeltindivider er observert 3. og 11.7.2014.
- Grønnsisik Det er gjort 3 observasjonene av 2-5 fugler.
- Gråsisik Litt uventet foreligger det kun 4 observasjoner av 1-2 fugler.
- Grankorsnebb Fire ind. ble observert 5.8.2017.
- Furukorsnebb Det foreligger to juli-observasjoner av 2 og 5 ind.
- Dompap Enkeltfugler er sett to ganger i Vassbuli-sida av verneområdet.

Atnsjømyrene naturreservat synes å ha en god forekomst av både rastende og hekkende ender, med 12 påviste arter. To av dem, skjeand og sjørørre, er kun påvist før 1960. Toppand og kvinand er de mest tallrike, mens grasendene hekker i mer beskjedne antall. Strandsnipe og gluttsnipe er de mest tallrike vadefuglene. I 2018 rastet det opptil 10 hettemåker, og en av dem viste hekkeatferd. Trane synes å være fast hekkefugl trolig med to par.

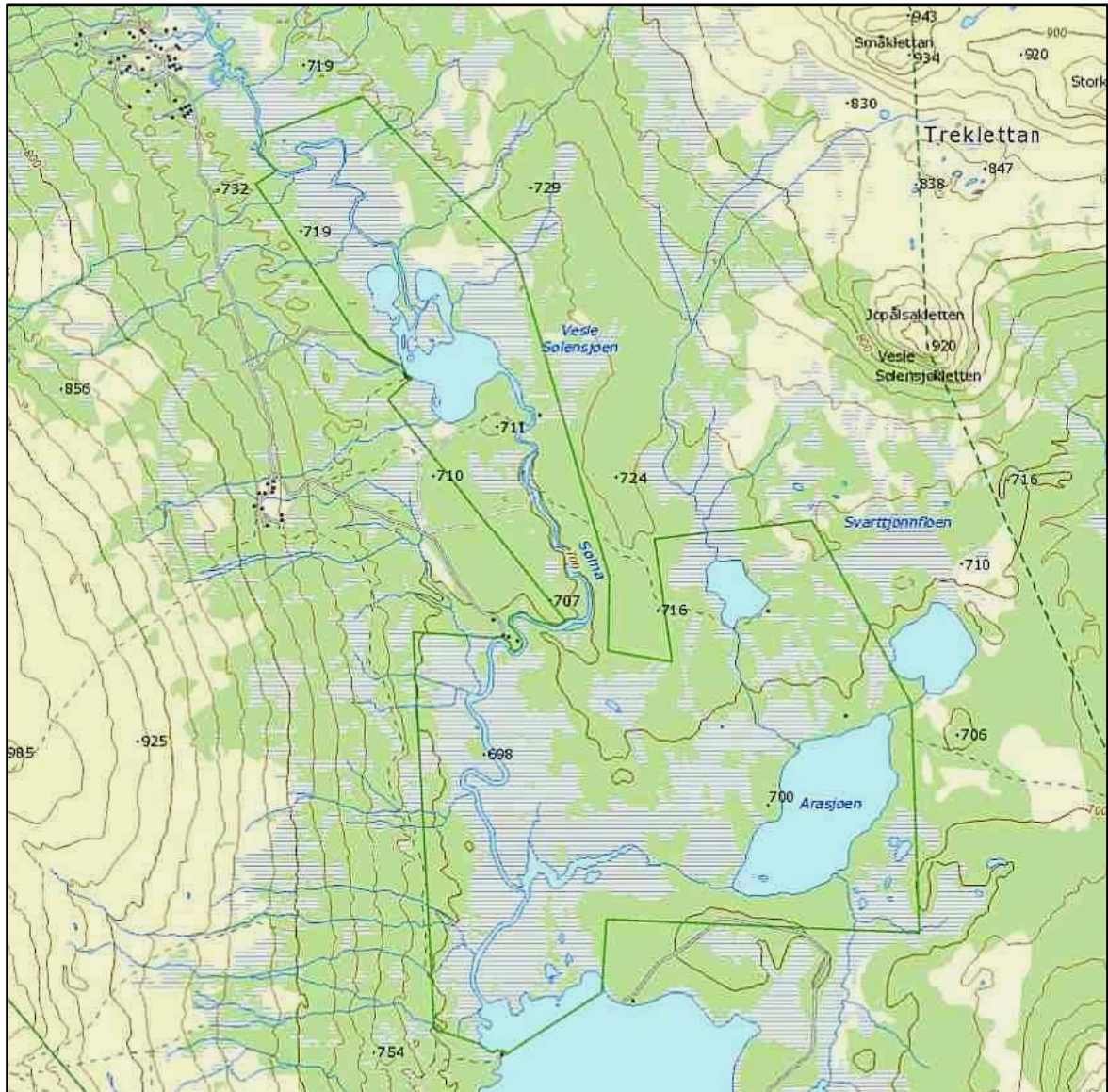
Lille Sølensjø

Kartblad	1719 III Holøydal, 2018 IV Isteren	
Kommune	Rendalen	
Areal	17.135 daa	
Høyde	685-720 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	13.6., 2. og 5.7.2018
Andre besøk	Per Olav Skaaret	11.6.2013
	Grete Finstad	25.6., 2.-3.7., 10.8., 9.9. og 12.10.2013, 1. og 3.2., 15.6., 19.-21. og 29.7.2014, 5.4., 1. og 12.7.2015, 11.2. og 21.6.2017, 9.-11.2. og 9.6.2018, 18.6.2020
	Grete Finstad, Brit Rennemo, m.fl.	24.-25.7.2013, 6.-7.7. og 17.8.2014
	Odd Rygh, Alfred Brødreskift	17.8.2013
	Stein Bukholm, Solveig Trollnes	4.10.2013
	Terje Axelsen, Per Magne Løvlie, Øyvind Stickler	1.7.2014
	Gry Holen	11.7.2014
	Tommy Solberg, Elisabeth Lehmann	16.6.2015
	Grete Finstad, Ole Petter Blestad	27.7.2015
	Grete Finstad, Liv Hilmarsen	19.6.2016, 5.6.2019
	Arnfred Antonsen	6.7.2016
	Øyvind Stickler, Trygve Tjønnås	6.7.2016
	Kjell Isaksen	10.7.2016, 15.7.2018, 29.6.2019, 26.7.2020
	Knut Eie	18.6.2017
	Jostein Myromslien	10.7.2017
	Marius von Glahn	26.5. og 16.6.2018
	Grete Finstad, Monica Rønningstad	28.6.2019
	Runar Mauritzen, Ellen Askum	14.6.2020
	Heiko Liebel	3.-9.8.2020

Kort karakteristikk

Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde i sin naturgitte tilstand og å verne om de spesielle landskapsformene, vegetasjonen, det spesielt rike og interessante fuglelivet og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området. Verneområdet ligger på begge sider av Sølna, fra nordenden av Sølensjøen i Rendalen og 7-8 km nordover. I den midtre delen av området renner Sølna hurtigere, og den er delvis omgitt av furuskogpartier. Lille Sølensjø er svært grunn og har et interessant deltaområde i nordenden. I den sørøstlige delen av området ligger Arasjøen, som har forbindelse med Sølna gjennom Årevja. Lille Sølensjø skiller seg ut med velutviklet vannvegetasjon og betydelige starrbelter. Myrene er dels nedbørmyrer, dels minerotrofe fattigmyrer. Vegetasjonen domineres av lite kravfulle plantearter som bjønnskjegg, dystarr, trådstarr og flaskestarr foruten en rekke torvmosearter. Det er likevel store arealer med kravfulle arter, blant annet med agnorstarr, kjevlestarr, småvier og istervier. Ved Årevja finnes et større parti intermedier myr. På begge sider av elva sør for Sølnekroken finnes store løsbunn- og mykmattesamfunn. Fisket har blitt utnyttet fra gammelt av, og det ligger flere naust ved lille Sølensjø og ved Sølnekroken.

Lille/Vesle Sølensjø er viden kjent som en god fuglelokalitet, særlig når det gjelder ender. De fleste som besøker området, nøyter seg med et besøk her. Som det framgår av oversikten nedenfor, er nesten alle observasjoner gjort her. Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Våtmarksfugler

Sangsvane Arten er sett alle år i perioden, unntatt i 2020. De fleste er sett i I Sølensjø. Tre ad. fugler 3.7.2018 ved Årevja, den ene virket engstelig og vandret nordover myra, men det var ingen unger å se. I 2012 hadde et par tre unger i I Sølensjø. Det er sannsynlig at arten gjør hekkeforsøk eller hekker årlig i reservatet.

Ubestemt taiga-/tundrasædgås 5 ind. rastet 5.6.2019 i I Sølensjø. Ut fra dato er det overveiende sannsynlig at dette var taigasædgås.

Grågås 4 ind. rastet 10.8.2013 i I Sølensjø.

Kanadagås 5 ind. i Årevja og Sølengkroken 5.-6.8.2020.

Brunnakke Lille Sølensjø er en svært god grasandlokalitet. Også brunnakke er tallrik her, med hele 47 observasjoner i perioden. Noen ganger er det mange fugler som søker næring, som 29.6.2019 med 27 voksne fugler. Ungekull er sett i 2015, 2016 og 2019, arten hekker sikkert årlig. Den 10.7.2016 lå det hele 24 unger her, fordelt på fire kull.

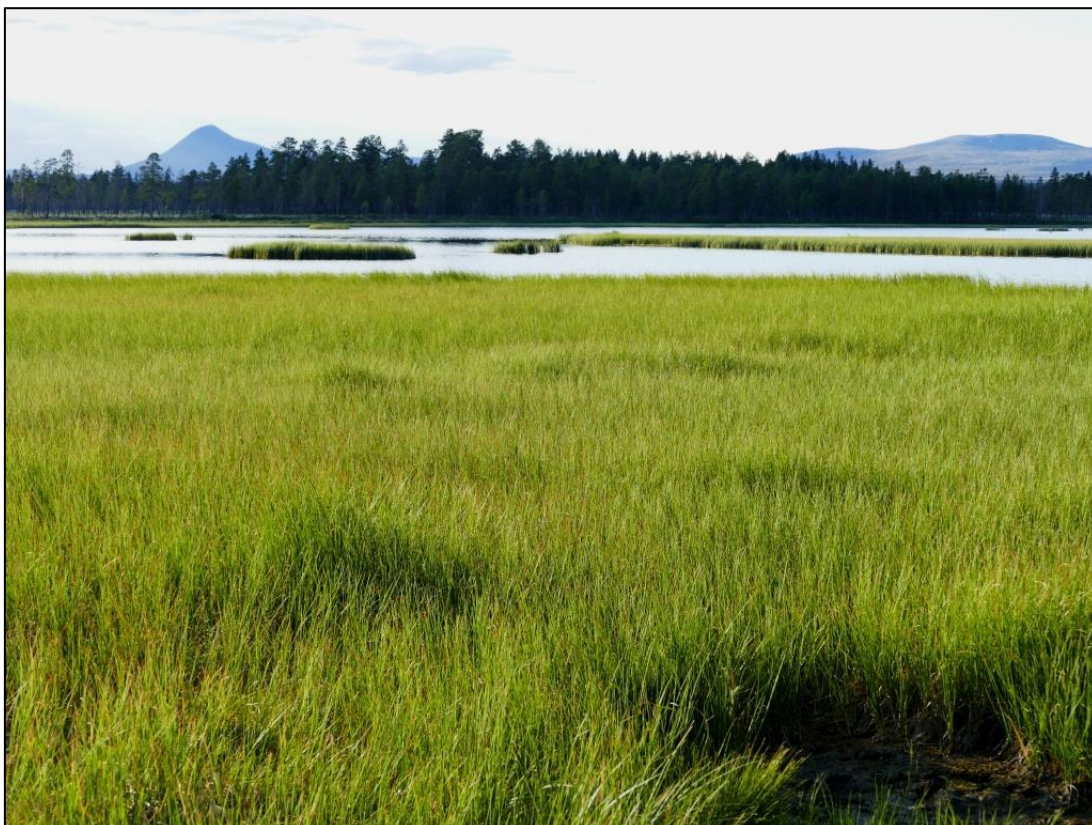
Krikkand Den rike kantvegetasjonen i tjern og sjøer passer godt for denne arten. Det er gjort 46 observasjoner, i I Sølensjø av opptil 38 ind. Fire av årene er det sett ungekull, arten hekker helt sikkert årlig.

- Stokkand** Det er gjort 51 observasjoner i perioden. Oftest ensifrede antall, men noen ganger store konsentrasjoner, som 29.6.2019 med 45 hanner og 20 hunner. Ungekull er sett alle år unntatt 2017.
- Stjertand** En hann ble sett i I Sølsjø 11.6.2013, og et par holdt til her 29.6.2019.
- Toppand** Det er gjort 30 observasjoner med maksimum 20 ind. i sjøen 27.7.2015. Ungekull er sett tre av årene, arten hekker sikkert årlig.
- Svartand** Et par ble sett 11.6. og en hunn ble sett 25.6.2013 i sjøen. Fem ind. samme sted 15.6.2015, og en ung fugl (1K) i Sølna 9.8.2020.
- Kvinand** Det er gjort 43 observasjoner med maksimum 22 ind. i sjøen 1.7.2014. Ungekull er sett tre av årene, men arten hekker helt sikkert årlig.
- Siland** Det er gjort 5 observasjoner av 1-3 voksne fugler, de fleste i sjøen. I tillegg hunn med 10 unger i sjøen i 2013, og hunn med 8 unger i Sølna ved Sølenkroken i 2020.
- Laksand** Det foreligger tre observasjoner, alle av to fugler i I Sølsjø.
- Smålom** Arten er tidligere funnet hekkende i tjern sør i reservatet. I gjeldende periode er arten kun sett i 2014, da hadde et par to unger i I Sølsjø.
- Storlom** Det er gjort 31 observasjoner i ulike deler av reservatet. I I Sølsjø ble det sett hhv. 6 og 5 ind. i 2013 og 2014, og i 2016 hadde et par to unger her.
- Horndykker** Et ind. i sjøen 10.8.2013.
- Sivhauk** En hunnfarget fugl ved sjøen 21.6.2017.
- Fiskeørn** Det foreligger til sammen 13 observasjoner. Hekking ble påvist i reservatet i 2013 og 2014.
- Trane** Det er gjort 21 observasjoner, ofte av par i passende hekkebiotop. Par med én unge ble sett ved I Sølsjø 27.7.2020. Det hekker trolig mer enn ett par i reservatet.
- Heilo** Litt uventet er det ingen observasjoner fra reservatet, men 1 ind. ble sett på Hauksetvollen 28.6.2019.
- Vipe** Det er gledelig at arten fortsatt hekker i området. Den 2.7.2018 varslet et ind. kraftig langs Sølna ca. 600 meter nord for utløpet, og ca. 700 meter unna på sørsida av Årevja varslet et annet individ. Et ind. ved I Sølsjø 28.6.2019.
- Sandlo** Et ind. ved nordenden av Sølsjøen 7.8.2020.

Lille Sølsjø har omfattende vegetasjonsbelter som gir godt skjul for ungekull utover sommeren. 27. juni 2007.

- Småspove** Det er gjort 13 observasjoner av enkeltindivider og par, og i tillegg 11 ind. ved I Sølensjø 24.7.2013. En runde i søndre del av reservatet 2.7.2018 viste par med hekkeatferd minst fire steder.
- Storspove** Det foreligger 7 observasjoner fra perioden. Hekking er påvist i minst to delområder: Reir ved I Sølensjø 11.6.2013, og et kraftig varslende ind. på sørsida av Årevja 2.7.2018.
- Brushane** Denne arten som tidligere hekket i området ble ikke registrert i 2000-12. Det er derfor gledelig at en hunn med engstelig atferd ble sett 11.6.2013 ved I Sølensjø.
- [Fjellmyrløper I det tidligere hekkeområdet sør for Årevja, der arten sist ble sett i 2007, var myra rimelig tørr og lett å ferdes på i 2.7.2018. Til tross for flere kryssinger gjennom området ble arten ikke påvist.]
- Svømmesnipe** Det foreligger mange observasjoner fra 1965 til 1997, men i perioden 2000-12 ble arten ikke sett. Fra 2013 foreligger det tre observasjoner, den ene med mulig reirbesøk. Den 10.7.2017 ble to ind. med hekkeatferd observert. På 1970-tallet ble arten også sett ved Årevja og ved Arasjøen, etter det kun ved I Sølensjø.
- Strandsnipe** Det er gjort 24 observasjoner. Arten er sett med hekkeatferd ved I Sølensjø, Fresatjønnen og Arasjøen. Tre nesten flygedyktige unger ved Storsand i sør 2.7.2018.
- Skogsnipe** Et ind. 6.7.2014 ved I Sølensjø.
- Gluttsnipe** Det er gjort 37 observasjoner, nesten alle ved I Sølensjø. Maks antall var 12 ind. 6.7.2014. På min runde i søndre del av reservatet 2.7.2018 varslet arten ved Åroe, Årevja, to steder ved Arasjøen og ved Fresatjønnen. Det ene paret ved Arasjøen hadde tre store unger.
- Grønnstilk** Det er gjort 32 observasjoner, av opptil 10 ind. Fugler med hekkeatferd er sett ved I Sølensjø, langs Sølna, ved Årevja, to steder ved Arasjøen og ved tjerna ved nordenden av Sølensjøen.
- Rødstilk** Det er gjort 15 observasjoner ved I Sølensjø, av opptil 10 ind., med fluktspill, varsling og en unge er sett. I tillegg én observasjon av par ved Årevja.
- Enkeltbekkasin** Det foreligger 12 observasjoner fra I Sølensjø, de fleste av fugler i fluktspill. I tillegg en observasjon fra Hauksetvollen litt utenfor reservatet.
- Dvergmåke** Første hekking av arten i Hedmark ble påvist her i 2007, ved tjern PP 336 756 helt sør i reservatet. Arten hekket her også i 2008. I perioden 2013-20 er arten sett ved I Sølensjø i 2014, 2016, 2018, 2019 og 2020. Største antall var 5 ind. 6.7.2016. Hekketjernet i sør er sjekket flere av årene, uten at arten er sett der.
- Hettemåke** I 2007 hadde hettemåke en koloni i nordenden av Fresatjønnen med ca. 90 voksne fugler. Fra gjeldende periode foreligger det 31 observasjoner, nesten alle fra I Sølensjø. Det er bare en observasjon av hekking; 5 voksne og 3 unger 24.7.2013. Antallet som er sett har variert sterkt, helt opp til 80 ind. 3.7.2013 og 300 ind. 6.7.2014. Disse høye antallene i juli kan tyde på at det fantes kolonier i nærheten.
- Fiskemåke** Det er gjort like mange observasjoner som av hettemåke, også her nesten alle ved I Sølensjø. Største antall er 31 ind. 12.7.2015. Tre unger ble observert i 2013. Ved Svarttjønnen like utenfor reservatgrensa varslet fire ind. 2.7.2018.
- Makrellterne** 11 ind. 11.6.2013 ved I Sølensjø.
- Rødnebbterne** Lille Sølensjø er en sikker lokalitet for å se denne arten. Det er gjort 41 observasjoner av opptil 62 ind. (6.7.2016). Hekking er påvist i 2013 og 2014, det siste året med 8 ungfugler. Trolig gjør arten hekkforsøk hvert år.
- Heipiplerke** Fire observasjoner i ulike deler av reservatet.
- Gulerle** Det er gjort 42 observasjoner, de fleste ved I Sølensjø. Her er opptil 20 ind. observert. Hekking og hekkeatferd er påvist flere steder.
- Blåstrupe** Et ungekull 10.8.2013 ved I Sølensjø.
- Sivspurv** Vanlig art, det er gjort 14 observasjoner ved I Sølensjø og 6 observasjoner i andre deler av reservatet.

Også Arasjøen har rike vegetasjonsbelter, foto 2. juli 2018.

Andre fuglearter

Lirype Det foreligger tre observasjoner av høner med ungekull, og 4 obs. av 1-2 voksne fugler.

Storfugl Det er gjort to observasjoner av 1 og 2 fugler, og i tillegg er det observert ekrementer.

Havørn En utfarget fugl ved I Sølensjø 27.7.2020.

Kongeørn Enkeltfugler er sett fire ganger i månedene februar, mai, juni og august.

Tårnfalk Det er gjort 10 observasjoner, blant dem varslende fugler ved Arasjøen og ved I Sølensjø, og et flygedyktig ungekull ved sistnevnte sjø i 2014.

Dvergfalk Et ind. ble observert ved I Sølensjø 25.6.2013, og to ind. ble sett ved Sølna 9.8.2020.

Rugde Et ind. ved Hauksetvollen litt utenfor verneområdet 4.7.2013.

Ringdue Et ind. i skogen vest for I Sølensjø 13.6.2018.

Gjøk Det er gjort 9 observasjoner, de fleste av galende hanner.

Haukugle Fem observasjoner tre ulike år ved Hauksetvollen litt utenfor reservatgrensa.

Tårnseiler Det er gjort 21 observasjoner av opptil 20 ind., nesten alle ved I Sølensjø.

Flaggspett Det er gjort 9 observasjoner av 1-2 ind.

Dvergspett Et par med hekkeatferd 6.7.2016 ved I Sølensjø.

Tretåspett Det er gjort fire observasjoner, herunder voksen med flygedyktig unge vest for I Sølensjø 10.7.2016. I tillegg to observasjoner ved Hauksetvollen.

Sandsvale To ind. 27.7.2020 ved I Sølensjø og 8 ind. 6.8. samme år ved Årevja.

Låvesvale Det er gjort 6 observasjoner av opptil 8 ind. ved I Sølensjø, og i tillegg 4 obs. på Hauksetvollen, hvor arten er funnet hekkende.

Taksvale Det er gjort 12 observasjoner av opptil 30 ind. ved I Sølensjø, og i tillegg 10 obs. på Hauksetvollen, hvor arten er funnet hekkende.

Trepiperke Det er gjort fire observasjoner, to av dem av syngende hanner.

Linerle Det foreligger 8 observasjoner av opptil 6 ind. innenfor reservatgrensa, og like mange i nærområdet rundt.

Nordenden av Sølensjøen sett mot vest, foto 2. juli 2018.

Sidensvans Arten er sett ved 6 anledninger i perioden 10.7. til 7.8. i årene 2013, 2015, 2016 og 2020.

Mye tyder på at det finnes en liten hekkebestand i området.

Fossefall Det foreligger 3 observasjoner, en i juli og to i oktober.

Jernspurv En syngende hann 13.6.2018 vest for I Sølensjø.

Rødstrupe En syngende hann 18.6.2017 ved I Sølensjø.

Rødstjert Det foreligger 15 observasjoner, dette er en forholdsvis vanlig hekkefugl, flere ungekull er påvist.

Buskskvett Det er gjort fire observasjoner, av syngende hanner, varslende fugler og ungekull, alle i nærheten av I Sølensjø.

Svarttrost Et ind. 4.10.2013 ved I Sølensjø, og tre observasjoner på Hauksetvollen.

Gråtrost Det foreligger 5 observasjoner, også av fugler med hekkeatferd.

Måltrost En varslende fugl 13.6.2018 vest for I Sølensjø, og 2 ind. 3.8.2020 langs elva sør for Møyåvollen.

Rødvingetrost Arten er rapportert tre ganger syngende ved I Sølensjø, og den 4.10. 2013 ble det registrert ca. 150 ind. på trekk.

Duetrost Det er gjort 3 observasjoner, en av dem av et par med engstelig atferd 13.6.2018 vest for I Sølensjø.

Møller Par med mat til unger 7.7.2014 ved Hauksetvollen, litt utenfor reservatet.

Løvsanger En vanlig art her som ellers med 20 rapporterte observasjoner.

Fuglekonge Tre observasjoner, blant dem en syngende hann 18.6.2017 ved I Sølensjø.

Gråfluesnapper Det foreligger 18 observasjoner, av reir og av engstelige/varslende fugler.

Svarthvit fluesnapper Det foreligger 10 observasjoner, av reir og av engstelige/varslende fugler.

Kjøttmeis Et ind. søkte næring 1.7.2014 ved I Sølensjø. Ved Hauksetvollen er det gjort flere observasjoner.

Toppmeis Fem observasjoner fra område I Sølensjø, herunder et ungekull 18.6.2017.

Granmeis Vanligste meise med 15 observasjoner i perioden.

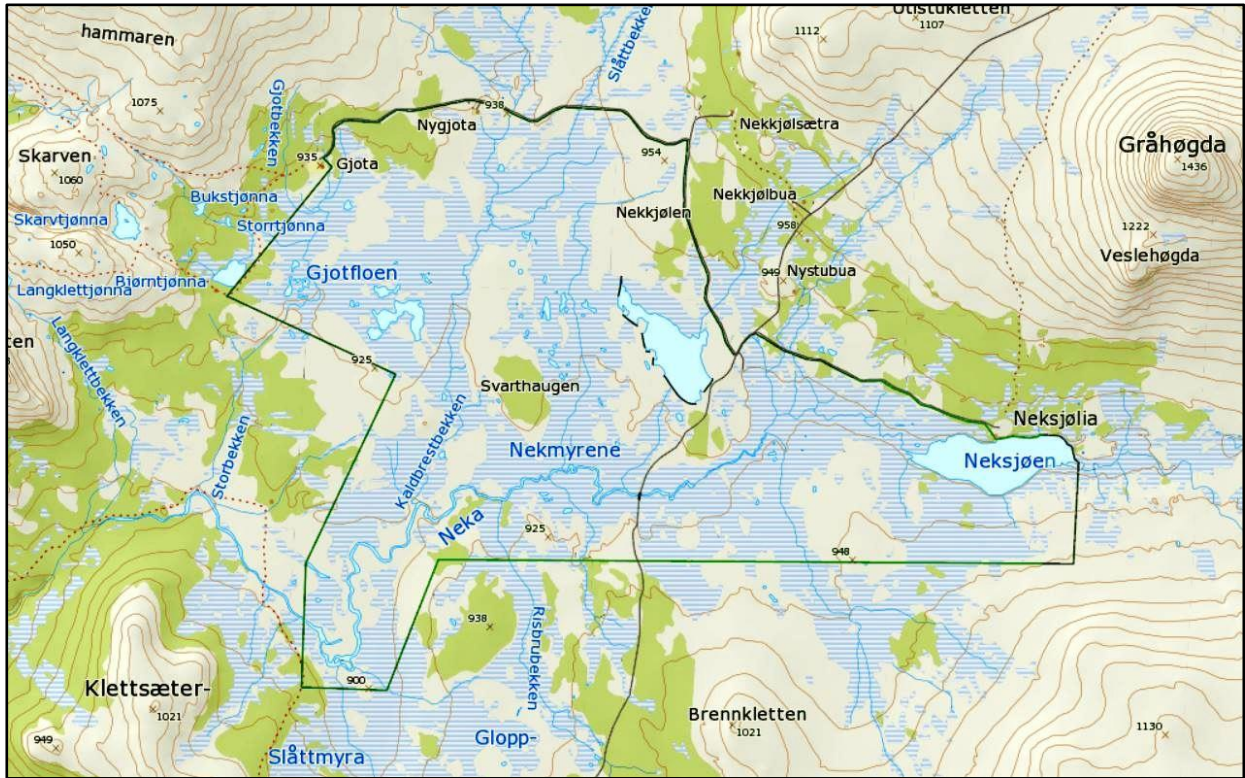
Varsler Lille Sølensjø: Par med unger i 2014, et par sett i 2015, og en voksen med to ungfuglerer 21.6.2017.

- Lavskrike Det foreligger 15 observasjoner av 1-3 ind., de fleste fra I Sølensjø.
- Kråke Det foreligger 15 observasjoner av 1-2 ind., de fleste fra I Sølensjø. Et par langs Sølna 200 meter nedenfor Årevja 2.7.2018 hadde utfløyne unger.
- Ravn Tre observasjoner av enkeltfugler ved I Sølensjø.
- Bokfink Tre observasjoner av enkeltfugler ved I Sølensjø og nord for Årevja.
- Bjørkefink Takkrik art i den høyereliggende skogen, til sammen 26 observasjoner av syngende og varslende fugler og utfløyne unger.
- Grønnfink To ind. med sang/spill 11.6.2013 ved I Sølensjø.
- Grønnsisik Fem observasjoner av 1-2 ind. de fleste ved I Sølensjø.
- Gråsisik Seks observasjoner av opptil 10 ind., de fleste ved I Sølensjø.
- Grankorsnebb Det er gjort 3 observasjoner, den 4.10.2013 av en flokk på 20 ind.
- Furukorsnebb Det er gjort 3 observasjoner, den 18.6.2017 av hele 30 ind. ved I Sølensjø.
- Dompap Arten er kun sett på Hauksetvollen utenfor reservatet, hvor det er gjort 4 observasjoner.

Lille Sølensjø naturreservat har stor variasjon i naturtyper, og det forholdsvis store arealet gir muligheter for en artsrik fuglefauna. Området ligger på topp blant de 20 reservatene når det gjelder hekkende/trolig hekkende våtmarksfugler med 36 arter, og likt med Grøntjønnan når det gjelder hekkende/trolig hekkende rødlistearter. Lille Sølensjø er med sin frodige vegetasjon en av fylkets beste hekkelokaliteter for ender. I tillegg til de faste artene, som gjerne hekker med mange par, er det flere sjeldne arter som plutselig et år kan dukke opp med ungekull. Dette skyldes nok dels tilfeldigheter, dels klimatiske forhold. I år med sein snøsmelting/ isgang i fjellet vil arter som vanligvis hekker høyere kunne slå seg til her. Til sammen er ni andearter påvist hekkende, og tre andre er observert. Begge lom-artene, sangsvane og trane er også sett med unger her. I 2018 ble både vipe og storspøve påvist med hekkeatferd lenger sør i reservatet. Også fiskeørn er påvist hekkende i perioden.

Nekmyrene

Kartblad	1619 II Tyllidal, 1719 III Holøydal
Kommune	Rendalen
Areal	18.739 daa
Høyde	880-940 m o.h.
Feltarbeid	Jon Bekken 12.-13.6. og 4.-5.7.2018
Andre besøk	Rune Zakariassen, Simon Rix 1.6.2013
	Jostein Myromslien, Thorstein Holtskog 10.6.2013, 9.7.2019
	Per Olav Skaaret 10.-11.6.2013
	Jan Ove Bratset 17.6.2013, 14.6.2014, 9.6.2016
	Per Jan Hagevik, Per Skreden 23.6.2013
	Ola Ragnar Gjøra, Leif Roar Bævre 25.6.2013
	Jan Olav Nybo, Ken Adelsten Jensen, mfl. 25.6.2013, 15.6.2014
	Bjørn Mo, Olav Mo 26.6.2013
	Karl Thorvaldsen 8.7.2013
	Brit Rennemo, Grete Finstad 24.7.2013
	Knut Waagan 6.6.2014
	Simon Rix 11.6.2014
	Terje Axelsen, Per Magne Løvlie, Øyvind Stickler 30.6.-2.7.2014
	Brit Rennemo, Grete Finstad, Liv Martinsen mfl. 7.7.2014
	Snorre Hansen 12.7.2014
	Per Jan Hagevik 18.6.2015
	Erling Vikan 19.6.2015
	Gry Holen 11.7.2015, 9.6. og 30.6.2018
	Helge Næss, Knut Hågensen 14.6.2016
	Knut Eie 17.6.2016, 17.-18.6.2017
	Grete Finstad, Liv Martinsen 19.6.2016
	Gry Holen, Eline Løvlie Berg 25.6.2016
	Øyvind Stickler, Trygve Tjønnås 5.-7.7.2016
	Arnfred Antonsen 7.7.2016
	Kjell Isaksen 9.7.2016, 15.7.2018, 29.6.2019
	Eli Maria Stenklev, Gry Holen 17.6.2017
	Agnar Målsnes, Gunn Mjelde 2.7.2017, 19.5.2018, 12.6.2020
	Jostein Myromslien 9.-10.7.2017, 19.5.2019
	Trond Korsgård 10.7.2017
	Marius von Glahn 26.5. og 16.6.2018
	Grete Finstad 9.6.2018
	Vegard Erik Hansen, Tommy Øvstebø 10.6.2018
	Terje Pettersen 19.6.2018, 31.5.2020
	Vegard Aksnes 1.7.2018
	Roger Lauritsen 1.7.2018, 26.6.2019
	Knut Eie, Ann Torill Halvorsen 15.6.2019
	Runar Mauritzen, Ellen Askum 14.6.2020

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Kort karakteristikk

Reservatet er et nokså flatt, myrdominert fjellområde ca. 6 km øst for Finnstad i Rendalen. I den østre delen ligger Neksjøen, og omtrent midt i området ligger en 1.700 m lang kunstig anlagt fiskedam fra ca. 1970, heretter kalt Dammen. Ellers finnes det en rekke myrtjern og dammer spredt utover arealet. Myrene er delvis temmelig våte, men det finnes også områder med bjørkeskog, og morenehauger med heivegetasjon. Elva Neka slynger seg gjennom området. Langs elva og tilløpsbekkene vokser det tette vierkratt. Området er et viktig beiteområde for Rendalsreinen.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Våtmarksfugler

Sangsvane Enkeltindivider er sett i Dammen 10.6.2013 og 5.7.2016. Den 18.6.2018 lå det tre fugler samme sted.

Brunnakke En uvanlig gjest i området: Et par 5.7.2016 og fire dager senere fire hanner. Et ind. 12.6.2020. Arten er tidligere funnet hekkende, senest i 2004.

Krikkand Dette er klart vanligste andeart i området, med 44 observasjoner. Engstelig hunner og ungekull er sett i Dammen, i ulike småtjern og i Neka. Største angitte antall er 30 ind. 10.7.2017, som sikkert inkluderer både voksne og årets avkom.

Stokkand Denne arten er uventet fåtallig i området. Det er gjort 8 observasjoner av 1-4 ind.

Toppand Det er gjort 40 observasjoner, maks. antall var 15 ind. 10.6.2013. I perioden 2000-12 var arten langt mer tallrik med opptil 30 hanner og 15 hunner i mai 2009. Det er ikke påvist

Dammen med flytetorver og starrholmer er et viktig område for ender, foto 12. juni 2018.

ungekull, men det kan skyldes at få besøkter området seint i sesongen. I 1997 ble området undersøkt etter midten av juli, og da ble det påvist 4 kull i Dammen og et kull til helt sør i området.

Havelle Denne arten ble sett kun én gang før år 2000, og fire ganger fra 2000 til 2012. I gjeldende periode er det gjort 14 observasjoner. Det skyldes kanskje at dammen er blitt mer moden, med mer vegetasjon og rikere forekomst av bløtdyr og krepsdyr. Antallet er lavt, det er ikke sett flere enn to ind.

Svartand Det foreligger 24 observasjoner, men det er ikke sett mer enn to voksne ind. samtidig. Et kull på fire unger 11.7.2015 og hunn med én unge 5.7.2016.

Kvinand Det er gjort 18 observasjoner av opptil 8 ind. I 2018 var det dun rundt åpningen på en andeholk på nordsida av Dammen, men ungekull er ikke observert. I 1999 ble en hunn sett med ungekull.

Siland To hanner ble observert 25.6.2013, ganske sikkert i Dammen.

Laksand Tre observasjoner av enkeltindivider tre ulike år.

Smålom To ind. 2.7.2017.

Storlom Ti observasjoner av 1-2 fugler.

Sivhauk En voksen hunn 24.7.2013. En hunnfarget, mytende fugl 16.6.2018 og en annen hunnfugl 2.7. samme år.

Trane Arten er sett ved Dammen alle år i perioden unntatt 2014-15. I 2018 ble hele arealet undersøkt, da var det også et par med hekkeatferd på Gjotfloen. Hekking ble påvist ved Dammen i 2018 og 2019.

Heilo Vanlig art på de tørrere partiene mellom myrene. Det er gjort 48 observasjoner av 1-6 individer, mange ganger av spillende og varslende fugler.

Vipe Kun én observasjon; 3 ind. sett i flukt 19.5.2015 ved Neksjøen.

Sandlo Kun én observasjon; 6 ind. 19.5.2019. Fram til demningen og grusflatene ved Dammen grodde til, hekket arten her. Siste indikasjon på hekking var to par i 1999.

Småspove Vanlig art med 47 observasjoner, ofte av fluktspillende og varslende fugler. Flere par hekker i det store området.

Storspove En fugl i fluktspill 1.6.2013.

Brushane Nekmyrene er et klassisk godt område for brushane. I 1974 synes arten å ha vært tallrik, med «anslagsvis 50-100 høner for hele Neksjømyrområdet» (Skattum & Sonerud 1975). I 1985

ble det anslått å være 15-40 høner i hele reservatet (Bekken 1987). Etter 2000 er det observert 25 ind. 6.6.2004 (Jon Lurås m.fl.) og 20 ind. 30.5.2009 (Michael og Ian Fredriksen), uten at det er angitt fordeling på kjønn. For perioden 2013-20 foreligger det 15 observasjoner. Stort sett er det registrert 1-2 ind., men 26.5.2018 ble det observert 14 ind., og 19.5.2019 hele ca. 18 haner som vekslet mellom spill og næringssøk på mudderet der isen var gått - og i tillegg to høner. Arten har gått kraftig tilbake også her, men Nekmyrene holder stand som som en av Hedmarks viktigste hekkelokaliteter for arten.

Fjellmyrløper Nekmyrene er et klassisk godt område også for denne arten. I 1975 ble det minst 9 individer påtruffet og to reir funnet på Gjotfloen, tre ind. ble påvist i et annet delområde, og 4 ind. ble funnet i et tredje område. En oppmultiplisering i forhold til ikke undersøkte, men egnede myrområder ga et usikkert anslag på 12-17 par. I 1985 ble alle aktuelle våtområder undersøkt, og bestanden ble anslått til 4-8 par (Bekken 1987). Etter grundige registreringer i 2000 anslo Isaksen (2001) at det hekket 3-7 par. Dette anslaget er imidlertid noe usikkert, siden denne hekkesesongen var mislykket, sannsynligvis fikk ingen par fram unger dette året. Dette året ble det brukt et vel 100 meter langt tau som ble trukket over myra mellom to personer. Dette er en effektiv metode som gjør at denne anonyme arten gir seg til kjenne, uten at egg eller unger tar skade. I 2007 kartla igjen Kjell Isaksen og rapportforfatteren området ved hjelp av tau. Vi fant to par med reir og i tillegg tre trolig territorielle par. Vi konkluderte med at det kunne være flere par på delområde Gjotfloen, som er stort og uoversiktlig. Vi endte altså med minst 5 par. For perioden 2013-20 foreligger det 8 observasjoner av 1-4 ind.

Temmincksnipe Et ind. observert 18.6.2018.

Myrsnipe I 2018 traff jeg på arten ved Dammen, sørvest for Dammen og på Gjotfloen. Til sammen er det gjort 15 observasjoner av 1-5 ind.

Svømmesnipe I 2018 traff jeg denne arten kun ved Dammen, til tross for besøk i alle deler av reservatet. Det er gjort til sammen 19 observasjoner av opptil 8 ind., reirfunn i 2013 og ellers observasjoner av parring/kurtise og av engstelig fugl i hekketida. De aller fleste observasjoner synes å være gjort ved Dammen.

Strandsnipe Det er gjort til sammen 41 observasjoner i ulike deler av reservatet. Som regel 1-2 ind., men noen ganger opptil 5 ind.

Gluttsnipe Det foreligger 25 observasjoner fra ulike deler av området. Som regel enkeltfugler eller par, ofte engstelige, varslende fugler. Maks. antall er 6 ind.

Grønnstilk Det er gjort 49 observasjoner, mange av dem av fugler i fluktspill og varslende, i ulike deler av området. Maks. antall var 20 ind. 25.-26.6.2013.

Rødstilk Det foreligger hele 53 observasjoner, mange av dem av fugler i fluktspill og varslende, i ulike deler av området. Maks. antall var 20 ind. 11.6.2014.

Enkeltbekkasin Det er gjort 24 observasjoner, ofte av fugler i fluktspill. Maks. antall var 6 ind. 16.6.2018.

Dvergmåke Næringssøkende fugler er sett sammen med hettemåkene tre ulike år; 3 ind. 9.-10.7.2016, 14 ind. 18.7.2017 og 5 ind. 19.5.2018.

Hettemåke Første hekking i reservatet ble påvist i 1985, da hekkert noen få par på Gjotfloen og ved Dammen. I 1984-87 var kolonien vokst til ca. 200 par. Etter det var det ujevne antall, med ca. 200 par igjen 1998-2000, og med maksimum antall ca. 300 par i 2002 og 2006. I gjeldende periode er det gjort 32 observasjoner. I 2013-15 ble det sett beskjedne antall, men i 2016 var det opptil 80 voksne, og det var unger i kolonien. I 2017-18 ble det observert opptil 30-35 fugler. Etter dette har kolonien nesten vært borte, med 7-8 ind. 2019-20.

Fiskemåke Det er gjort 29 observasjoner av opptil 10 ind. Noen få par ser ut til å hekke/gjøre hekkforsøk årlig ved Dammen og på Gjotfloen.

Gråmåke Et ind. ble sett her 19.5.2018.

Rødnebbterne Det er gjort 28 observasjoner av stort sett 1-4 ind. Høyeste antall var 15 ind. 25.6.2013, den dagen ble også rugende ind. observert. Tidligere var denne arten langt mer tallrik, i årene 2002, 2004 og 2006 ble det observert opptil 40 ind.

Jordugle Det er gjort 23 observasjoner, stort sett av jaktende fugler, fem av de åtte årene, opptil 3 ind.

Heipiplerke Svært tallrik art i dette miljøet med 50 observasjoner og anslagsvis opptil 120 ind. når ungene har kommet på vingene.

Gulerle Tallrik art med velegnede hekkebiotoper f.eks. langs Dammen og langs Neka. Det er gjort hele 57 observasjoner av opptil 30 ind.

Blåstrupe Det er gjort 34 obs. av 1-2 ind., syngende, varslende og fugler med mat til unger.

Sivsanger En syngende hann fotografert 16.-20.6.2018.

Lappspurv Det er gjort 21 observasjoner av 1-5 ind. I tillegg kommer en observasjon av 10 ind. 19.6.2015.

Sivspurv Det foreligger 33 observasjoner av 1-10 matletende, syngende og varslende fugler.

Neka i søndre del av reservatet, foto 13. juni 2018.

Andre fuglearter

Lirype Bestanden synes ikke å ha noen stor tetthet, men det er gjort 39 observasjoner. Flere kull er observert.

Fjellvåk Det foreligger 3 observasjoner av enkeltindivider.

Fiskeørn Det er gjort to observasjoner av overflygende enkeltfugler.

Tårnfalk Det er gjort 13 obs. av enkeltfugler og én gang to fugler sammen. Ingen indikasjon på hekking i området.

Dvergfalk To observasjoner av jaktende hanner.

Gjøk Vanlig art, det er rapportert 43 observasjoner, stort sett av 1-4 galende hanner.

Låvesvale Det er gjort to observasjoner av 1-2 ind.

Trepiplerke En syngende hann 14.6.2016.

Linerle Det er gjort 5 observasjoner av 1-2 ind.

Jernspurv Et ind. observert 18.6.2018.

Rødstrupe En syngende hann 7.7.2016.

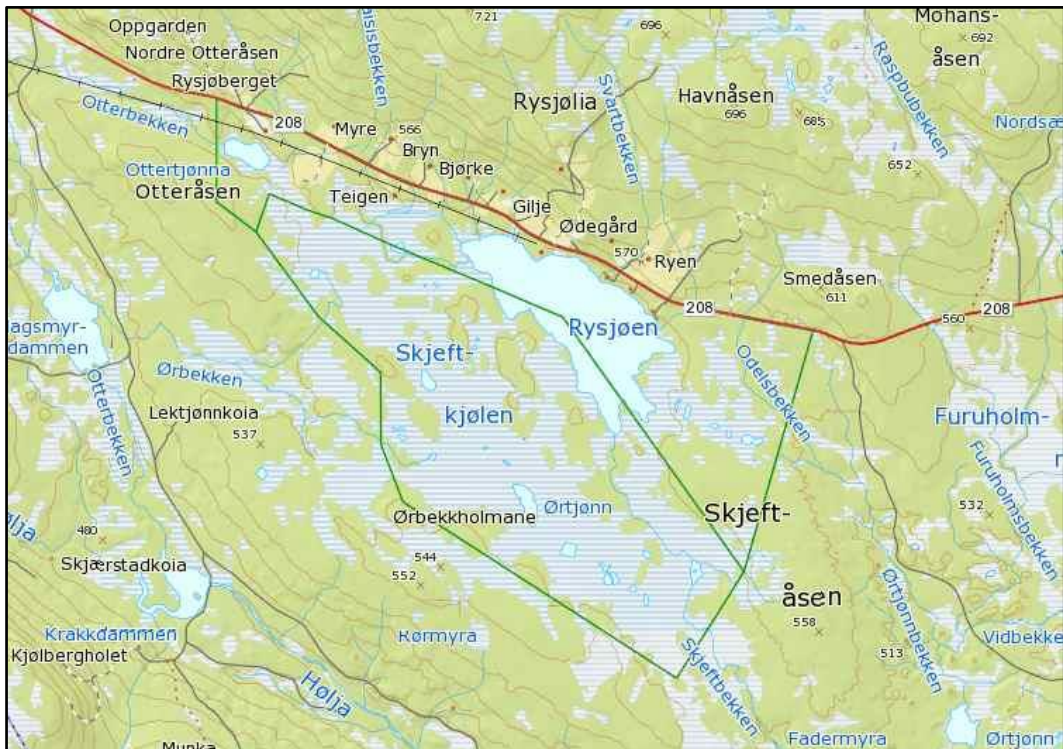
Rødstjert Det er gjort 2 observasjoner, herav en varslende hunn ved Gjota 5.7.2016.
 Buskskvett En syngende hann ved veien til Neksjølia 12.6.2018.
 Steinskvett Det er gjort 34 observasjoner av opptil 10 ind.
 Ringtrost Et ind. 30.6.2014, og 2 ind. dagen etter.
 Gråtrost Det foreligger 12 observasjoner av 1-7 ind.
 Måltrost En syngende hann 17.6.2016.
 Rødvingetrost Det foreligger 9 observasjoner av 1-3 ind.
 Duetrost Tre observasjoner av 1-2 ind. i tre ulike år.
 Hagesanger Et ind. 18.6.2018.
 Løvsanger Det er gjort 39 obserasjoner av opptil 25 ind.
 Gråfluesnapper Et ind. observert 5.7.2016.
 Granmeis Et ind. observert 12.7.2014.
 Varsler Et ind. på næringssøk 19.5.2018.
 Kråke Det foreligger 6 observasjoner av 1-2 ind.
 Ravn Det foreligger 10 observasjoner av 1-2 ind.
 Bokfink Det foreligger to observasjoner av enkeltindivider i 2016 og 2018.
 Bjørkefink Det er gjort 17 observasjoner av opptil 10 ind.
 Grønnsisik Det er gjort 3 observasjoner av opptil 10 ind. tre ulike år.
 Gråsisik Det foreligger 20 observasjoner, etter at ungene er kommet på vingene er det sett opptil 20 ind.
 Grankorsnebb Et ind. 15.6.2019.

Nekmyrene er kjent som gode vadermyrer, med hele 16 påviste arter. De mer kravstore artene som myrsnipe, fjellmyrløper og brushane holder fortsatt stand, men er ikke så tallrike som på 1970-tallet. Sammen med Grøntjønnan er dette Hedmarks viktigste lokalitet for brushane. Reservatet antas fortsatt å være vår viktigste lokalitet for fjellmyrløper. Vipe ser ut til å ha forsvunnet som hekkefugl rundt 1990, etter 2000 foreligger kun to observasjoner.

Dammen er et attraktivt område for ender, til sammen er 13 arter påvist. Ni av disse er sett i perioden 2013-20. Det er grunn til å tro at de gode næringsforholdene og den høye biologiske produksjonen man har i et oppdemt vann den første tiden er sterkt redusert. De vanligste artene blir nå sett i mindre antall enn før tusenårskiftet. Men havelle er blitt gradvis vanligere å se i beskjedent antall. Den en gang så store hettemåkekolonien er blitt stadig mindre, med bare 7-8 fugler i 2019-20. Den beskyttelse som måkekolonien representerer for andre hekkende arter, er dermed i ferd med å forsvinne.

Skjeftkjølen med Rysjøen

Kartblad	2117 III Plassen, 2017 II Søre Osen	
Kommune	Trysil	
Areal	Skjeftkjølen naturreservat	5.319 daa
	Den 15.3.2019 ble reservatet utvidet til	8.260 daa
	Rysjøen dyrelivsfredningsområde	3.607 daa
Høyde	530-560 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	2.6. og 21.-22.7.2020
Andre besøk	Egil Ween	1.6.2013
	Per Magne Løvlie	29.-30.5.2014
	Jan Håkansson	28.5.2015, 14.10.2016, 24.5.2019
	Ole Petter Blestad	16.5.2016, 14.5.2017, 13.7.2018 10.7.2019, 6.5., 2.6.2020
	Frank Norstad	7.5.2017, 1.6.2018, 12.-13.4.2019
	Bjørn Tore Bækken	10.6.2019, 1., 6., 9. og 22.5. og 2.6.2020

Kartet viser reservatgrensa før utvidelsen i 2019

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Kort karakteristikk

Reservatet ligger ca. 10 km sørøst for Tørberget i Trysil. Skjeftkjølen er en langstrakt myrkjøle som er omgitt av gran- og furuskog. Myrflatene er i det vesentlige helt åpne og inneholder mange tjern og dammer. Rundt disse er myra ofte for våt til at det er mulig å ferdes. Både skog og myr har i hovedsak fattige utforminger. Området er temmelig fritt for inngrep, og det synes ikke å være noe særlig ferdsel her. Rysjøen dyrelivsfredningsområde omfatter arealet mellom reservatet og RV208, inkludert Ottertjønnå. Langs veien finnes flere småbruk, villaer og hytter. I teksten er det sørøstre tjern 536 m o. h. kalt tjern 536 sør, det nordvestre kalt 536 nord.

May og Frank Norstad har hytte på nordsida av Rysjøen. De bruker hytta mye, de forer fugler det meste av året og har mange fuglekasser. De har bidradd med observasjoner av mange arter.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Våtmarksfugler

Sangsvane Arten er sett i området fra 1995 og utover. I hvert fall i 2008 hekket arten vellykket, med tre unger i Ørtjønn. I perioden 2013-18 har oppsyn Ole Petter Blestad sett unger eller indikasjon på hekking her hvert år. I 2018 var det i tillegg et annet par med unger mellom Rysjøen og Ottertjønn. I 2019 og 2020 så han par i Ørtjønn eller bekken sørøst for dette, men ingen unger. Under feltarbeidet 22.7.2020 et par uten unger i tjern 536 sør. Arten ses av og til i Rysjøen.

Kanadagås Arten har hekket i reservatet fra 1996, trolig litt uregelmessig. Arten er sett i Rysjøen i 2013 og 2016, og i 2020 holdt 5 voksne og 6 unger av året seg ved tjern 536 sør sammen med to sangsvaner.

Hvitkinggås 2 ind. 1.6.2020 på nordsida av Rysjøen (Frank Norstad).

Snadderand Et par i Rysjøen ved utløpet av Svartbekken 7.5.2017.

Brunnakke En til få fugler sees en sjelden gang i Rysjøen på våren (FN).

Krikkand Det er gjort 12 observasjoner av opptil 18 ind., de aller fleste i Rysjøen.

Stokkand Det er gjort 11 observasjoner av opptil 6 ind. I tillegg en flokk på 17 hanner og en hunn med 5 små unger i nordvestenden av sjøen 2.6.2020.

Toppand Det er gjort 9 observasjoner i Rysjøen av opptil 11 ind. Et kull på 5 unger 13.7.2018.

Svartand Familien Norstad har sett arten på vårtrekk i Rysjøen noen få ganger (FN).

Kvinand Fem observasjoner i Rysjøen av opptil 4 ind., og en hunn i Ørtjønn 22.7.2020.

Laksand To ind. i Rysjøen 9.5.2020. Arten sees en sjelden gang i Rysjøen om våren (FN).

Smålom Arten er sett i området fra 1977 og utover, og har hekket i flere av de små tjernene i reservatet og det østligste tjernet i dyrelivsfredningsområdet. Ole Petter Blestad så et par med unge i Ørtjønn for noen år siden. Arten er også sett med nuger i Rysjøen (FN). To ind. på Skjeftkjølen 29.-30.5.2014. Den 2.6.2020 rugende smålom ved komplekset av tjern øst på Skjeftkjølen UH 52650 71670. Hekkingen var trolig mislykket; det var ingen lom her 22.7. En fiskende smålom i Ottertjønn 21.7.2020.

Det sørøstre komplekset av tjern på Skjeftkjølen UH 52650 71670, foto 22. juli 2020.

Storlom Par og enkeltfugler sees stadig i Rysjøen. Ole Petter Blestad har observert par med unger i Rysjøen i 2014, 2017 og 2019. I 2020 ble en enkelt fugl sett gjentatte ganger.

Horndykker Et ind. vest i Rysjøen 22.5.2020.

Storskarv I 2018 og 2019 ble det sett skarv som satt på steiner i Rysjøen og tørket vingene sine (Ole Petter Blestad). Også høsten 2020 ble det sett 1-3 skarver her (FN).

Fiskeørn I 2015 bygde et par reir og hekket vellykket øst i området. Det ble med denne ene hekkingen, men arten sees ved Rysjøen hver vår/sommer. Det kan ikke utelukkes at de har bygd et nytt reir et annet sted i området. I 2020 ble en enslig fugl sett flere ganger ved Rysjøen (FN).

Trane Et ind. på Skjeftkjølen 2.6.2020 uten tydelig hekkeatferd. Fire obs. av 1-2 ind. ved Rysjøen i perioden. Ole Petter Blestad så et par med unge rett vest for midten av sjøen i 2015. Indikasjon på hekking har han sett og hørt hvert år.

Tjeld Et ind. i sørøstenden av Rysjøen 16.5.2016.

Heilo Det er gjort 5 observasjoner av 1-3 ind. I 2020 et par med tydelig hekkeatferd i 2020 på myra øst i dyrelivsfredningsområdet, og i tillegg ble arten hørt på Skjeftkjølen 22.7.2020.

[Brushane Denne tidligere hekkefuglen i området er ikke registrert etter 1986.]

Vipe Et ind. på Skjeftkjølen 29.-30.5.2014. To ind. i vestenden av Rysjøen 22.5. og 2.6.2020. Par og enkeltfugler er sett mange ganger på nordsida av sjøen vårene 2019 og 2020 (FN).

Småspove Åtte ind. på Skjeftkjølen 29.-30.5.2014. En flokk på min. 25 ind. rastet på trekk ved vestenden av Rysjøen 6.5.2020. Et sterkt varslende par 2.6.2020 sørøst på Skjeftkjølen UH 5265 7167.

Utsyn fra observasjonstårnet som ble satt opp våren 2020 ved vestenden av Rysjøen. Området har frodig vegetasjon som gir skjul for hekkende og matletende fugler, foto 22. juli 2020.

Storspove Det er gjort 7 observasjoner ved Rysjøen av opptil 15 ind. under vårtrekk, og som regel ett par i hekketida. Den 2.6.2020 var det fluktspill og varsling flere steder langs Skjeftkjølen, med minst 3 ind. ved Ørtjønn. Trolig to hekkende par på kjølen.

Strandsnipe I 2020 tre observasjoner av 1-4 ind. ved Rysjøen, herav et kraftig varslende ind. ved hyttene på nordsida 2.6.

Skogsnipe 2 ind. 24.5.2019 og 1 ind. 22.7.2020 ved Rysjøen.

- Gluttsnipe** Den 2.6.2020 ble arten påtruffet tre steder på Skjeftkjølen, ett sted tydelig varslings.
Varsling også på myra øst i dyrelivsfredningsområdet. I tillegg ni observasjoner ved Rysjøen av 1-3 ind.
- Grønnstilk** Arten ble sett to steder på Skjeftkjølen 22.6.2020. Ved Rysjøen er det gjort 7 observasjoner av 1-2 ind., og den 6.5.2020 var det 6 ind. her.
- Rødstilk** To ind. ved Rysjøen 1.6.2013.
- Hettemåke** Tidligere hadde arten to kolonier på Skjeftkjølen, en i et vått parti langs Skjeftbekken og en ved Ørtjønn. Sistnevnte hadde på det meste 60-70 voksne fugler i 1997. Samme år hadde kolonien i vestenden av Rysjøen vokst til 50-60 voksne fugler. Etter det er det rapportert litt varierende antall: Ca. 50 varslende fugler 22.5.2007, 40 ind. 1.6.2013, 150 ind. 16.5.2016, 100 ind. 10.6.2019: I 2020 var det 30 ind. her 22.5., og 2.6. minst 16 rugende fugler.
- Fiskemåke** Beskjedne antall har hekket ved tjerna på Skjeftkjølen opp gjennom årene. Den 2.6.2020 lå to fugler på reir ved Ørtjønn, fem voksne var til stede. Den 22.7. hadde et par to store unger på de lave holmene øst i Rysjøen. I vestenden av sjøen ble 2-4 ind. sett flere ganger.
- Makrellterne** To ind. 24.5.2019 ved Rysjøen. Den 2.6.2020 hadde et par på en av de lave holmene øst i Rysjøen. Den 22.7. matet de minst én unge her.
- Rødnebbterne** To ind. 16.5.2016 ved Rysjøen.
- Gulerle** Vanlig art, påtruffet fem steder på Skjeftkjølen og i tillegg helt øst i dyrelivsfredningsområdet under feltarbeidet i 2020.
- Sivspurv** Sees regelmessig ved hyttene på nordsida av Rysjøen.

Andre fuglearter

- Orrfugl** Vanlig art, under kartlegging 22.7.2007 spilte det opptil 17 haner sørøst på Skjeftkjølen UH 527 719. Denne leiken er sikkert intakt fortsatt. Reir med 8 egg den 2.6.2020 mot øst i dyrelivsfredningsområdet, i tillegg 3 obs. av 1-3 fugler i perioden.
- Storfugl** To observasjoner av 1-5 ind.
- Kongeørn** Arten sees en sjelden gang sirkelende i område Rysjøen (FN).
- Tårnfalk** Tårnfalkprosjektet i Trysil har med tillatelse fra Fylkesmannen satt opp tårnfalkkasser i verneområdene, og arten hekker i områder hvert år. Tre observasjoner ved Rysjøen i 2020 av 1 til 2 fugler.
- Dvergfalk** Arten hekker regelmessig i området (Ole Petter Blestad).
- Ringdue** To observasjoner i hekketid 2019-20.
- Gjøk** Det foreligger tre observasjoner av 1-2 ind.
- Haukugle** Arten er sett ved Rysjøen 14.10.2016 og 7.7.2017.
- Flaggspett** Enkeltind. ved Rysjøen 2.6. og 22.7.2020.
- Tretåspett** Sportegn i form av ringing flere steder i reservatet (Ole Petter Blestad).
- Sandsvale** To ind. 1.6.2013 ved Rysjøen.
- Låvesvale** Fire observasjoner ved Rysjøen av 6-15 ind.
- Taksvale** Fire observasjoner ved Rysjøen av 2-10 ind.
- Trepiplerke** Vanlig art, påtruffet sju steder under feltarbeidet 2.6. og 22.7.2020; syngende hanner, varslende fugler og tre flygedyktige unger ved utløpsåa fra sjøen.
- Linerle** Regelmessig hekkefugl ved hyttene ved Rysjøen, flere sett i 2020.
- Rødstrupe** Påtruffet tre steder under feltarbeidet i 2020, syngende hann, varslende fugler og flygedyktige unger.
- Rødstjert** Påvist fire steder under feltarbeidet i 2020.
- Buskskvett** To ind. ved Rysjøen 1.6.2013. Varslende par to steder i reservatet i 2020.
- Svarttrost** To observasjoner ved Rysjøen, i 2016 og 2020.
- Gråtrost** Det foreligger 6 observasjoner fra dyrelivsfredningsområdet.
- Måltrost** Syngende hann ved ved Rysjøen 22.5. og en engstelig fugl øst i reservatet 2.6.2020.
- Duetrost** En varslende fugl ved utløpsåa fra sjøen 22.7.2020.

Hagesanger En syngende hann ved vestenden av Rysjøen 2.6.2020.
 Løvsanger Det orelligger 11 observasjoner i ulike deler av området.
 Fuglekonge En syngende hann ved vestenden av Rysjøen 2.6.2020.
 Gråfluesnapper Tre observasjoner i reservatet i 2020, herunder et par med reir i furustubbe.
 Svarthvit fluesnapper Arten hekker i kasser i hytteområdet ved Rysjøen.
 Blåmeis Arten hekker i kasser og besøker forplasser i hytteområdet ved Rysjøen.
 Kjøttmeis Arten hekker i kasser og besøker forplasser i hytteområdet ved Rysjøen.
 Skjære Tre observasjoner i dyrelivsfredningsområdet.
 Kråke Seks observasjoner ved Rysjøen, og tre obs. av opptil 5 ind. på Skjeftkjølen i 2020.
 Ravn en overflygende fugl 22.7.2020 ved Ørtjønn.
 Bokfink Det foreligger 10 observasjoner, de fleste av syngende hanner.
 Bjørkefink Det foreligger 7 observasjoner, de fleste av syngende hanner.
 Grønnfink Hele 150 ind. 14.1.2017 rundt en forplass ved Rysjøen. Syngende hanner ved Rysjøen 6.5. og ved Ottertjern 21.7.2020.
 Stillits Et ind. 27.10.2018 på forplass ved Rysjøen.
 Grønnsisik Enkeltind. observert to steder i reservatet under feltarbeidet i 2020.
 Gråsisik Tre observasjoner av opptil 7 ind. i dyrelivsfredningsområdet.
 Grankorsnebb To observasjoner av 1-2 ind. under feltarbeidet i 2020.
 Dompap Tre ind. ved Rysjøen 14.10.2016, og et ind. omtrent midt i reservatet 2.6.2020.
 Kjernebiter En hann på forplass ved Rysjøen 1.6.2018.
 Snøspurv Flokk på 28 ind. trekk oppsøkte forplass ved Rysjøen 12.-13.4.2019.
 Gulspurv To ind. med sang/spill ved Rysjøen 24.5.2019.

Skjeftkjølen har et utvalg av våtmarksfugler som er representativt for store myrområder i Trysil-regionen. Ingen av artene forekommer i særlig store tettheter. Brushanen er blitt borte som hekkefugl, og siste kjente hekking av vipe var i 1999. Smålom hekker fortsatt fast i reservatet, og kanadagås hekker trolig årlig. Rysjøen dyrelivsfredningsområde supplerer reservatet med mer areal av myr og tjern, og med sjøen, som år og annet har hekkende smålom og storlom, og i lang tid har hatt en forholdsvis stor hettemåkekoloni. Dessverre har denne arten gått tilbake her som i de andre reservatene.

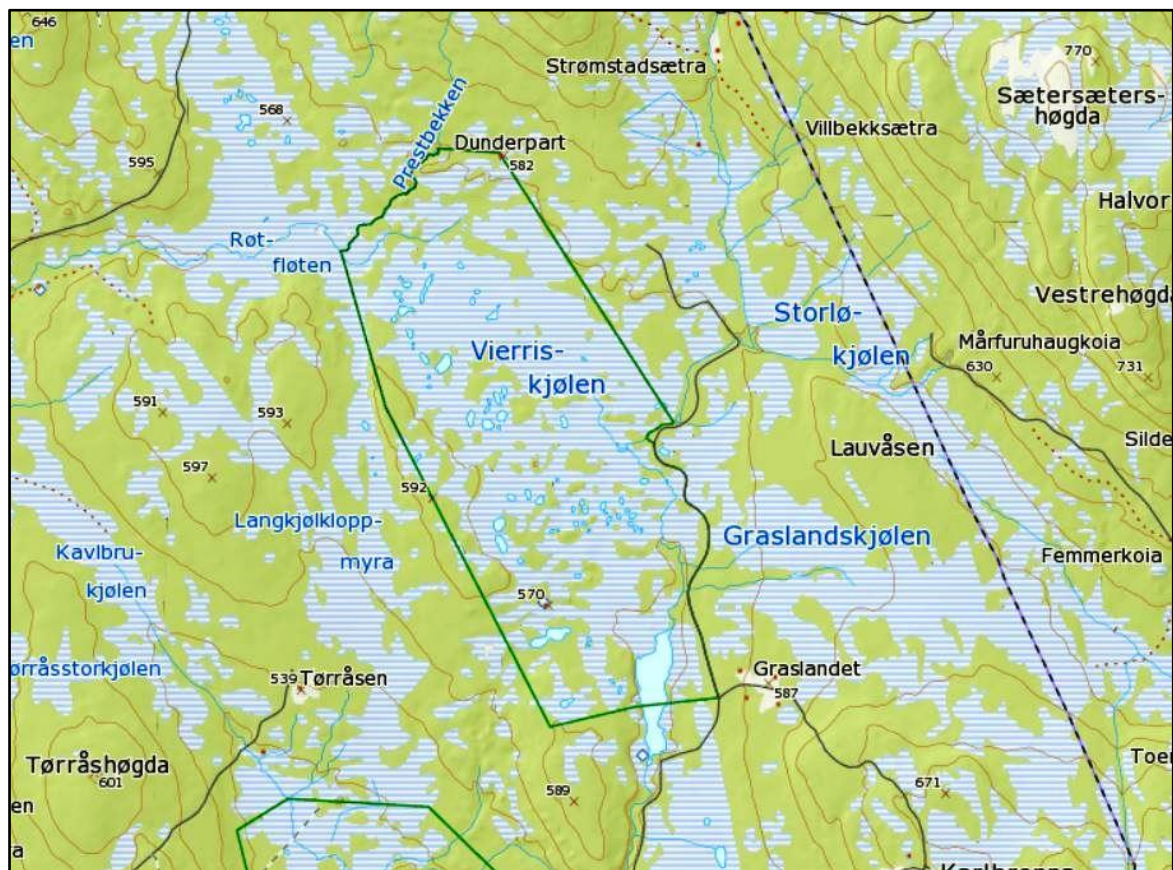
Røtkjølen

Kartblad	2017 III Julussa	
Kommune	Elverum	
Areal	5.389 daa	
Høyde	570-600 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	3.-5.6. og 6.-8.7.2019
	Oppsyn Rune Bjørnstad (RB)	2013-20
Andre	Kjetil Hansen	28.5.2014
	Lars Jørgen Rostad	12.7.2017

Kort karakteristikk

Reservatet ligger ca. 10 km nord for Styggberget, nord for RV25 mellom Elverum og Trysil. Området utgjør den sentrale nordlige delen av et stort, myrrikt område i Ulvådalen mot nord i Elverum kommune. Området er næringsfattig og har nøysom vegetasjon. Myrene er stedvis temmelig våte, og det finnes et stort antall tjern og dammer. Myrområdene er oppstykket av fastmarksholmer med furuskog. Langs Ulvåa er det betydelige arealer med sumpskog med bjørk og gran. Omtrent da reservatet ble opprettet i 1981 ble det bygd en demning 400 m sør for verneområdet. Graslandsdammen («Dammen») strekker seg ca. 500 m innover i reservatet. Nær sørøstre hjørne av området ligger det gamle sæterområdet Graslandet, hvor det er bygd en del hytter.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Våtmarksfugler

De aller fleste observasjonene stammer fra feltarbeidet i 2019. Når år ikke er angitt, er det 2019. Oppsyn Rune Bjørnstad (RB) har bidradd med observasjoner.

Sangsvane Et par har hekket årlig siden 2005 i naboreservatet Ulvåkjølen. Det var trolig dette paret som hadde fire unger 18.7.2007 litt nord for midten av Røtkjølen. Den 7.7.2019 et par uten unger i tjern PN 49800 81560, trolig i myting, de smøg seg unna uten å lette. Oppsyn Rune Bjørnstad har sett arten flere ganger, men ikke funnet den hekkende.

Stokkand Hunn med 6 små unger 3.6. og i tillegg to observasjoner av 1-2 ind. i Dammen under feltarbeidet. En hann i tjern i nordvest 4.6.

Krikkand En engstelig hunn og en hann i flukt langs åa 400 m nord for Dammen. Tre hanner i Dammen 5.6. og hunn med 4 unger 8.7.

Reservatet har flere store, åpne myrflater, her Vierriskjølen sett fra sørøst, foto 4. juni 2019.

Kvinand En hunn på Vieriskjølen sørøst 4.6. En halvstor unge alene sentralt på Vierriskjølen, og en hunn med en tilsvarende unge på Vierriskjølen nord 7.7.2019.

Laksand Arten er registrert her tidligere, og den er også påvist hekkende i perioden 2013-20 (RB).

Trane To ind. 4.6.2019 ved nordre halvdel av Dammen. Trane med unger er påvist i perioden 2013-20 (RB).

Smålom Et par i Dammen 4.6., den ene tilsynelatende på reir på ei starrtue. Senere lå begge i lang tid på vannet; det var ikke hekking, eller eggene var gått tapt. Et individ i Dammen 6.7. Et ind. med hekkeatferd 4.6. i lite tjern i vest PN 500 812. Ved sjekk 7.7. var det ingen lom her.

Storlom Enkeltindivider i Dammen 3.6. og 7.7.

Småspove Et varslende ind. 4.6. over den store myrflata PN 49650 81770, og et annet varslende ind. 7.7. lenger øst PN 50550 82300.

Strandsnipe Et ind. 3.6. med fluktspill ved Dammen.

Skogsnipe Fluktspill og varsling 4.6. ved Dammen sør for reservatgrensa.

Gluttsnipe Ganske vanlig art i dette landskapet, ni observasjoner under feltarbeidet i 2019.

Grønnstilk Ganske vanlig art i dette landskapet, åtte observasjoner under feltarbeidet.

Enkeltbekkasin Et ind. med lokkelyd 7.7. i nordvestre hjørne av reservatet.

Fiskemåke Fire ind. rastet 4.6. i nordenden av Dammen.

Jordugle Påvist i perioden av oppsynet (RB).

Gulerle Det ble gjort 11 observasjoner av opptil 6 ind. under feltarbeidet.

Fra Stortjern mot sørvest i reservatet, foto 4. juni 2019.

Andre fuglearter

Lirype Fjærfunn mot sørvest i reservatet under feltarbeidet 7.7.

Orrfugl Orrhaner ble støkt opp sentralt på Vierriskjølen og mot øst i området 4.6., og den 7.7 en hane nord på Vierriskjølen. Det er veldig sannsynlig at orrhaner spiller på myrene hvert år.

Storfugl Tiurer ble støkt opp to steder den 7.7., 600 m nord for Dammen, og sentralt nord i reservatet. Nyere og eldre ekskrementer ble sett flere steder under feltarbeidet.

Gjøk Fire observasjoner av galende hanner.

Ringdue Et ind. i flukt langs østgrensa 4.6.

Spurveugle Påvist i perioden av oppsynet (RB).

Vendehals En fugl med sang/spill 24.5.2015 på Vierriskjølen.

Svartspett En fugl søkte næring ved Dunderpart i nord 7.7.

Tretåspett Eldre spor i form av «ringing» observert sørvest på Vierriskjølen 7.7. Også notert av oppsynet (RB).

Låvesvale Opptil 4 ind. over Dammen 5.6., og reir med egg i uthuset ved koia i sør.

Trepplerke Syngende hanner fem steder o reservatet 4.6.

Linerle To observasjoner ved sørenden av Dammen, og 1 ind. ved Stortjern i 2019.

Sidensvans Et ind. på Vierriskjølen 12.7.2017.

Rødstrupe To observasjoner under feltarbeidet.

Rødstjert Tre observasjoner under feltarbeidet.

Buskskvett En syngende hann og varslende fugler tre steder under feltarbeidet.

Gråtrost Tre observasjoner av varslende ind. under feltarbeidet.

Måltrost Sju observasjoner under feltarbeidet i 2019, to av dem av utfløyne unger.

Rødvingetrost Syngende hanner to steder under feltarbeidet.

Møller En syngende hann 4.6. øst på Vierriskjølen PN 51000 81550.

Bøksanger En hann sang intenst 4.6. i høystammet bjørkeskog på vestsida av Dammen PN 51240 79490.

Løvsanger Meget vanlig art her som ellers, 16 observasjoner av syngende eller varslende fugler.

Fuglekonge To observasjoner av syngende hanner.

Gråfluesnapper Observert varslende to steder og på næringsøk et tredje sted under feltarbeidet.

Svarthvit fluesnapper Syngende hanner to steder og en varslende fugl et tredje sted under feltarbeidet.

Kjøttmeis En syngende hann ved Dammen og en varslende fugl sentralt i reservatet under feltarbeidet.

Toppmeis En varslende fugl 7.7. i vest ca. PN 50450 80350.

Granmeis Et ind. med sang/spill 4.6. i vest ca. PN 50450 80350.

Lavskrike 5 ind. ved Vierriskjølen 12.7.2017.

Ravn Et ind. 7.7. ved Dammen lette etter mat.

Bokfink Åtte observasjoner av syngende og varslende fugler under feltarbeidet.

Bjørkefink Vanlig art, 14 observasjoner av syngende og varslende fugler under feltarbeidet.

Grønnsisik Tre observasjoner av syngende/lokkende fugler under feltarbeidet.

Gråsisik En art som varierer mye i antall, i 2019 kun én observasjon 4.6. av 3 overflygende fugler.

Furukorsnebb En voksen og tre ungfugler 7.7. ved Dammen.

Ubestemt korsnebb To observasjoner av to ind. 7.7.

Røtkjølen har en fauna av våtmarksfugl som er representativ for store myrkjøler, myrtjern og skogsåer i midtre del av fylket. Ingen spesielt uventede eller sjeldne arter forekommer, og tetthetene er moderate til lave. Både vipe, storspove og hettemåke synes å ha blitt borte som hekkefugler i løpet av 1990-tallet. Mye av aktiviteten her er knyttet til det oppdemte vannspeilet i sør. I 2019 var både storlom og smålom til stede her. Spurvefuglfaunaen synes å være ganske artsrik.

Naturlig bru over Ulvåa i østkant av reservatet, foto 4. juni 2019.

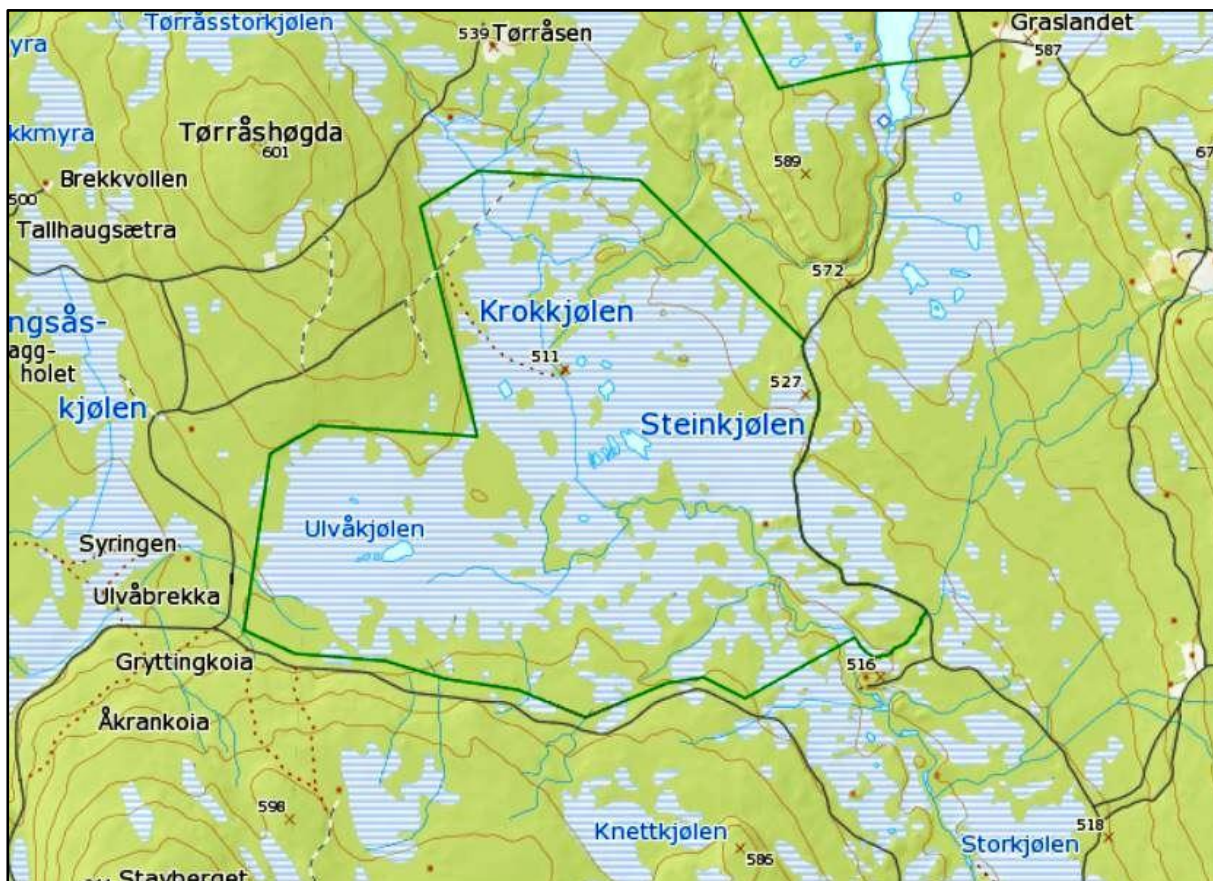
Ulvåkjølen

Kartblad	2017 III Julussa	
Kommune	Elverum	
Areal	7.447 daa	
Høyde	500-520 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	5.6. og 8.7.2019
	Oppsyn Rune Bjørnstad (RB)	2013-19
	Kjetil Hansen	28.5.2014
	Kjell Morten Jekteberg	30.6.2019
	Kjetil Flannum	20.6.2020

Kort karakteristikk

Reservatet ligger ca. 6 km nord for Styggberget, nord for RV 25 mellom Elverum og Trysil. Området utgjør den sentrale sørlige del av et stort, myrrikt område i Ulvådalen mot nord i Elverum. Myrene er stedvis temmelig våte, og det finnes et stort antall tjern og dammer. Myrområdene er oppstykket av fastmarksholmer med furuskog. Området er mer næringsrikt enn Røtkjølen i nord, og har mer kravfull vegetasjon. Langs Ulvåa er det betydelige arealer av frodig sumpskog og rike engsamfunn. Området er i øst og sør avgrenset av skogsbilveier.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Våtmarksfugler

De aller fleste observasjonene stammer fra feltarbeidet i 2019. Når år ikke er angitt, er det 2019. Oppsyn Rune Bjørnstad (RB) har bidradd med observasjoner.

Sangsvane Arten har hekket mer eller mindre regelmessig i området siden 2005 (RB). Under feltarbeidet i 2019 ble den imidlertid ikke observert.

Krikkand Det foreligger observasjoner av et par og en hunn i perioden.

Smålom Et næringsøkende ind. 20.6.2020.

Fiskeørn Et næringsøkende ind. 20.6.2020.

Trane Arten er registrert i perioden (RB).

Heilo Lokkelyd/varsling på Steinkjølen 5.6. Arten er registrert hekkende i perioden (RB).

Storspove En hann i stor runde med fluktspill på Steinkjølen 5.6.

Enkeltbekkasin Lokkelyd og fluktspill hørt på Steinkjølen 5.6. Arten er registrert hekkende i perioden (RB).

Strandsnipe Et engstelig/varslenende ind. langs Ulvåa i sørøst 8.7.

Rødstilk Fire ind. registrert 20.6.2020.

Grønnstilk Fem observasjoner av fluktspillende og varslenende fugler.

Gluttsnipe Tre observasjoner av matletende og varslenende enkeltindivider.

Gulerle Seks observasjoner av næringsøkende/varslenende individer.

Ulvåa i sørøstre del av reservatet, foto 5. juni 2019.

Andre fuglearter

Orrfugl Enkeltind. er observert 5.6. og 30.6.2019. Det er veldig sannsynlig at orrhaner spiller på myrene hvert år.

Tretåspett En territoriehevdende fugl på Steinkjølen like vest for åa 8.7. Tydelige spor i form av «ringing» sett to andre steder.

Flaggspett En varslende fugl ved Krokkjølen 8.7.

Musvåk Registrert i perioden av oppsynet.

Fjellvåk Registrert i perioden av oppsynet.

Tårnfalk Påvist hekkende i perioden av oppsynet. Et ind. 20.6.2020.

Spurveugle Registrert i perioden (RB).

Varsler Et par observert 20.6.2020. Også registrert i perioden av oppsynet.

Låvesvale To ind. jaktet over Steinkjølen 5.6.

Trepiplerke Fire observasjoner av syngende/varslede fugler.

Sidensvans En stadig lokkende fugl 8.7. ved Krokkjølen PN 49270 78305, det var trolig ungekull i området.

Rødstrupe Et varslende ind. 8.7. nordøst på Ulvåkjølen.

Rødstjert En syngende hann 5.6. nordøst på Ulvåkjølen.

Buskskvett Seks observasjoner av 1-2 varslende fugler.

Måltrost En syngende hann 5.6. nordøst på Ulvåkjølen, og et reir med egg ved koie ved Ulvåa PN 50850 76700.

Rødvingetrost Fire observasjoner av syngende/varslede ind.

Duetrost Tre observasjoner av matletende/syngende/varslede fugler. Også registrert i perioden av oppsynet.

Gulsanger En syngende hann 28.5.2014 sntralt i området ca. PN 50030 76700.

Møller En syngende hann 5.6. ved koie ved Ulvåa PN 50850 76700.

Løvsanger Åtte observasjoner av matletende/syngende/varslede fugler.

Fuglekonge Fem ind. ved Steinkjølen 8.7.

Gråfluesnapper Fire observasjoner av engstelige fugler.

Svarthvit fluesnapper To syngende hanner ved Steinkjølen og en varslende på Ulvåkjølen 5.6., og 3 ind. observert 20.6.2019.

Kjøttmeis Fire observasjoner av syngende/varslede fugler.

Granmeis En observasjon av en næringssøkende fugl på Krokkjølen.

Ravn En observasjon av en næringssøkende fugl.

Bokfink Fire observasjoner av syngende/varslede fugler.

Bjørkefink Tre observasjoner av syngende hanner, den 20.6.2020 fire syngende hanner.

Grønnsisik Tre observasjoner av opptil 4 ind. syngende/lokkende.

Ubestemt korsnebb 5 ind. nordøst på Ulvåkjølen 8.7.

Ulvåkjølen har en fauna av våtmarksfugl som er representativ for myrkjøler og skogsåer i midtre del av fylket. Artsmangfoldet er ganske likt naboreservatet Røtkjølen. Tetthetene er moderate til lave. Sangsvane har vært en stabil hekkefugl her fra 2005, men ble ikke sett i 2019. Vipe er ikke sett med hekkeatferd etter 2007, men storspove hekker fortsatt på Steinkjølen. Spurvefuglfaunaen er artsrik i kantskogen langs myrene og langs Ulvåa.

Vesle Rokosjøen

Kartblad	2016 IV Elverum	
Kommune	Løten/Elverum	
Areal	1.987 daa	
Høyde	215-225 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	28.4., 13.6., 9. og 16.7.2019
Andre besøk:	Liv Martinsen	13.2., 7.5., 19., 21. og 28.4. og 14.5.2014, 9.1. og 18.4.2015
	Morten Brandsnes, Arnfinn Tøråsen	12.5.2013, 18.4.2014, 11.4.2015, 17.4.2017
	Geir S. Birkeland, Martin Eggen, Bjarne Vigre	24.5.2013
	Kjell A. Kristiansen	5.6.2013, 19. og 29.5., 31.10.2017, 5., 7. og 13.5.2019
	Helge Kapelrud	7.6.2013, 11.7.2015, 28.3.2018
	Egil Ween	16.6.2013
	Morten Brandsnes, Kjell A. Kristiansen	2.5.2014
	Erik Bangjord	17.7.2014, 7.6.2015
	Morten Brandsnes	21.4.2015, 4.5.2017
	Ragnar Ødegård, Lise Caspersen	26.4.2015
	Grethe Elisabeth Bergby	11.6. og 11.6.2017, 26.3.2019
	Morten Brandsnes, Bård Arne Sigland	26.5.2018
	Jens Kristiansen	28.5.2018
	Simon Rix	29.5.2018
	Jan Olav Nybo, Ole Vignes	29.4.2017, 17.6.2018
	Arnfinn Tøråsen	26.6.2017, 7.6.2019
	Stephen van der Kiste	9., 22. og 23.4. og 7. og 13.5.2019, 21.4.2020
	Harry Bjørnstad	14.4. og 30.5.2019
	Lars Kapelrud	7.4.2020

Kort karakteristikk

Reservatet ligger ca. 10 km sørsørvest for Elverum tettsted. I nord danner veien mellom Oset og Saga grensa. Vesle Rokosjøen, også kalt Veltsjøen, er forholdsvis grunn og har store arealer av flytetorv, både langs bredden og i form av øyer. Reservatet omfatter også betydelig areal av våt myr.

Sjøen ble demt opp allerede før år 1900, for å sikre vanntilgang til mølle- og industrivirksomheten langs Rokoelva og Svartelva. Siste heving av dammen ble gjort i 1938, og i de senere år har man regulert sjøen rundt en høyde på ca. 2,5 meter (Røstadsand 1996). Oppdemmingen skapte det særegne våtmarksområdet, og nåværende vannstand er en forutsetning for å bevare det rike fuglelivet. Grunneierne foretok i 1976 en privat fredning av området. I sør omfatter verneområdet Bergstjernet med omkringliggende myr, og i vest Osmyra, et myr- og flytetorvområde vest for brua/veien, ut mot store Rokosjøen. Parkeringsplassen ved brua er mye brukt av folk som vil nyte vakker natur og rikt fugleliv. Omgivelsene som helhet er preget av barskog.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner fra 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Våtmarksfugler

Sangsvane I 2002 ble et par observert mens de bygde reir ved sjøen. De forsvant etter en tid. Det er gjort 12 observasjoner i gjeldende periode av 1-2 ind. Ingen indikasjoner på hekking/ hekkeforsøk.

Ubestemt taiga-/tundrasædgås 12 ind. rastet 18.4.2014.

Grågås To ind. er sett 21. og 26.4.2020.

Kanadagås Arten ble sett her for første gang i 1983, og et par hekket vellykket dette året. Antallet økte raskt, og særlig i trekktidenen kunnarten være tallrik, f.eks. 53 ind. i 1992. I 2004 ble det observert 52 voksne og ungfugler. I den perioden denne rapporten dekker er det vanligvis sett sett under ti individer, men den 25.10.2013 fløy det 35 ind. over campingplassen. I 2017 ble to par med hhv. 5 og 6 unger rapportert. Det er gjort 38 observasjoner av arten, men få hekkfunn.

Brunnakke Det foreligger tre observasjoner av 2-3 ind. på vårtrekk i april-mai.

Krikkand Det er gjort 12 observasjoner, under vårtrekk opptil 20 ind. Ingen ungekull er rapportert.

Stokkand Det foreligger 30 observasjoner av opptil 10 ind., størst antall i april. Merkelig nok er bare en hekking påvist; en hunn med trolig bare en liten unge midt på sjøen 16.7.2019.

Stjertand Tre observasjoner av en hann 11.-26.4.2015.

Toppand Det er gjort 13 observasjoner av opptil 12 ind; størst antall under vårtrekk i april. Ingen ungekull er observert.

Kvinand Det er gjort 38 observasjoner av opptil 14 ind, størst antall på vårtrekk i april. Et ungekull er sett i 2014, og to kull hvert på 3 unger i 2019. Rundt sjøen er det mange hekkemuligheter i form av andekasser.

Laksand Det foreligger 4 observasjoner av enkelthanner og par.

Storlom Det er gjort 19 observasjoner av 1-3 ind. De fleste av observasjonene er gjort innenfor og utenfor reservatgrensa i vest. Den 17.6.2018 ble et par med én unge sett her.

Vesle Rokosjøen, utsyn mot øst fra brua ved Oset 9. juli 2019.

Horndykker Et par ble observert 13.5.2019.

Trane Dette er nesten en signaturart for reservatet, med hele 44 observasjoner i perioden. Det er stort sett observert enkeltfugler og par, men opptil 8 ind. er sett tidlig i sesongen. En fugl som trolig lå på reir ble sett 12.5.2013, og to unger ble sett 2.6.2014.

Vipe Kun én observasjon; et ind. 18.4.2014.

Småspove Fire ind. rastet 14.5.2014.

Storspove Arten har fast tilhold, og sees og høres som regel når man bruker litt tid i området. Det er gjort 39 observasjoner av opptil 7 ind under vårtrekket, og 4 ind. i hekketida. Fluktspill og varslende fugler er observert en rekke ganger, men unger er merkelig nok ikke observert.

Enkeltbekkasin Det foreligger 4 observasjoner av 1-4 fugler.

Strandsnipe Det foreligger 7 observasjoner av 1-4 fugler. Ofte med varsling, men ingen observasjoner av ungekull.

Skogsnipe Det foreligger 10 observasjoner av 1-4 fugler. Ungekull er ikke observert.

Grønnstilk Merkelig nok bare en observasjon; 1 ind. ved campingplassen 24.5.2013.

Gluttsnipe Det foreligger 7 observasjoner av 1-2 fugler. Et par som varslet kraftig ved vannspeilet ved Sagen 9.7.2019 hadde utvilsomt unger.

Hettemåke Arten har hekket i kolonier som plutselig etablerer seg og bygges opp til anseelig størrelse i løpet av få år, og som kan forsvinne helt fra ett år til et annet. Etter årtusenskiftet er arten blitt vesentlig mer fåtallig, og store kolonier er blitt sjeldne. Arten kom i 2015 på rødlista som *Sårbar*, og i 2021 som *Kritisk truet*. Hettemåka har hekket ved store Rokosjøen siden tidlig på 1950-tallet. I 1962 omtalte Edvard K. Barth denne kolonien som «stor». I 1973 var det her «250 par, eller kanskje det dobbelte». I 1994 var det ca. 200 par. I reservatet øst for brua hekket det beskjedne antall i hvert fall fra 1971 og utover. I 1975 lå det en stor koloni ved det delvis gjengrodde tjernet på Osmyra vest for brua, det ble telt opp over 250 ind. I 1994 var det to kolonier på flytetorver øst for brua, med hhv. 75 og 40 par. Den 15.5.2012 ble det registrert 150 voksne fugler. Etter det finnes det bare beskjedne tall, som 20 ind. 26.6.2017 og 25 ind. 7.6.2019. Den 9.7. samme år var alle hettemåkene borte, det tydet på at ingen unger vokste opp dette året. Mink er antatt å være en mulig årsak.

Fiskemåke Vesle Rokojøen var kjent for sin store fiskemåkekoloni. I 1972 ble det gjort en innsats for å skaffe best mulig oversikt, og det ble funnet 78 reir, mest på mindre holmer og på flytetorv. Året etter ble det anslått at minst 100 par hekket i vestre halvdel av sjøen. I hvert av årene 1997, 2009 og 2012 ble det telt opp ca. 50 ind. i perioden 14.-21.5. I perioden 2013-20 er høyeste antall 20 ind. 2.6.2014 og 20.4.2019. I 2019 var eneste indikasjon på hekking 4 svakt varslende ind. vest i reservatet den 9.7.

Gråmåke Det er gjort 6 observasjoner av opptil 3 ind. Ingen tegn til hekking i perioden. Arten hekket i reservatet i 2007, og trolig også i 2010.

Sildemåke Hele 10 ind. ble observert ved campingplassen 24.5.2013. Ingen tegn til hekking, arten hekket i reservatet i 2012.

Makrellterne Arten prøver trolig de fleste år å hekke på skjæret like utenfor reservatgrensa i vest. I perioden er rugende fugler observert i 2017 og 2019.

Sivspurv Det er gjort 8 observasjoner av 1-4 syngende/varslende fugler.

Vannspeilet ved Sagen sett mot sør, foto 9. juli 2019.

Andre fuglearter

Storfugl Tiurfjær 9.7.2019 på en haug like like vest for Bergstjernet.

Orrfugl Fire observasjoner av opptil 5 ind., også spillaktivitet.

Musvåk Et ind. ved campingplassen 22.3.2014.

Tårnfalk Fire observasjoner av 1-4 ind.

Lerkefalk Arten har holdt til i og rundt reservatet i lang tid. Et ind. ble skutt ca. 1962. Flere hekkinger er påvist. I perioden 6 observasjoner av overflygende/jaktende fugler.

Vandrefalk En voksenfugl sammen med en tiggende ungfugl i flukt 16.9.2018.

Rugde Et ind. 13.5.2019, og 7.6. samme år ble et kull på 2 unger observert.

Ringdue Det foreligger 5 observasjoner av opptil 4 individer.

Gjøk To observasjoner av galende hanner, i 2019 og 2020.

Perleugle En hann med vårsang ved Sagen 4.4.2013.

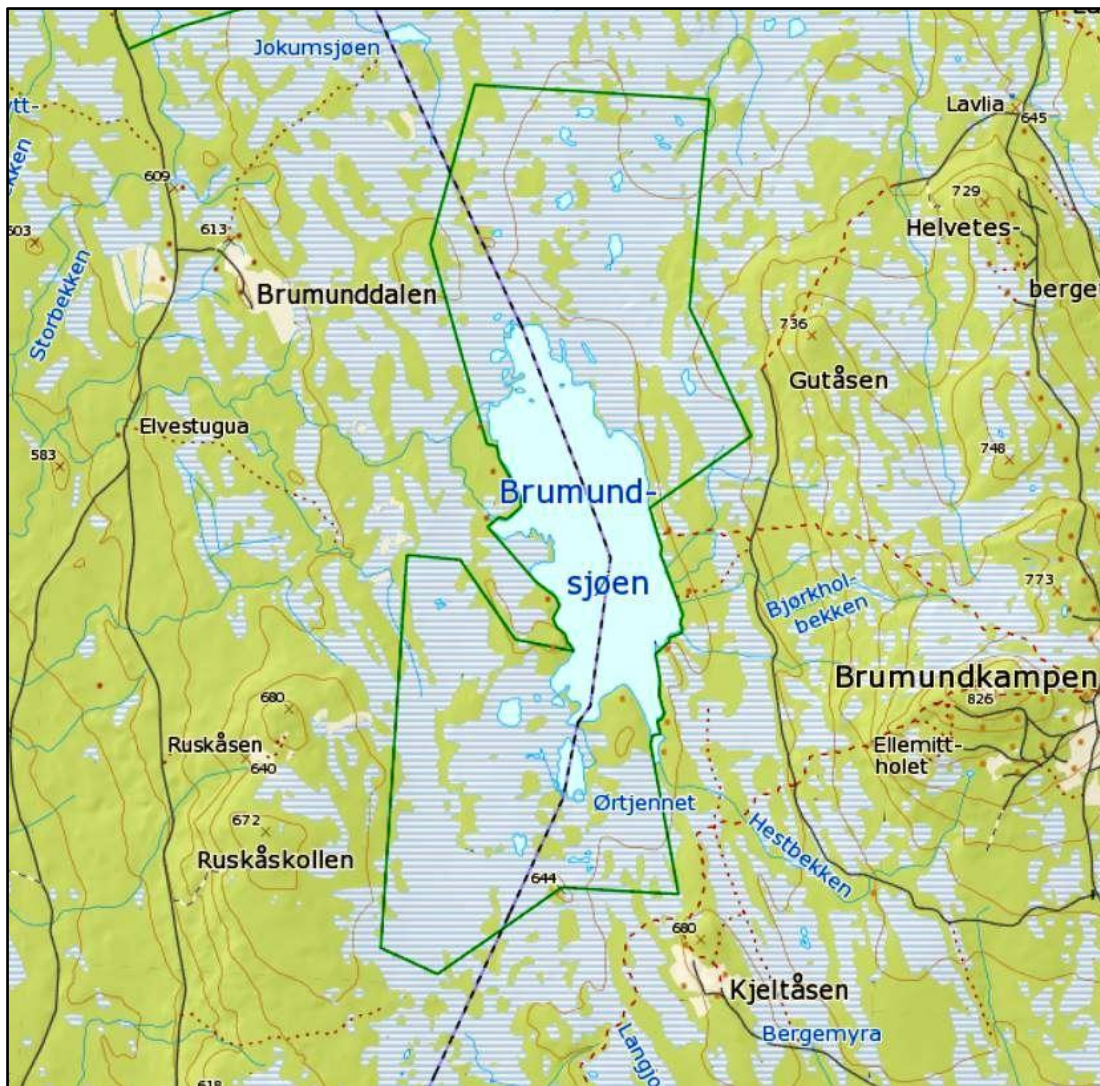
Lappugle Den 28.4.2019 fant jeg fjærrester av en fugl klekt i 2018 i myrkanten på nordsida av sjøen
PN 36310 41470.

- Hornugle En tiggende unge ved Osmyra 23.5.2014.
- Tårnseiler Seks ind. jaktet insekter 7.6.2015.
- Flaggspett Arten er observert ved campingplassen 29.4.2017 og 4.11.2020.
- Svartspett Et par ble observert i reservatet 13.5.2019, og et ind. søkte næring ved Sagen 9.7.2019.
- Låvesvale Det foreligger 12 observasjoner av opptil 30 ind.
- Taksvale Det foreligger 4 observasjoner av opptil 5 ind.
- Trepiplerke Det er gjort 3 observasjoner av 1-2 syngende/varslende fugler.
- Gulerle Arten kan være tallrik på vårtrekk; 20 ind. 14.5.2014.
- Linerle Det foreligger 13 observasjoner av 1-2 ind. oftest ved campingplassen og ved brua.
- Sidensvans Det ble observert en flokk på 30 ind. 4.5.2017, og en på 10 ind. 7.4.2020.
- Gjerdesmett Det er gjort 3 observasjoner av enkeltind.
- Rødstrupe Det foreligger 7 observasjoner av 1-2 syngende/varslende fugler.
- Rødstjert En hann sang like sør for brua 28.4.2019.
- Svarttrost Det er gjort 5 observasjoner av enkeltfugler.
- Gråtrost Merkelig nok bare 2 observasjoner av 2 og 3 fugler.
- Rødvingetrost Det foreligger 2 observasjoner av 1 og 2 fugler.
- Måltrost Det foreligger observasjoner av 1 syngende hann og 3 næringssøkende fugler.
- Duetrost Arten er sett ved campingplassen i 2017 og 2019, og fugler med hekkeatferd ble observert to steder på sørsida av sjøen 16.7.2019.
- Løvsanger Det foreligger 6 observasjoner av 1-2 ind.
- Gransanger Det foreligger 8 observasjoner av 1-4 ind.
- Møller Det er observert syngende hanner 17.5.2016 og 11.6.2017.
- Fuglekonge Det foreligger 2 observasjoner, begge av 2 ind.
- Gråfluesnapper En varslende fugl ved hyttene ved Sagen 9.7.2019.
- Svarthvit fluesnapper En syngende fugl ved campingplassen 24.5.2013.
- Stjertmeis En flokk på minst 20 næringssøkende ind. 17.7.2014.
- Toppmeis Et ind. med sang/spill 18.4.2015, og 2 næringssøkende ind. 13.5.2019.
- Blåmeis Det foreligger 4 observasjoner av 1-6 ind.
- Kjøttmeis Det foreligger 5 observasjoner av 1-2 ind.
- Nøtteskrike To ind. observert 13.5.2019.
- Skjære Det er rapportert to observasjoner fra området ved campingplassen.
- Kråke Det foreligger 7 observasjoner av 1-2 ind.
- Ravn Det foreligger to observasjoner av overflygende enkeltindivider.
- Stær Det er observert 10 ind. ved campingplassen 17.6.2018 og 7 ind. samme sted 30.5.2019.
- Bokfink Det er gjort 9 observasjoner, under vårtrekk opptil 12 ind.
- Bjørkefink Fem ind. med sang/spill 26.4.2020.
- Dompap Et ind. ved campingplassen 17.6.2018.
- Grønnsisik Det er gjort 7 observasjoner av opptil 8 ind.
- Gulspurv Det er gjort 3 observasjoner av 1-2 ind.

Vesle Rokosjøen er et variert område som har verdi både for trekkende og hekkende våtmarksfugler. Området har vært kjent for sine store kolonier av hettemåke og fiskemåke. Antallet par av hettemåke har variert mye her som i andre kolonier. Så seint som 12.5.2012 var det så mange som 150 ind. fordelt på to kolonier. Etter det har det gått raskt nedover, og i 2019 kom ingen unger på vingene. Antall fiskemåker har også avtatt, til 15-20 par 2010-14. I 2019 var det bare to par som varslet halvhjertet og muligens hadde unger. Også forekomsten av ender og kanadagås har avtatt raskt. Den negative utviklingen skyldes dels økt båttrafikk, dels mink, som har økt i antall og blir bekjempet av Statens Naturoppsyn. Motorbåter er gjennom mange år blitt satt ut på østsida av brua, innenfor reservatet, og mange har utvilsomt tatt en runde i verneområdet. I tillegg kommer kano- og kajakktrafikk på de små vannspeilene, som heller ikke er forenlig med hekkende våtmarksfugler. Men det er også noe positivt, storspove har fortsatt tilhold her, trolig to par.

Brumundsjøen

Kartblad	1917 II Rena, 1917 III Åsmarka	
Kommune	Hamar/Ringsaker	
Areal	8.204 daa	
Høyde	633-665 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	1. og 9.7.2013, 25.6.2020
Andre besøk	Arnfinn Tøråsen	29. 5.2013, 5 besøk i 2014, 3., 25.6. og 20.7.2015, 26.4., 24.5., 15.6., 21.7. og 4.8.2016, 15. og 30.5., 4.6., 19.7. og 10.10.2017, 12.4., 24.5., 12.6., 20.7., 3.10. og 31.12. 2018, 27.2., 13. og 22.5., 1. og 23.7. og 7.11.2019, 11.4., 30.5., 25.-26.6. og 8.10.2020
	Grete Finstad, Liv Martinsen	10.7.2013
	Stein Ola Haugom	12.7.2013, 21.12.2014
	Arne Hagen	21.6.2015, 4.6.2017
	Åse Haugen	27.6.2015
	Terje Thorsen	4.8.2016
	Carl Knoff	29.3.2019
	Monica Rønningstad	10.6.2019
	Egil Ween	13.7.2019
	Eivind Hovin	4.8.2020

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Kort karakteristikk

Reservatet ligger vel 20 km nord for Hamar. Den relativt grunne og næringsrike Brumundsjøen er omgitt av myrer og barskog. I sør- og nordenden av sjøen finnes det store myrer som til dels er svært bløte, og som inneholder en rekke tjern og dammer. Furubevokste morenehauger bryter opp myrlandskapet. Sjøen har i lang tid vært regulert for å skaffe vann til industrien i Brumunddal. Vannstanden er derfor noe høyere enn den naturlige, noe som har bidradd til økt areal av våtmark og skapt attraktive hekkeområder. Nedtapping foregår bare vinterstid og i ekstreme tørkesomre, og antas å ha liten betydning for fuglefaunaen. I sjøen finnes ørret, krøkle og ørekyte.

Reservatet ble Ramsar-område i 2011, som en del av Hedmarksvidda våtmarkssystem. Den 12. desember 2014 ble Brumundsjøen naturreservat og Harasjømyra naturreservat og et område mellom de to verneområdene slått sammen til Brumundsjøen-Harasjømyra naturreservat på 25.500 daa. Denne rapporten omfatter kun det opprinnelige verneområdet. Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a). Fuglefaunaen i reservatet ble også undersøkt i 2013, i forbindelse med en sammenstilling av all kjent kunnskap om fugler i Hedmarksvidda våtmarkssystem (Bekken 2013b).

Brumundsjøen ligger 633 moh. og er omtrent likt delt mellom Hamar og Ringsaker kommuner. Foto 25. juni 2020.

Våtmarksfugler

- Sangsvane** De første ungene ble sett her i september 2010. Det er ukjent hvor disse var klekt. Rugende fugler er sett 6 av de 8 årene i rapportperioden. I 2020 ble ikke hekking påvist, men et par ble sett i nord 25.6.
- Kortnebbgås** Den 10.10.2017 rastet en flokk på 50 ind. i sjøen. Den 29.3.2019 passerte flere store flokker over sjøen mot nord, anslagsvis ca. 5.000 ind.
- Stokkand** Det foreligger 5 observasjonert. Et ungekull ble sett i 2018.
- Krikkand** Det foreligger kun 2 observasjoner, av 4 og 1 ind.
- Svartand** En flokk på 20 hanner rastet i sjøen 21.6.2015. De var urolige og var på vingene innimellom, og lå ellers i karakteristisk tett flokk.

Havelle En fugl lå i sjøen 20.7.2018.

Kvinand Det foreligger 5 observasjoner av 1-2 fugler, og i tillegg et kull på 5 unger i 2017.

Laksand To ind. i sjøen 24.5.2016.

Siland Tre ind. i sjøen 13.5.2019.

Trane Det foreligger 12 observasjoner av 1-2 ind. Rugende fugler er observert fire ulike år i perioden. I 2020 var det minst to par i området, det ene paret ble sett med en unge 3.8.

Smålom Fra 1970 har arten hekket omtrent årlig, de fleste år vellykket. I perioden er arten sett hvert år 2013-16. Under feltarbeidet i 2020 ble 1-3 ind. sett seks ganger. I tillegg kommer to andre observasjoner fra samme år, men vellykket hekking ble ikke påvist dette året.

Storlom Arten ble funnet rugende i 2014, og 2 unger ble sett i 2015. Bare én observasjon av ett ind. i 2020.

Horndykker Det foreligger 9 observasjoner. Unger ble sett i 2014 og 2018, og i 2019 ble en rugende fugl observert.

Storskarv En sjelden gjest, ett ind. 30.7.2014.

Gråhegre To ind. ble observert 4.7.2014, og 1 ind. ble sett 4.8.2016.

Fiskeørn Enkeltindivider er sett i flukt 19.8.2014, 25.6.2015 og 2.6.2017.

Småspove I 2016 var arten tilbake etter flere års fravær; to ind. ble observert 24.5.

Storspove Det foreligger 11 observasjoner av 1-5 ind, de fleste av fugler i fluktspill eller varslende. I tillegg 7 ind. i flokk ved nordenden av sjøen 25.6.2020.

Enkeltbekkasin Et ind. med reir 24.5.2018, og en hann i fluktspill 30.5.2020.

Strandsnipe Det foreligger 4 observasjoner av 1-3 individer.

Rødstilk Enkeltindivider uten hekkeatferd er sett 3.6.2015 og 30.5.2020.

Grønnstilk Det foreligger 12 observasjoner av 1-6 individer. I 2019 ble voksenfugl med en liten unge sett. I 2020 syntes det å hekke tre par langs vestsida av sjøen.

Gluttsnipe Det foreligger 10 observasjoner av 1-4 individer, de fleste i fluktspill eller engstelige fugler. Seks av observasjonene ble gjort i 2020.

Hettemåke Arten har tidligere hekket i reservatet, men i perioden foreligger kun én tilfeldig observasjon; 7 ind. besøkte sjøen 13.5.2019.

Fiskemåke Det er gjort hele 18 observasjoner av opptil 6 ind. En fugl ble sett på reir i 2016, og varslende fugler er registrert flere av årene. To unger ble sett 3.8.2020.

Sildemåke Et ind. i flukt over sjøen 29.5.2013.

Makrellterne Arten er sett fire av årene, i 2014 med mulig reirbesøk, og i 2016 ble et ind. observert rugende.

Gulerle Et varslende ind. ved nordenden av sjøen 25.6.2020.

Andre fuglearter

Storfugl En tiur støkt opp like nord for reservatet 25.6.2020.

Orrfugl Det foreligger fem observasjoner, blant dem et ungekull i 2018 og 7 spillende haner 11.4.2020.

Lirype To ind. støkt opp 31.12. 2018.

Rugde Et ind. i flukt ved sjøen 4.8.2020.

Tårnseiler Ca. 20 ind. jaktet over sjøen 2.6.2017.

Gjøk Uventet nok kun én observasjon; en galende hann ved nordenden av sjøen 25.6.2020.

Ringdue To ind. observert 10.7.2013.

Fjellvåk Et overflygende ind. 8.10.2020.

Perleugle Et ind. rugende i kasse 15.4.2014.

Tretåspett En næringssøkende hunn 21.12.2014.

Flaggspett Par med reir med unger i furu 25.6.2015.

Dvergfalk Et varslende par 30.5.2020. Et ind. ved tjern øst for sjøen 25.6.2020.

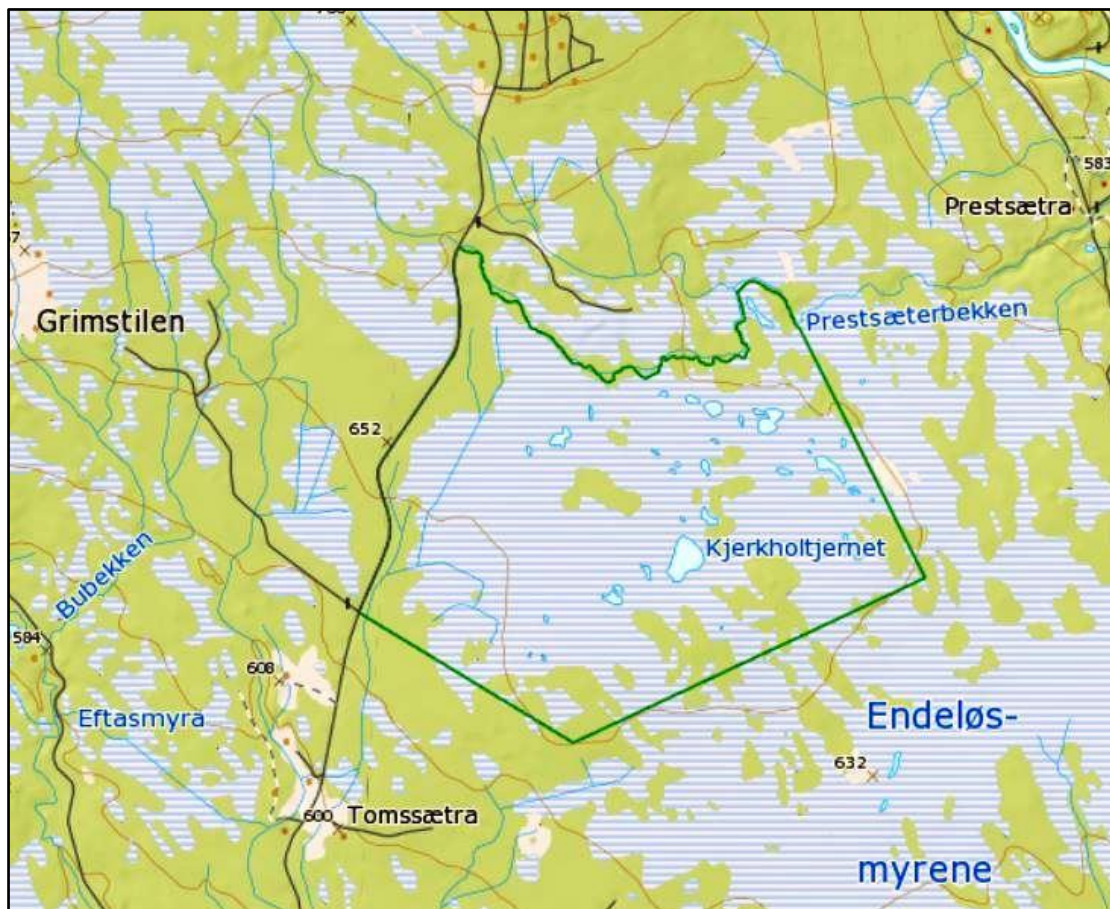
Myrene nord for sjøen er stort sett fattige med torvmyrull som en av de dominerende artene, foto 25. juni 2020.

- Lavskrike Ungekull observert 12.6.2018 og 26.6.2020. I tillegg 6 observasjoner av 1-2 ind.
- Kråke En varslende fugl ganske sikkert med utfløyne unger langs østsida av sjøen 25.6.2020.
- Sidensvans To ind., trolig et par, 10.6.2019, og 3 ind. 23.7. samme år.
- Toppmeis Et næringssøkende ind. 27.2.2019.
- Låvesvale Et næringssøkende ind. så seint som 3.10.2018
- Taksvale Tre næringssøkende ind. 6.8.2020.
- Løvsanger Merkelig nok kun én observasjon, en syngende hann langs østsida av sjøen 25.6.2020.
- Gråtrost To observasjoner av hhv. rugende og varslende fugler i 2018 og 2020.
- Måltrost Et næringssøkende ind. nordøst for sjøen 25.6.2020.
- Duetrost En syngende hann 12.4.2018, og utfløyne unger 1.7.2019.
- Rødstjert En syngende hann i 2013 og et par som besøkte reir i hull i død bjørk på østsida av sjøen 25.6.2020.
- Bokfink Et ind. ved nordenden av sjøen 25.6.2020.
- Bjørkefink Et ind. med hekkeatferd ved nordenden av sjøen 25.6.2020.
- Konglebit en flokk på 23 ind. fotografert 21.12.2014.
- Gråsisik Et ind. ved nordenden av sjøen 25.6.2020.
- Furukorsnebb To ind. observert 13.7.2019.
- Båndkorsnebb Fire ind. observert 7.11.2019, og ett ind. sett 30.5.2020.

Brumundsjøen og områdene rundt er den rikeste lokaliteten på søndre del av Hedmarksvidda, både for lommer, ender, spurvefugler og en del vadere. Undersøkelsene av myrområder i 1970-75 konkluderte med dette. Lista over arter er lang, fordi entusiaster i det ornitologiske miljøet har brukt mye tid her gjennom mange år. Til sammen er det påvist hele 48 arter av våtmarksfugler, og 25 arter hekker eller har hekket i området. Sangsvane, smålom og trane synes å hekke eller har hekkforsøk hvert år, og storlom hekker også år om annet. Tettheten av de vanlige ande- og vadefuglartene er blitt gradvis lavere. Noen arter er blitt borte: Siste observasjoner av brushane og vipe med hekkeatferd ble gjort i hhv. 1989 og 1997. Hettmåke hekket her fra 1971 til en gang på 1990-tallet med opptil ca. 20 par.

Endelausmyrene

Kartblad	1917 III Åsmarka	
Kommune	Ringsaker	
Areal	5.050 daa	
Høyde	630-650 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	26.6.2020
Andre besøk	Erika og Jonas Langbråten	22.1.2013
	Odd Erik Bergundhaugen	19.10., 24.11. og 14.12.2013, 1.1. og 23.3. og 26.12.2014, 16.10.2016. 2.4.2017, 3.6.2018, 6. og 13.1. og 22.12.2019, 5.1., 15.2. og 9.5.2020
	Bård Bredesen	11.5.2014
	Morten Brandsnes, Arnfinn Tøråsen	29.5.2014
	Arnfinn Tøråsen	23.5.2015, 1.6.2016, 20.5.2018, 21.5.2019, 29.5.2020
	Grethe Elisabeth Bergby	28.1.2017
	Erik Aaseth, Ragnar Ødegaard	26.3.2017
	Kjell Isaksen	30.12.2018
	Reidar Myhre	21.2.2019, 22.2., 11.7. og 30.12.2020
	Merete Berg	9.4.2020

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Kort karakteristikk

Reservatet ligger ca. 20 km nord for Brumunddal i et svært myrrikt terreng som strekker seg fra Oppland grense til nordre Løten. Verneområdet har mange tjern og dammer, flere av dem grunne eller nesten gjengrodd. Kjerkholtjernet er det største. Vegetasjonen domineres av fattigmyr med fastmatte, men også mer produktive samfunn med flaskestarr og dvergbjørk forekommer. Både gran- og furudominert skog inngår, både som isolerte holmer og i områdetets randsone. Det meste av området, ca. 4.000 daa, var administrativt fredet av Pihlske sameie før det ble naturreservat.

Reservatet ble Ramsar-område i 2011, som en del av Hedmarksvidda våtmarkssystem. Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a). Fuglefaunaen i reservatet ble også undersøkt i 2013, i forbindelse med en sammenstilling av all kjent kunnskap om fugler i Hedmarksvidda våtmarkssystem (Bekken 2013b).

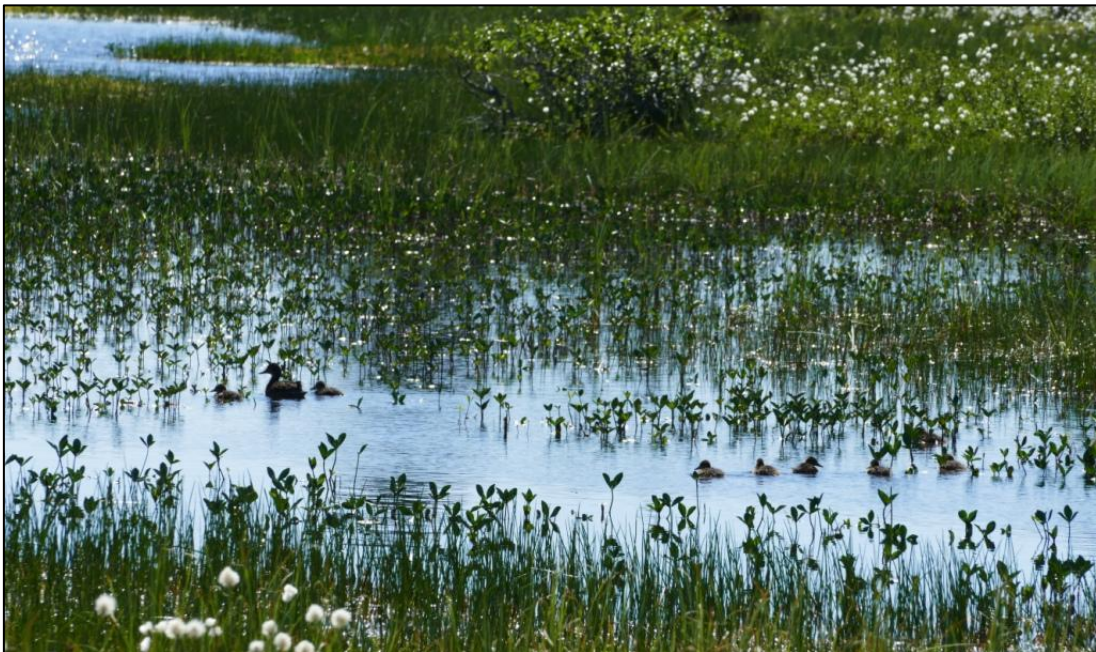
Våtmarksfugler

Sangsvane En fugl på reir ble sett allerede i 2005. Hekkingen var mislykket. I gjeldende periode er arten sett i 2016, 2018, 2019 og 2020. I 2018 og 2019 ble sangsvane observert på reir.

Kanadagås Flokk på 4 ind. 20.5.2018.

Stokkand Arten er sett fem av de åtte årene med 1-4 ind. Kun i 2020 ble det påvist hekkeatferd.

Krikkand Arten er rapportert alle år unntatt 2013, med 1-4 voksne fugler. Den 26.6.2020 ble hunn med 8 unger sett i langt, grunt tjern PN 061 727 vest for Kjerkholtjernet.

Krikkand hunn med åtte unger i et vegetasjonsrikt tjern 26. juni 2020.

Toppand To ind. ble observert 23.5.2015.

Kvinand Arten er sett 6 av de 8 årene i antall opptil 7 ind. I 2014 ble hekkende hunn påvist i ande-/tårnfalkkasse. Trolig hekker arten hvert år i kasser.

Trane Det foreligger ti observasjoner av opptil 7 ind. Rugende fugler er notert i 2014 og 2020.

Sistnevnte år ble ett par med én unge observert ved Kjerkholtjernet. I 2020 var det minst to varslende par i reservatet.

Smålom Kun én observasjon i perioden, et par i tjern PN 061 737 26.6.2020.

Horndykker Arten er sett med 2-4 ind. alle år i perioden unntatt 2013, nesten alle i Kjerkholtjern.

Det er ikke rapportert ungekull.

Heilo Kun én observasjon; 4 ind. 29.5.2014.

Storspove Arten er sett 7 av de 8 årene, og opptil 4 ind. er sett samtidig. Det antas at minst 2 par hekker årlig.

Enkeltbekkasin Spillende fugler er registrert i 2016 og 2018.

Strandsnipe Arten er registrert i 2015 og 2018.

Rødstilk Et ind. ble registrert 23.5.2015.

Grønnstilk Dette er nok den mest tallrike vadefugl i reservatet. Arten er registrert 6 av de 8 årene med opptil 10 ind. Fluktspill og varsling er registrert i flere delområder.

Gluttsnipe Arten er registrert 7 av de 8 årene, med opptil 8 ind. I 2020 varslet det par ved langt, grunt tjern i sør PN 061 727, og ved nesten gjengrodd tjern i nordøst PN 073 739.

Fiskemåke Arten er registrert 7 av de 8 årene, med opptil 3 par. I 2020 varslet arten ved Kjerkholtjern og ved tjern 648 moh.

Gulerle En tallrik art i dette landskapet. Det ble observert anslagsvis 30 ind. fordelt på hele området 29.5.2014. I 2020 ble det sett varslende fugler 6 steder.

Heiplierke To ind. ble observert i passende hekkebiotop 29.5.2014. Den 26.6.2020 en hann i fluktspill 500 meter fra vestgrensa av reservatet.

[Sivspurv Uventet nok ikke registrert i perioden.]

Kjerkholtjernet ligger sentralt i naturreservatet, foto 26. juni 2020.

Andre fuglearter

Storfugl Det foreligger 4 observasjoner av enkeltfugler.

Orrfugl Det foreligger 8 observasjoner av 1-2 fugler. Ei høne ble støkt av 6 egg den 21.5.2019.

Lirype To ind. ble observert 22.1.2013.

Fjellvåk Et ind. jaktet i reservatet 1.6.2016.

Tårnfalk Det er gjort 4 observasjoner, i 2020 av et par med hekkeatferd.

Ringdue Fire ind. 12.6.2010.

Gjøk To galende hanner i 2014 og én hann i 2019.

Perleugle Tre hukrende hanner ble hørt 11.5. og en ble hørt 29.5.2014.

Haukugle Det foreligger 6 observasjoner av jaktende eller «syngende» enkeltfugler. I tillegg ble arten funnet hekkende i 2017.

- Tretåspett En næringsøkende fugl 6.1.2019.
- Flaggspett Det foreligger 4 observasjoner av enkeltfugler. I 2020 en fugl med atferd som indikerer hekking.
- Sanglerke Tre ind. på trekk ved Kjerkholtjern 26.3.2017.
- Trepplerke Den 29.5.2014 ble det observert anslagsvis 10 ind. fordelt på hele arealet. En syngende hann 3.6.2018, og en syngende hann i vest 26.6.2020.
- Løvsanger Arten hekker i blandingsskog i utkanten av myrområdet. Det foreligger 4 observasjoner av 1-10 ind.
- Fuglekonge Det foreligger 2 observasjoner fra perioden.
- Gjerdsmett En syngende fugl 3.6.2018.
- Gråtrost Det foreligger 2 observasjoner av enkeltfugler, og 3 varslende par nordøst i reservatet 26.6.2020.
- Rødvingetrost Det foreligger 2 observasjoner av syngende hanner.
- Måltrost Et varslende par med utfløyne unger vest i området 26.6.2020.
- Duetrost En syngende hann 29.5.2014.
- Gråfluesnapper Et ind. notert 29.5.2014.
- Rødstjert To syngende hanner og en hunn i 2014 og en varslende hunn i 2020.
- Buskskvett To syngende hanner i passende biotop 29.5.2014.
- Tornskate Et par i passende hekkebiotop ble observert i 2014.
- Varsler Et ind. ble observert 29.5.2014.
- Lavskrike Det er gjort 7 observasjoner av 1-2 ind., de fleste i vintermånedene.
- Kråke Det er gjort 3 observasjoner, 2 av dem i 2020.
- Ravn Det er gjort 2 observasjoner av enkeltfugler.
- Svartmeis Det er gjort 2 observasjoner av enkeltfugler.
- Granmeis Det er gjort 3 observasjoner av enkeltfugler.
- Bokfink Hekkefugl i grandominert skog i utkanten av reservatet. Det er gjort 5 observasjoner av 1-2 ind.
- Bjørkefink Det er gjort 3 observasjoner av 1-2 fugler, og i tillegg ble et ungekull påvist i 2020.
- Grønnsisik Anslagsvis 40 næringsøkende ind. ble observert 15.2.2020.
- Gråsisik Anslagsvis 100 næringsøkende ind. ble observert 16.10.2016.
- Grankorsnebb Det foreligger 4 observasjoner av 1-10 ind.
- Snøspurv En voksen hann ble observert på høsttrekk 19.10.2013.

Endelausmyrene har hatt en variert fauna av våtmarksfugler, men tettheten av de vanlige ande- og vadefuglartene er blitt gradvis lavere. Ifølge kjentmann Arnfinn Tøråsen er det særlig etter 2005 at bestandene har gått tilbake. Trane, sangsvane, horndykker og storspove synes fortsatt å hekke, eller de gjør hekkforsøk hvert år. Brushane ble sett som hekkefugl fram til ca. 1990, og vipe ble sett varslende fram til 1997. Hettemåka ble funnet hekkende fra 1970, og i begynnelsen av 1980-tallet hadde to kolonier til sammen ca. 150 par. I 1987 varslet det 8 ind., og i 2000 var arten borte. Tidligere hekket også småspove og heilo, de er ikke observert etter hhv. 2008 og 2014.

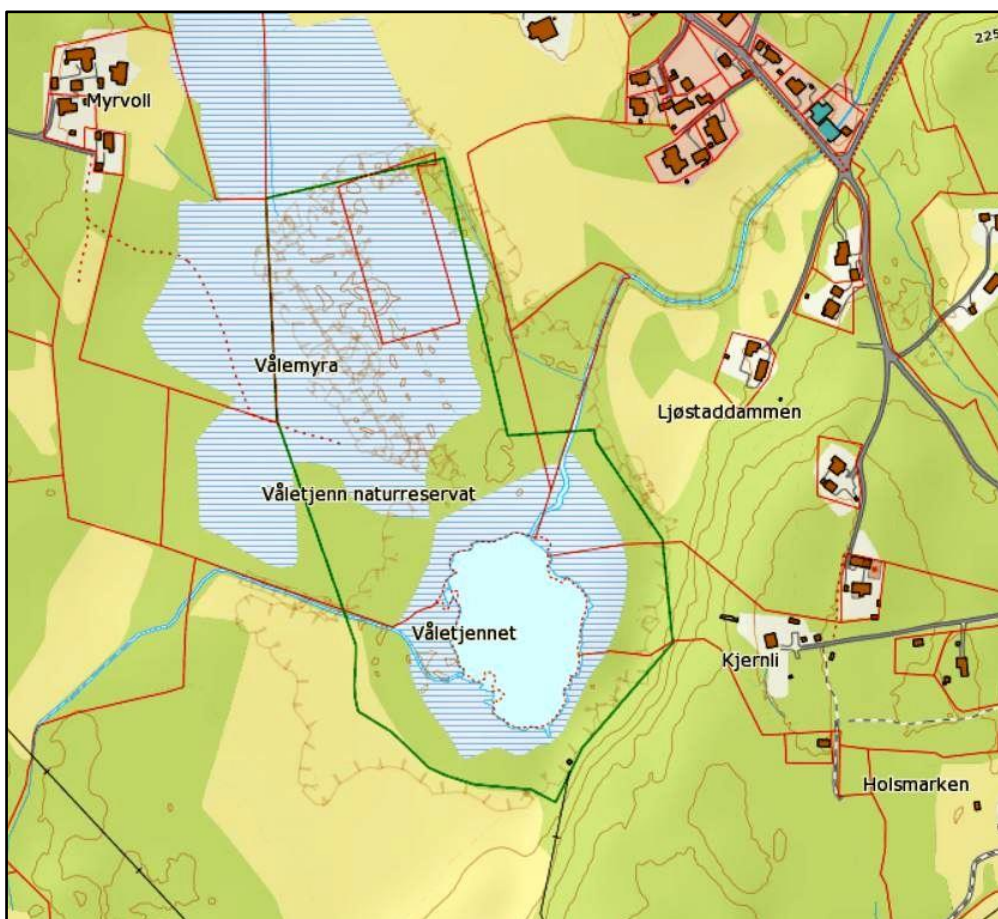
Våletjern

Kartblad	1916 II Tangen	
Kommune	Stange	
Areal	121 daa	
Høyde	209-215 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	25.4., 4.5., 21.6., 5.8.2019
Andre besøk	Egil Østby	4.6.2014,
	Arnfinn Tøråsen	13.7.2014, 25.8.2017
	Morten Brandsnes, Arnfinn Tøråsen	1.9.2014
	Pål Usterud Rønningen	15.4. og 14.5.2015, 9.5.2017, 29.4.2018, 24.4. og 29.5.2019, 1.5.2020
	Ragnar Ødegaard	13.4.2016, 26.4. og 13.5., 9. og 15.9.2017, 5.8.2018, 5.10.2019, 20.4.2020
	Morten Brandsnes	22.5.2017, 24.5. og 1.9.2018, 12. og 23.5. 2019, 14.4. og 15.5., 4.6. og 8.9.2020
	Britt Rennemo, m.fl.	16., 21., 27. og 30.5., 5.6., 11.7. og 2., 19., 21. og 26.8., 2.9.2018, 29.4., 12. og 23.5., 15. og 28.6., 18.7.2019. 15. og 21.5., 4. og 29.6., 24.7., 16.8., 1.9., 17.10.2020
	Helge Kapelrud	29.8.2018
	Mette og Jon Are Myhrer	4.5.2019
	Stephen van der Kiste	16.5.2019
	Odd Erik Bergundhaugen	18.5.2019
	Monica og Egil Rønningstad	18.10.2020

Kort karakteristikk

Våletjern ligger i en forsenkning i landskapet, ca. 2 km sørøst for Stange sentrum. Tjernet er omgitt av dyrket mark og skog. Det meste av Vålemyra, som stort sett er tresatt med furu, inngår i verneområdet. Tjernet ligger på næringsrike kambro-silurbergarter og er naturlig eutroft. Vannstanden er tidligere blitt senket. Langs bredden finnes tette belter av bredt dunkjevle og takrør. Lauvskogsamfunnene rundt tjernet er av rik og ekstremrik type. Det er knyttet både botaniske og limnologiske interesser til Våletjern pga. den rike vegetasjonen og fordi det er et av de få gjenværende naturlig næringsrike tjern på Hedmarken. Lokaliteten er et klassisk prøvetakingsfelt for pollenanalytiske undersøkelser. Vegetasjonen er beskrevet av Wold (1983).

I 2017 ble det satt opp et fugletårn i kantskogen på nordøstsida av tjernet som gjør det mulig å komme nær våtmarksfuglene uten å forstyrre. Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Våtmarksfugler

Knoppsvane Arten etablerte seg her på 1990-tallet (Knoff 2017). I perioden 2000 til 2012 hekket arten 7 av 13 år. I den perioden denne rapporten dekker har arten kun hekket i 2014. I april 2015 ble et sangsvanepar sett i tjernet, og etter det er det kun gjort to observasjoner av knoppsvane. Sangsvanene har jaggd knoppsvanene og overtatt lokaliteten. Det samme har skjedd omtrent samtidig i Jammerdalsdammen i Åsnes.

Sangsvane Arten ble sett for første gang 15.4.2015, og året etter hekket de og fikk fram 5 unger (Knoff 2017). I 2017 klekte de ut 6 unger. I 2018 og 2020 har de klekt 4 unger hvert av årene. Sistnevnte år synes bare én unge å ha levd opp. I 2019 ble det ikke observert hekking.

Kanadagås Arten besøker tjernet tilfeldig, det er observert 2 ind. 14.5.2015 og 1 ind. 5.8.2019.

Knekkand En hann ble observert 27.5.2018.

Brunnakke Hele 70 ind. rastet her 7.5.2014, og arten ble også sett 29.4.2019.

Stokkand Arten er nesten alltid til stede når det er åpent vann, og trolig hekker arten hvert år. Flest fugler raster om høsten, maks. antall 130 ind. 1.9.2014.

Stjertand Kun én observasjon, to ind. 17.10.2020.

Krikkand Akkurat som stokkand er arten nesten alltid til stede når det er åpent vann, og trolig hekker arten hvert år, men få ungekull er rapportert. Flest fugler raster i april, maks. antall 120 ind. 14.4.2020.

Toppand Det foreligger bare tre observasjoner, av maks. to par 29.4.2018.

Kvinand En vanlig art, men ikke i større antall. Maks. antall er 10 ind. 14.4.2020. Arten antas å kunne hekke her, men ungekull er ikke rapportert.

Laksand Arten søker regelmessig næring i tjernet, i antall av opptil 9 ind. (29.4.2018).

- Horndykker Arten ble observert her allerede på 1940-tallet (Knoff 2017) og den hekker her i en årrekke. Siste konkrete observasjon av unger synes å ha vært i 1994. I 2018-19 ble 1-3 voksne fugler sett mange ganger, i 2019 helt fram til 5.8.
- Vannrikse Kun en observasjon i perioden, en spillende fugl 29.6.2020.
- Myrrikse Kun en observasjon i perioden, en spillende fugl ble hørt 16.5. til 5.6.2018.
- Sivhøne Dette er en art som i stor grad gjemmer seg i vegetasjonen, men noen ganger kan de søke næring ute på åpent vannspeil. Arten har hekker her i perioder, siste påviste hekking var i 2000. Et ind. ble sett 10.9.2015, og i 2018 ble 1-2 voksne fugler sett seks ganger i perioden 16.5. til 1.9.
- Sothøne Arten hekket i tjernet fram til ca. 1986. Etter det er det gjort tilfeldige observasjoner. Etter 2000 er arten kun rapportert én gang; 1 ind. 29.5.2019.
- Trane Arten kunne fram til 1970-tallet gå ned på myra for å hvile. I 2018 hekket et par ved tjernet. Hekkingen var vellykket, den 18.8. ble paret sett med flygedyktig unge. Arten er også sett en rekke ganger i 2019-20.
- Storskarv Dette er en ny art i området, først sett 9.9.2017. Også i 2018 og 2020 er arten sett, i antall opptil 6 ind.
- Egretthege Et ind. fisket i tjernet 4.6.2020.
- Gråhege Arten er fra gammelt av helst sett i august-september. I de senere år er gråhege sett hele sesongen fra april og utover, i antall fra 1 til 4 ind.
- Sivhauk Arten ble sett her for første gang i 1987. Fra 2018 er arten sett regelmessig.
- Fiskeørn Det er gjort 7 observasjoner av fiskende enkeltfugler i årene 2018-20.
- Svarthalespove En overflygende fugl 26.8.2018.
- Strandsnipe Det er gjort 4 observasjoner av 1-4 ind. i perioden.
- Skogsnipe Det er gjort 13 observasjoner av 1-2 fugler, ofte i fluktspill.
- Grønnstilk Det er gjort 2 observasjoner av 1 og 4 fugler i mai måned.
- Gluttsnipe Det foreligger en observasjon av 4 overflygende fugler 12.5.2019.
- Hettemåke Det har tidligere vært til dels store kolonier ved tjernet. I perioder har fuglene vært borte. Etter 1999 ser det ikke ut til å ha vært hekking her. Næringsøkende hettemåker er registrert i 2014 og 2018-20, i antall opptil 20 ind. De blir oftest sett tidlig i sesongen.
- Fiskemåke To ind. ble sett i flukt 24.4.2019.
- Gulerle Det foreligger 5 observasjoner av 1-4 ind.
- Vintererle To ind. ble observert 16.8.2020.
- [Rørsanger Arten ble registrert jevnlig fram til 2011, ikke rapportert etter det.]
- Sivspurv Vanlig hekkefugl i reservatet, det er gjort 26 observasjoner

Våletjern sett fra fugletårnet 21. juni 2019.

Andre fuglearter

Vepsevåk I 2018 ble det gjort 4 observasjoner av enkeltfugler ved tjernet.

Spurvehawk Det er i perioden gjort 5 observasjoner av 1-2 ind.

Hønsenhawk Det er gjort 3 observasjoner av enkeltfugler.

Havørn Et yngre ind. sirklet over reservatet 16.8.2020.

Musvåk Det foreligger 3 observasjoner av 1-3 ind.

Dvergalk Det er gjort 2 observasjoner av enkeltindivider.

Lerkefalk Det er gjort 5 observasjoner av jaktende individer.

Vandrefalk To ind., trolig ungfugler klekt samme år, besøkte området 19.8.2018.

Rugde Det er gjort 2 observasjoner av 1 og 2 fugler i fluktspill.

Ringdue Det er gjort 11 observasjoner av opptil 18 ind.

Gjøk Det foreligger 6 observasjoner av 1-2 galende hannfugler.

Tårnseiler Det foreligger 16 observasjoner av opptil 20 ind. som søker næring over tjernet.

Kattugle Et ind. hørt 21.5.2020.

Vendehals Et ind. hørt 4.6.2014.

Dvergspett En hunn søkte næring ved tjernet 1.9.2018.

Flaggspett Det foreligger 3 observasjoner av enkeltindivider.

Svartspett Det er gjort 2 observasjoner av enkeltindivider.

Grønnspekk Det er gjort 2 observasjoner av enkeltindivider.

Sandsvale Det foreligger 5 observasjoner av 1-5 ind.

Låvesvale Arten jakter nesten alltid insekter over vannspeilet fra 1.5. til 1.9., det er gjort 35 observasjoner av opptil 200 ind.

Taksvale Det foreligger 13 observasjoner av 10 ind.

Heipiplerke 1 ind. 14.5.2015, og 15 ind. på trekk 4.5.2019.

Linerle Det er gjort 15 observasjoner av opptil 10 ind.

Gjerdsmett Vanlig art, det er gjort 24 observasjoner av 1-4 ind.

Rødstrupe Det er gjort 15 observasjoner av 1-3 ind.

Buskskvett Et ind. ble sett i reservatet 13.5.2017.

Jernspurv Syngende hanner er registrert 4 ganger i 2018-19.

Svarttrost Vanlig art, det er gjort 24 observasjoner av 1-3 ind.
 Gråtrost Det er gjort 8 observasjoner av opptil 15 ind.
 Rødvingetrost Arten synger ivrig i skogen rundt tjernet om våren, 12 observasjoner av opptil 6 ind.
 Måltrost Det er gjort 7 observasjoner av opptil 6 ind.
 Duetrost To ind. søkte næring 16.5.2020.
 Bøksanger Det foreligger 2 observasjoner av enkeltfugler, begge i 2020.
 Løvsanger Vanlig art, 19 observasjoner av 1-5 fugler.
 Gransanger Det var kun 2 observasjoner i 2013-17, mens det økte til hele 23 obs. i 2018-20. Det er registrert opptil 4 ind.
 Gulsanger Det foreligger 3 observasjoner av enkeltfugler.
 Munk Den tette lauvskogen rundt tjernet er en god biotop for arten, og det er gjort 11 observasjoner, stort sett av syngende hanner.
 Hagesanger Det foreligger 5 observasjoner av enkeltind., oftest syngende hanner.
 Møller Syngende hanner er hørt to ganger i 2020.
 Tornsanger En syngende hann 15.6.2019.
 Fuglekonge Det er gjort 5 observasjoner av 1-5 ind.
 Gråfluesnapper Et ind. ble sett 26.8.2018.
 Svarthvit fluesnapper Det er gjort 5 observasjoner av 1-2 ind.
 Svartmeis Det er gjort 2 observasjoner av 1 og 2 ind.
 Granmeis Det foreligger 3 observasjoner av 1-2 ind.
 Blåmeis Det er gjort 14 observasjoner av 1-6 ind.
 Kjøttmeis Det er gjort 8 observasjoner av 1-3 ind.
 Stjertmeis Det er gjort 4 observasjoner av 2-5 ind.
 Spettmeis Det er gjort 7 observasjoner av 1-2 ind.
 Nøtteskrike Det foreligger 5 observasjoner av 1-2 ind.
 Nøttekråke Det foreligger 7 observasjoner av 1-3 ind.
 Kråke Det foreligger 5 observasjoner av 1-3 ind.
 Ravn Det foreligger 3 observasjoner av 1-3 ind.
 Bokfink Det er gjort 8 observasjoner av 1-5 ind.
 Dompap Det er gjort 6 observasjoner av 1-2 ind.
 Rosenfink En syngende hann 4.6.2020.
 Tornirisk To ind. ble observert 28.7.2019.
 Grankorsnebb To ind. søkte næring i området 18.7.2019.
 Stillits Et syngende ind. 28.7.2019.
 Grønnsisik Det foreligger 4 observasjoner av 1-10 ind.
 Gulspurv Det foreligger 4 observasjoner av enkeltind.

Våletjern har til tross for sitt beskjedne areal et stort mangfold av våtmarksfugler. Stokkand og krikkand er nesten alltid til stede fra isen går til sein høst. Den dominerende arten var tidligere hettemåke, som med enkelte opphold og i varierende antall hekket her fra slutten av 1950-tallet til 1999. I ly av måkenes varsling og beskyttelse har det hekket dykkere, riksefugler og ender. Sothøne har de siste årene bare vært tilfeldig innom, mens sivhøne fortsatt er til stede, i hvert fall enkelte år. Rørsanger ble registrert jevnlig fram til 2011. Et knoppsvanepar har hekket eller gjort hekkforsøk til og med 2014. Året etter viste et sangsvanepar seg for første gang og jagde bort knoppsvanene. Sangsvanene har hekket vellykket hvert år fra 2017.

Gjesåssjøen

Kartblad	2016 II Flisa
Kommune	Åsnes
Areal	4.174 daa
Høyde	176-178 m o.h.
Feltarbeid:	Jon Bekken 27.5.2018, 13.4., 31.5., 1. og 20.6. og 3.7.2019, 26.4.2020
Andre besøk:	
Trond Berg	13. og 27.4.2013, 14. og 26.3., 16.4.2014, 30.4.2017, 22.4.2019, 5.4.2020
Morten Brandsnes	18.3.2013, 21. og 25.4.2015, 21.4.2016, 17.4., 4.5.2017, 6. og 9.6.2019, 7. og 19. og 26.4.2020
Eli Maria Stenklev	18.4.2013, 31.3.2014, 10.4.2015
Egil Østby	22. og 23.4., 31.5., 6.8., 5.-6.10.2013, 11., 22. og 27.3., 1.4., 8. og 23.5., 4., 5., 7. og 28.10., 7.11.2014, 23. og 31.3., 8.-9. og 24.4., 13., 27 og 30.5., 21.6.2015, 2.-3., 7.-8., 11. og 15., 22. og 29.4., 6. og 22.5., 1.-2. og 28.10. 2016, 27.3., 4.4., 4.5., 30.9.2017, 17. og 23.4., 7.5., 7.10.2018, 18. og 27. og 29.4., 10.5., 30.10.2019, 24.3., 8., 10. og 16. og 25.4., 27.-31.5., 9. og 12.6., 4.10.2020
Per Lian	23.4.2013, 5.10.2015, 3.5., 21.10.2016, 27.3.2017, 16.5.2019
Grethe Elisabeth Bergby	28.4. og 12.5.2013, 19.3., 25.6 2017, 27.5.2018, 19.4.2018, 2.6., 3.11.2019, 3.6.2020
Gro Cecilie Bergby	28.4.2013
Liv Martinsen, Lars Kapelrud m.fl.	2.5.2013
Tommy Wernberg	5.5., 16.7., 17.8.2013, 9.6.2014, 3. og 27.5.2015
Kjell A. Kristiansen	9. og 31.5., 1.6.2013, 12.3., 1.4., 13. og 26.5.2014, 29.4., 22.5.2015, 13. og 15. og 21.4.2016, 5. og 25.5.2017, 7. og 22.5.2018, 7.4., 19. og 22.5., 9.6. 2019, 1. og 5. og 10. og 28.4., 6. og 13. og 21. og 28.5., 1. og 5. og 13.6., 21.7., 12,10,2020
Odd Erik Bergundhaugen	9.5. og 31.5.-1.6.2013, 1.4.2014, 25.4., 3.6.2015, 17.4., 5.5., 4.6.2016, 30.4., 25.5.2017, 30.4., 19.5.2018, 11.5.2019, 7.4., 21.5.2020
Ragnar Ødegård, John Apeland, Rune Nilsson	9. og 18.5., 9.6.2013
Hans Andreas Sagstuen	25.5.2013
Lars Ågren, Arnold Lysfjord, Arvid Bredesen m.fl.	30.5.2013
Elias A. Ryberg	31.5.2013
Egil Ween	31.5.-1.6.2013, 24.5.2014. 3.4.2015, 4.4.2017, 19.5.2018, 6.4., 6.6.2020
Simon Rix	2.6.2013, 31.5.2017
Rune Zakariassen	2.6.2013
Jonas Langbråten, Leif Bjørn Lunde	8.6.2013
Jonas Langbråten, Anders Hangård	15.6.2013
Jonas Langbråten	6. og 14.7.2013, 3.6.2017
Bjørn Olav Tveit	20.7.2013
Erik Grønningsæter	13.3.2014
Lars Kapelrud	15.3.2014, 5.10.2015, 18.4., 5.10.2016, 5.10., 9.11.2020
Egil Ween, Trond Ove Stakkeland	22-23.3.2014
John Apeland	1.4.2014, 3.6.2015, 9.6.2019
Eli Maria Stenklev, Rune Moen	5.4.2014
Per Olav Skaaret	18.4.2014, 28.3.2017, 19.5.2020
Brit Rennemo, Grete Finstad	19.4., 9.6.2014, 25.4.2015, 22.4.2017, 21.4.2018, 6.6.2019, 26.4., 12.6.2020
Eli Maria Stenklev, Per Lian, Tove Kristiansen m.fl.	14.5.2014
Jon Lurås	30.5., 25.10.2014, 17.5., 26.9.2016
Hans Olsvik	30.5.2014, 27.5.2015
Knut Eie	1.6.2014
Jan Olav Nybo, Ole Vignes m.fl.	14.6.2014, 17.6.2018, 11.6.2020
Morten Brandsnes, Bård Sigland	15.6.2014, 8.11.2015, 12. og 23.4.2016, 22.4.2017, 21.4.2018, 27.4.2019
Gry Holen	1.4., 7.7.2014, 10. og 24.4., 2. og 10.5., 5.6., 4.8.2015, 17.4., 3. og 29.5.2016, 1.5., 4.6.2017

Arnfinn Tøråsen	1.10., 21.11.2014, 27.5., 11.9.2015, 21.4., 30.9.2016, 17.4.2017, 18.6.2019, 7. og 19.4.2020
Ragnar Ødegård, Lise Caspersen	26.4.2015
Jan Ove Bratset	27.5.2015, 21.4., 8.6.2016, 23.6.2019
Egle S. og Per Trygve Steenberg	5.6.2013, 7.5.2017
Mette Myhrer	5.6.2015, 27.6.2016
Ola Nordsteien	14.6.2015
Bjørn Olav Tveit	25.4.2016
Erik Aaseth	1.5.2016, 9.8.2018
Ragnar Ødegaard	1.5.2016, 9.8.2018, 18.4., 18.5., 27.8.2020
Runa Bergby, Jirka Novy	28.5.2016
Tore Reinsborg m.fl.	3.6.2016, 1.6.2017
Øystein Hegge	3.6.2016
Bjørn-Tore Rekve Seim m.fl.	13.6.2016, 29.5.2017
Arnfred Antonsen m.fl.	19.6.2016, 20.6.2017, 15.6.2018, 14.6.2019, 21.5., 4.-5. og 22.6., 13.9.2020
Monica Rønningstad	8.10.2016, 12.6.2020
Terje Hansen, Eirik Adolfsen, Egil Frantzen	26.5.2017
Rolf Terje Kroglund, Ingvild Buran, Torstein Myhre	31.5.2017
Wictor Wahlberg, Elisabeth Bråten	3.6.2017
Ole Knut Steinset	6.9.2017
Lars Olav Granbu	21.10.2017, 14.5., 15.8., 12.9., 1.10.2018, 29.4., 9. og 21.5., 12.9.2019, 3. og 13., 23. og 27.4., 19.5., 11.6., 24.10.2020
Jostein Myromslien, Ola Nordsteien	5.10.2017, 17.5.2018, 17.5.2019
Ken A. Jensen, Lars Petter Marthinsen, Dag Gøran Lyng, m.fl.	2.6.2018
Ketil Wardenær	24.6.2018
Stig Nesbø	21.9.2018, 20. og 22.9.2019
Eli Moen	18.5.2019, 1.6.2020
Roger Lauritsen	xxxxx 7.4., 22.5.2019
Stein Ola Haugom	25.5.2019
Dag Gjerde, Bjarne B.L. Andersen m.fl.	1.6.2019
Helge Kapelrud m.fl.	6.6.2019, 16.6.2020
Grete Finstad	5.5.2020
Ragnar Ødegård, Sven Haugen	14.5., 22.9.2020
John Apeland, Margaret M. Eggen	26.5.2020
Brage Bærheim	28.5.2020
Trond Aspelund m.fl.	2.6.2020
Kjartan Kjøsnes m.fl.	8.-9.6.2020
Petter Osbak	11.6.2020
Robert Karlson	11.6.2020
Lars Petter Marthinsen m.fl.	9.8.2020

Kort karakteristikk

Reservatet ligger ca. 7 km nord for kommunesenteret Flisa og består av selve sjøen og ei smal stripe land rundt denne. Områdene rundt sjøen er i stor grad dyrket opp. Sjøen ligger i en forsenkning i landskapet, med lave åser mot nord, øst og sør. Berggrunnen i området er hovedsakelig grunnfjellsbergarter. Løsmassene består for det meste av sand og leire, men enkelte steder finnes moreneavsetninger, særlig på østsiden av sjøen. En vegetasjonssone av varierende bredde omslutter sjøen og skiller de dyrkede arealene fra vannvegetasjonen. Denne sonen har en variert sammensetning av bunnvegetasjon, busker og ulike treslag. Bjørkeskog finnes som mindre arealer spredt rundt sjøen, og gråor-heggeskog er utviklet i et lite område i østenden av sjøen. Takrørsump er den dominerende vegetasjonstypen i Gjesåssjøen. Her dominerer sjøsivaks og takrør i et ca. 50 meter bredt belte rundt sjøen. Den sjeldne flytebladsplanten sjøpiggnopp finnes spredt rundt hele innsjøen. I et belte innenfor takrørsumpen finner en høgstarrsump med nordlandsstarr, flaskestarr og elvesnelle.

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Nøkkerosenger med vanlig tjønnaks, gul nøkkerose og kantnøkkerose opptrer i en sone utenfor og delvis inne i takerørsumpen. Vegetasjonen i og rundt sjøen er fylldig beskrevet av Wold (1987, 1996) og Rørslett (1999). Sjøen har et gjennomsnittsdyp på 2,5 meter, og største dyp er målt til 3,2 meter. Den brune fargen i vannet stammer fra humus i tilløpsåene. Bunnen er dekket av et humusmudderlag av variabel tykkelse. Sjøen har vært av stor betydning for gårdene rundt, og for distriktet. Strandsonen er blitt utnyttet til beite, og sjøen ble demmet opp for å gi vann til fløtinga i Hasla ut i Glomma. Variabel vannstand og beiting har holdt vegetasjonsbeltene i sjakk. Allerede i 1801-02 ble sjøen senket nærmere én meter, og 425 daa ble vunnet inn. Etter at fløtinga tok slutt i 1966, ble sjøen senket med 60 cm, ved utgraving og utretting av utløpet. Selv om arealene rundt sjøen har vært dyrket opp i lang tid, er eutrofieringen av relativt ny dato. Langt inn på 1900-tallet var sjøen omkranset av sandstrender som var populære badeplasser for lokalbefolkningen (Vindfallet 2007). Det fortelles at det i tørre perioder var mulig å sykle rundt sjøen på den faste stranda. Bare ni år etter senkinga konkluderte Skattum & Sønsterud (1975b) med at eutrofieringen hadde skutt fart. Sjøen har en holme ved Kagnes i sørvest, her omtalt som «Øya». Lokalt kalles den «Æla». Et flyfoto fra 1952 viser antydning til vannvegetasjon her, og etter senkingen ble Øya dannet, og etter hvert har det utviklet seg mektige vegetasjonsbelter rundt Øya, og bjørk og *Salix sp.* har etablert seg.

Sjøen ble fredet som naturreservat 31. mai 2002, etter at fuglelivet i sjøen og 100 meter rundt hadde vært fredet fra 17. august 1978.

Våtmarksfugler

For mange av våtmarksfuglene er kulturlandskapet rundt sjøen viktige næringsøksområder. Arter som trane, gress og stokkand beiter mye på dyrket mark. Omvendt søker fugler fra kulturlandskapet næring i kantvegetasjonen og de kommer til stranda for å drikke vann. Det er derfor ikke skilt strengt mellom observasjoner innenfor og like utenfor reservatgrensa.

Arnfinn Vindfallet hadde utallige besøk til sjøen fra 1997 til 2006, og han sammenfattet sine mange observasjoner i årlige rapporter og i en samlerapport (Vindfallet 2007). For en detaljert beskrivelse av fugleobservasjoner fram til og med 2012, se Bekken (1997 og 2013a).

Sjøen sett fra sørvest med den viktige "Øya" hvor blant annet hettemåkene har hekket. Foto 30. mai 2021.

Knoppsvane Arten sees hvert år, noen år kan den sees ved råka i utløpet allerede i januar. Største antall i årene 1997 til 2006 var 13 ind., i perioden 2007 til 2012 opptil 8 ind. I 2006 ble det funnet reir med egg, men først i 2012 ble det påvist vellykket hekking. Rugende fugler eller par med unger er sett i 2015-17 og i 2020. Antallet fugler er som regel 1 til 4, men 14.6.2014 ble det rapportert 6 voksne og 10 ungfugler klekt året før.

Dvergsvane Et ind. holdt seg sammen med over 500 sangsvaner 11.3.2014.

Sangsvane Største antall i årene 1997 til 2006 var 117 ind. i 2000. I årene 2007-12 var høyeste antall 300 ind. 6.4.2012. I årene etter det har antallet som raster i og ved sjøen variert mye. Det har som regel vært flest fugler i slutten av mars og i april. Største antall var ca. 650 fugler 28.3.2020.

Kanadagås Det har i lang tid vært store antall å se ved sjøen. Maks. antall i perioden 1997 til 2006 var ca. 1.000 ind. i 2006. For 2007 til 2012 var maks. antall 530 ind. på jordene ved Myrvoll 30.10.2011. I den perioden denne rapporten dekker er største antall 690 ind. den 17.10.2015. Hekking er ikke påvist - fra mai til begynnelsen av september er gjessene i stor grad borte fra sjøen, de er spredt utover i sjøer og tjern hvor de hekker.

Hvitkinggås Det foreligger 8 observasjoner, 7 av dem i mai måned. Maks. antall var 7 ind. 30.5.2015.

Stripegås 3 ind. ble fotografert ved båt-plassen ved Øya 24.6.2018.

Grågås Fram til 1996 fantes det bare to observasjoner av enkeltfugler som var sikkert bestemt til denne arten (Bekken 1997). Etter det er den blitt vanligere her som ellers i Innlandet. Første hekking i reservatet ble påvist i 2003. Fra 2013 og utover har ett til to par hekket i sjøen. Gjennom sommeren er det gjerne ca. 10 voksne fugler til stede. Utover høsten ankommer flokker for å beite i sjøen og på jordene rundt. Antallet er høyest seinhøstes, i 2010 opptil 200 fugler, i 2015 350 fugler, og i 2020 anslagsvis hele 1.000 individer 12.-13.10.

Taigasædgås Den tidligere underarten hekker i grensetraktene mellom Nord-Hedmark/Trøndelag og Sverige, og flokker raster bl.a. i Solør. 11 ind. rastet i reservatet 21.4.2015, og 2 ind. ble observert 13.10.2020 i en grågåsflokk.

Ubestemt taiga-/tundrasædgås Ubestemte sædgjess er observert 5 av de 8 årene i antall opptil 17 ind., de fleste på vårtrekk.

Kortnebbgås Denne arten passerer Østlandet i stort antall vår og høst, og en del av dem raster en periode i våtmarker og på dyrket mark. De første kan ankomme så tidlig som 11.3., denne dagen ble 8 ind. observert i 2017. Særlig våren 2020 var det store flokker her, med anslagsvis 3.000 ind. den 5.4. Største antall sett på høsten er 700 ind. 11.10.2018.

Tundragås En sjelden art i Innlandet, 1 ind. 8.4.2015, og 2 ind. 6.4.2020. De to siste var av undersarten albifrons, som hekker på tundraen i Nord-Russland.

Gravand En fugl besøkte sjøen 16.4.2016, og 5 ind. rastet her 1.5.2017.

Knekkand En hann ble observert 18.4.2013.

Skjeand En hann ble sett 22.5.2019, og et par ble sett ved Øya 25.4.2020.

Snadderand Enkeltfugler er sett 5.11.2017, 23.9.2018 og 10.4.2017. De to siste var hanner.

Brunnakke Arten raster i mars-april i antall opptil 50 ind. Arten sees i mindre antall under høsttrekket, med unntak av én observasjon; 50 ind. 5.10.2020.

Stokkand Mens de største antallene fram til 2012 var på 50 og 80 ind., har antallet økt betydelig, til ca. 300 i 2013 og ca. 600 i 2014. De største flokkene er sett i oktober og begynnelsen av november. Om høsten ligger gressendene stort sett skjult i vegetasjonen, og kan bare telles opp når de skremmes opp eller flyr opp på jordene for å beite på spillkorn, etc. På våren er flokkene mer synlige, og antallet som regel lavere. Et unntak er våren 2014, da rastet ca. 370 ind. den 5.4. De fleste vintre overvintrer noen ind. i utløpsåa. Det er kun rapportert én hekking i perioden; en hunn med 4 unger 25.6.2017.

Krikkand I motsetning til stokkand raster denne arten i størst antall om våren. I år 2000 ble det talt opp hele 800 ind. Den 18.4.2014 ble det registrert minst 750 ind., og 15.4.2016 ca. 400 ind. Mer normale antall er opptil 100-125 ind.

Taffeland Et par ble observert vest i sjøen 16.5.2019.

Toppand Arten er mest tallrik i siste del av april. Det er tidligere registrert opptil 50 ind. I gjeldende periode er det sett opptil 34 ind. (25.4.2015), men typisk under 20 ind. Arten blir også sett i beskjedent antall på høsttrekk.

Bergand Et ind. i en flokk med laksender 9.10.2016, og et par 10.5.2019.

Sjøorre Et ind. i vest 10.5.2015, og et par samme sted 13.5.2020.

Svartand Arten er sett på våtrekk alle år i perioden unntatt 2018. Som regel raster det mindre enn 10-15 ind., men noen ganger raster det store flokker, som 45 ind. 25.4.2015, 200 ind. 11.5.2019 og 50 ind. 10.5.2020. Det er få observasjoner på høsttrekk.

Kvinand Enkelte vintre holder noen ind. til i utløpsåa hele vinteren. Flest individer raster det her i april, maks. antall 59 ind. 21.4.2015. Det hekker noen få par ved sjøen, f.eks. i 2019 ble det sett to kull. Det er vesentlig færre høstobservasjoner, men det kan dukke opp flokker på opptil 30 ind., som den 20.9.2019.

Lappfiskand Arten er sett 6 av de 8 årene, som regel enkeltfugler eller par. De fleste fuglene blir sett i april, men noen raster også i oktober til tidlig i november.

Laksand Det er om høsten det er flest laksender i sjøen. De samarbeider i jakten på småfisk ved å svømme i en halvsirkel for å samle fisken og dykke synkront. Nesten hver høst er det over 150 ind., og høyeste antall er ca. 400 ind. den 12.10.2020. Dette året var det også rekordmange fugler på vårtrekk, 120 ind. 26.4. Arten synes ikke å være sett med unger.

Siland Det foreligger 5 observasjoner av 1-5 ind. i april-mai, og en enkeltfugl 20.6.

Smålom Arten er sett alle år i perioden unntatt 2013, fra 10.4. til 23.9., med opptil 6 ind.

Storlom Hekkende storlom fra området rundt og ikke-hekkende fugler fisker her hele sesongen.

Arten er sett fra 22.3. til 21.10. Største antall i perioden er 22 ind. 3.5.2015.

Dvergdykker Et ind. søkte næring 5.10.2014.

Toppdykker Sammen med Nessjøen i Eidskog er Gjesåssjøen trolig fylkets eneste lokalitet med årvisst tilhold av arten. Etter at hettemåkekolonien ble borte f.o.m. 2002, gikk antall voksne og antall hekkinger raskt nedover. Det ble tidligere sett opptil 14 voksne fugler. Fra 2013 er det oftest sett 1-2 fugler, i 2020 var det noen ganger opptil 5-6 ind. Reir ble funnet i 2013, og i 2018 ble 2 unger observert.

Horndykker Det er gjort 14 observasjoner av 1-4 ind., de fleste i april. I tillegg en observasjon av 7 ind. sammen i nordvest 4.5.2017.

Storskarv Arten er sett alle år i perioden, fra april til november. Maks. antall 8 ind. 5.10. og 9.11.2020.

Gråhegre Arten er sett alle år i perioden, fra april til oktober. Vanligvis 1-3 ind., maks. antall 6 ind. 21.9.2018.

Fiskeørn Arten fisker regelmessig i sjøen, den er sett alle år i perioden. Det sees som regel enkeltfugler, en sjelden gang 2-3 ind.

- Sivhauk** Første kjente observasjon ble gjort i 1995. Etter det er arten sett ved sjøen de fleste år. I 2010, 2012, 2013 og 2017 er reirbygging eller reir med egg observert, men det ser ikke ut til at unger har levd opp. Også i 2016 var et par til stede i lengre tid. I perioden er arten tidligst sett 10.4., og seneste observasjon er gjort 12.9.
- Myrhauk** Det foreligger 4 observasjoner av enkeltfugler på vårtrekk i april.
- Vannrikse** Spillende fugler er hørt 31.5.2013 og 11.-13.6.2020.
- Myrrikse** Spillende fugler er hørt 15.6.2019 og 9.6.2020.
- Sothøne** Etter at hettemåkekolonien ble borte f.o.m. 2002, gikk antall vellykkede hekkinger ned fra seks til én i 2004-06. Etter det er det ikke påvist hekking. I gjeldende periode er det kun seks observasjoner av enkeltindivider.
- Trane** Flokker sees om våren, og ofte holder ikke-hekkende fugler til her gjennom sommeren. Arten sees sjelden om høsten. Største antall i årene 1997 til 2012 var 165 ind. i 2005. I gjeldende periode var 95 ind. 1.4.2014 høyeste registrerte antall. Første kjente hekking i takrør-/sjøsvaksvegetasjonen var i 2006, og arten hekket også i 2008. Det var mistanke om hekking også i 2019.
- Tjeld** Et ind. ble observert 1.5.2017.
- Vipe** Arten har fortsatt tilhold i dette landskapet. I hvert fall i 2013, 2015, 2019 og 2020 er det påvist ungekull. Enkelt år raster det uventet mange vipere ved sjøen, som 56 ind. 9.4.2015 og 28 ind. 31.5.2017.
- Heilo** Arten er observert 10 ganger i perioden på vårtrekk. Det største antallet var 200 ind. 3.5.2016. I tillegg en høstobservasjon av én fugl.
- Sandlo** Det foreligger 4 observasjoner av enkeltfugler fra 9.5. til 14.6.
- Småspove** Det foreligger 7 observasjoner av 1-5 fugler, og i tillegg en flokk på 30 ind. 27.6.2016.
- Storspove** Arten ankommer fra tidlig til midt i april og søker næring ved sjøen og på jordene rundt. De største flokkene på 40 fugler er sett 14.4.2015 og 18.4.2016. Arten blir sett i fluktspill utover i mai-juni de fleste år, særlig over jordene øst for sjøen. Det er ikke observert reir eller unger.
- Svarthalespove** Et ind. ble observert på Øya 18.5.2020.
- Polarsnipe** Et ind. ble observert 6.8.2013.
- Brushane** Det er gjort 13 observasjoner av 1-12 ind. i hele perioden fra slutten av april til begynnelsen av oktober.
- Myrsnipe** Det er gjort 6 observasjoner av 1-2 ind., oftest på høsttrekk.
- Dvergsnipe** Et ind. ble observert 5.10.2013.
- Kvartbekkasin** Fire observasjoner av enkeltfugler som er skremt opp på kort hold i april-mai og oktober.
- Enkeltbekkasin** Det er gjort 21 observasjoner av 1-2 ind., de fleste om våren, men også noen utover til begynnelsen av oktober.
- Strandsnipe** Det foreligger 33 observasjoner av 1-7 ind., de fleste i mai måned. I hvert fall i 2018 og 2019 er fugler med hekkeatferd observert.
- Skogsnipe** Det er gjort 16 observasjoner av 1-4 fugler, de fleste i april.
- Rødstilk** Det er gjort 17 observasjoner av 1-5 fugler, alle i mai-juni.
- Grønnstilk** Det er gjort 33 observasjoner av opptil 13 fugler, nesten alle i mai-juni. I tillegg kommer en observasjon av 30 ind. 10.5.2019. Fugler i fluktspill er observert noen få ganger.
- Sotsnipe** Et ind. 8.5.2014 og 2 ind. 9.5.2019.
- Gluttsnipe** Det er gjort 26 observasjoner av 1-10 fugler, de fleste i mai. I tillegg ble det rapportert 30 ind. 8.5.2014.
- Hettemåke** Arten har hekket i sjøen fra ca. 1965, fordelt på én eller flere kolonier. Etter hvert hekket alle måkene på Øya, siste år for denne kolonien var 2001. Det har vært sett store antall på våren, og det har vært hekkforsøk, men det synes ikke å ha levd opp unger etter dette året. Det ble observert 200 ind. 16.4.2014, og 190 ind. 15.4.2016. I årene etter det er det sett maks. 50 ind.
- Dvergmåke** Det foreligger 8 observasjoner av 1-4 ind. i mai-juni, 5 av dem i 2020.
- Fiskemåke** Det er gjerne noen fiskemåker til stede ved sjøen gjennom hele sesongen, uten at de synes å hekke her. Store flokker sees på vårtrekk, som ca. 100 ind. både 29.4.2015 og 21.4.2016.

Svartbak To ind. observert 5.4.2020.

Gråmåke Det foreligger 40 observasjoner stort sett av 1-10 ind., oftest i mars-april. Av og til sees større flokker tidlig i sesongen, som 60 ind. 1.4.2014 og 40 ind. 23.3.2015.

Sildemåke Det er gjort 10 observasjoner av 1-6 fugler, de fleste på våren.

Makrellterne Arten er regelmessig å se over vannspeilet. I 2013 ble 3 ungfugler observert 17.8., og i 2014 og 2015 ble rugende fugl observert. Det blir gjerne observert opptil 10 ind., men 3.6.2015 ble det observert 30 ind. og 31.5.2019 20 ind. De årene de ikke hekker, forsvinner ternene allerede i juni.

Rødnebbterne Det foreligger 8 observasjoner av 1-10 ind., seint i mai og i juni.

Sivsanger Sjøen er en sikker lokalitet for sivsanger. Det har tidligere gjerne vært 5 til 10 revir rundt sjøen, med opptil 16 revir enkelte år. Under vårtrekket kan det synge flere hanner, kanskje det dobbelte av de som går til hekking. I gjeldende periode er det ikke foretatt noen totaltelling, men det er rapportert 6 til 15 observasjoner av 1-4 ind. hvert år 2013-19. I 2020 ble det rapportert hele 36 observasjoner av opptil 4 ind.

Rørsanger I årene 2000-04 gjennomførte Arnfinn Vindfallet totaltelling og fant 10-19 revir. Han laget et kart med 25 punkter i takrørfeltene hvor det regelmessig sang rørsanger. Hvert år har det vært flere revir av rørsanger enn av sivsanger. Også for denne arten gjelder det at det kommer flere innom på trekk enn de som faktisk hekker. I gjeldende periode er det ikke foretatt totaltelling, men arten er rapportert med 8-16 observasjoner hvert år, i 2020 var det 24 observasjoner av 1-4 ind.

Myrsanger Det foreligger 17 observasjoner av arten, de aller fleste fra 2020. Både i 2013 og 2020 ble det hørt to syngende hanner.

Gulerle Det foreligger 14 observasjoner av 1-20 ind. på vårtrekk i mai og begynnelsen av juni. I tillegg en observasjon av to ungfugler 20.7.2013.

Vintererle Et ind. er observert 18.5.2019.

Heipiplerke Denne arten raster i flokker i kulturlandskapet vår og høst. Det er gjort 32 observasjoner av opptil 300 ind.

Lappspurv Det foreligger kun én observasjon; 3 ind. rastet ved sjøen 8.5.2014.

Sivspurv Dette er en vanlig hekkefugl som vår/sommer gjerne synger eller varslers der man kommer ned til sjøen. Det er lagt inn hele 158 observasjoner av arten.

Andre fuglearter

Orrfugl Det foreligger to observasjoner av spillende haner, i 2015 og 2017.

Vaktel En spillende fugl ble registrert 23.5.2014.

Vepsevåk Et ind. observert 16.7.2013.

Spurvehauk Det foreligger 8 observasjoner av enkeltfugler.

Hønsehauk Et ind. ble observert 2.5.2013.

Havørn Arten er gradvis blitt vanligere å se i Sør-Hedmark. Første observasjon her kom så seint som 15.4.2016. Etter det der det gjort 15 observasjoner. I 2020 ble arten sett 6 ganger fra 22.3. til 9.11. Fem av observasjonen var av gamle fugler, en med ukjent alder. Den 4.10. ble to gamle fugler sett sammen.

Fjellvåk Et ind. 17.4.2016.

Musvåk Det er gjort 11 observasjoner av 1-3 ind.

Lerkefalk Det foreligger 27 observasjoner fra alle år i perioden unntatt 2018. To ganger det sett to fugler sammen, og én gang tre ind.

Vandrefalk Det er gjort fire obs. i april og én i september, alle av enkeltfugler.

Åkerrikse En spillende hann 2.6.2013.

Rugde Det foreligger 5 observasjoner av 1-2 ind.

Bydue To observasjoner av hhv. 10 og 2 ind. i 2013.

Skogdue To ind. ble observert 6.4.2020.

- Ringdue Arten er vanlig i kulturlandskapet, den hekker i kantskogen. Store flokker vår og høst, maks. antall 500 ind. 9.5.2013.
- Gjøk Det foreligger 18 observasjoner av 1-3 galende hanner.
- Perleugle Et ind. hørt 23.5.2014.
- Hornugle Hekking: Minst to unger hørt 23.5.2014.
- Jordugle Et ind. observert 29.5.2016.
- Kattugle Et ropende ind. 23.5.2014, et engstelig ind. 3.6.2017, og hekking/rugende hunn ble påvist 17.4.2018.
- Tårnseiler Arten sees stadig over vannspeilet, i særlig stort antall når de ankommer vår/forsommer. Maks. antall 800 ind. 3.6.2017.
- Tretåspett En hann ble fotografert i kantskogen 9.11.2020.
- Dvergspett Det foreligger 4 observasjoner av 1-2 ind.
- Flaggspett Det foreligger 3 observasjoner av enkeltind.
- Svartspett Det foreligger 5 observasjoner av 1-2 ind.
- Tårnfalk Det foreligger 13 observasjoner av 1-2 ind.
- Dvergfalk Det foreligger 5 observasjoner under vårtrekk og én i september.
- Sanglerke Det foreligger 15 observasjoner av 1-2 ind., oftest syngende fugler.
- Låvesvale Det er sett alt fra enkeltfugler til konsentrasjoner på 200 ind., til samme 57 observasjoner.
- Taksvale Det foreligger 19 observasjoner av maks. 90 ind. 3.5.2016.
- Linerle Vanlig art i dette landskapet, det er gjort 46 observasjoner av opptil 17 ind.
- Gjerdsmett Det foreligger 3 observasjoner i mars og oktober av 1-2 ind.
- Jernspurv Det er gjort 2 april-observasjoner av enkeltfugler.
- Rødstrupe Det foreligger 11 observasjoner, de fleste av syngende hanner.
- Rødstjert To observasjoner, syngende hanner i 2013 og 2015.
- Buskskvett Det foreligger 12 observasjoner av 1-4 ind.
- Steinskvett Det foreligger 15 observasjoner av 1-4 ind. på trekk, de fleste seint i april og i mai.
- Svarttrost Det foreligger 12 observasjoner av 1-2 ind.
- Gråtrost Det er sett alt fra enkeltfugler til flokker på 20 ind., til sammen 23 observasjoner.
- Rødvingetrost Det foreligger 8 observasjoner av 1-3 ind.
- Måltrost Det foreligger 5 observasjoner av 1-2 ind.
- Duetrost To ind. ble observert på vårtrekk 9.4.2015.
- Løvsanger Det foreligger 21 observasjoner av 1-4 ind., ofte syngende hanner.
- Gransanger Det foreligger 10 observasjoner av 1-4 ind.
- Gulsanger Det foreligger 6 observasjoner av 1-2 ind., de fleste syngende hanner.
- Gresshoppesanger En syngende hann ved båtplassen på sørsida av sjøen 26.5.-13.6.2020.
- Munk Det foreligger 9 observasjoner, de fleste av syngende hanner.
- Hagesanger Det foreligger 20 observasjoner, de fleste av syngende hanner.
- Møller Det foreligger 3 observasjoner av syngende hanner.
- Gråfluesnapper En syngende hann 1.6.2019 og et par i passende hekkebiotop 6.6.2020.
- Svarthvit fluesnapper To observasjoner av enkeltfugler.
- Blåmeis Det foreligger 36 observasjoner av 1-6 ind.
- Kjøttmeis Det foreligger 18 observasjoner av 1-5 ind.
- Stjertmeis Det foreligger observasjoner av hhv. 2 og 4 ind. i mai og oktober.
- Spettmeis Uventet nok bare en observasjon; en syngende hann 27.3.2017.
- Varsler To observasjoner av enkeltfugler, i trekketidene april og november.
- Nøtteskrike Fire observasjoner av enkeltfugler.
- Skjære Det er gjort 24 observasjoner av opptil 10 ind.
- Nøttekråke To ind. 27.4.2014 og en fugl 21.7.2020.
- Kaie Det er sett flokker på opptil 50 ind., til sammen 32 observasjoner.
- Kråke Det er sett alt fra enkeltfugler til flokker på 100 ind., til sammen 36 observasjoner.
- Ravn Det foreligger 9 observasjoner av 1-3 ind.
- Stær Det er sett alt fra enkeltfugler til flokker på 40 ind., til sammen 27 observasjoner. Arten hekker i fuglekasser og spettehull.

Pilfink Det foreligger 20 observasjoner av 1-20 ind.

Bokfink Det er gjort 19 observasjoner av 1-10 ind., og i tillegg oktober-flokker av hhv. 30 og 100 ind.

Bjørkefink Det foreligger 4 obserbasjoner av 1-10 ind., og i tillegg en stor september-flokk; 500 ind.

Dompap Det er gjort 4 observasjoner av 1-4 ind. i mars og oktober.

Rosenfink En 2K syngende ahnn 13.6.2016.

Grønnfink Det foreligger 3 observasjoner av 1-3 ind.

Bergirisk Arten er sett under trekket vår og høst, 6 observasjoner av 1-10 ind., og i tillegg 40 ind. 13.10.2020.

Gråsisik Bare 3 observasjoner er rapportert, av 3-10 ind. seinhøstes.

Grønnsisik Det foreligger 7 observasjoner av 1-10 ind. og i tillegg en flokk på 100 ind. 6.9.2017.

Gulspurv En vanlig art, det er gjort 37 observasjoner av 1-5 ind.

Gjesåssjøen har den klart artsrikeste forekomst av våtmarksfugler av de 20 reservatene. Det er påvist hele 90 slike arter, men antallet som hekker/trolig hekker er beskjedne 17. Reservatet har også førsteplass når det gjelder antall påviste rødlistearter, med 43. Sjøen har rik forekomst av arter knyttet til grunne, næringsrike lavlandssjøer. Det finnes få slike sjøer i Hedmark, derfor er en del av artene som finnes her fåtallige hos oss. For de mer vanlige artene er sjøen et viktig næringsøks-område, og få lokaliteter har like store flokker. I rapportperioden er følgende maksimumstall registrert; sangsvane 650, kortnebbgås 3.000, grågås 1.000, krikand 800, stokkand 600 og laksand 400 individer. Den mest iøynefallende forekomsten var tidligere hettemåkekolonien på Øya, men arten har ikke fått fram unger etter 2001. Toppdykker og sothøne er arter som har hekket blant måkene og kunnet nyte godt av deres beskyttelse mot kråkefugler og andre fiender. Sothøna er borte som hekkefugl, mens toppdykker fortsatt hekker de fleste år. Rørsanger og sivsanger holder stand og hekker i takrør- og kantvegetasjon.

Gardsjøen

Kartblad	2015 I Brandval
Kommune	Grue
Areal	1.309 daa
Høyde	149-160 m o.h.
Feltarbeid	Jon Bekken 22.8.2017, 9.6.2018, 13.4. og 31.5.2019, 26.4. og 21.7.2020

Knut Hordvik (KH) som bor ved utløpet av Tjuraåa har bidradd med mange observasjoner.

Andre besøk	Jonas Langbråten, Wenche Lund Langbråten 10.5.2013
	Jan Olav Nybo, Odd Rygh, Ken Adelsten Jensen 18.5.2013
	Egil Ween 2.6.2013
	Jonas Langbråten 19.4. og 9.6.2013, 2.6.2014
	Morten Brandsnes, Arnfinn Tøråsen 3.4.2014
	Bjørn Olav Tveit, Øivind Egeland 18.5.2014
	Eric Francois Roualet 5.4.2015
	John Rønningen 23. og 30.4.2017, 4. og 25.4., 8.5.2020
	Espen Sundet Nilsen 18.7.2019
	Melvin Åsum 2.11.2019
	Arnfred Antonsen, Rebecca B. Solhaug 4.6.2020

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Kort karakteristikk

Reservatet ligger like sør for Kirkenær sentrum, på østsida av jernbanen. Gardsjøen er en grunn, næringsrik kroksjø, som fram til for 1000-1500 år siden var en del av Glommas løp. Sjøen er stort sett adskilt fra dyrket mark med en smal brem av tett lauvskog. Rundt Kila (våtmark mellom Forkerud og Skytre) i nord og Svenneby tjernet i sør ligger våte myrområder. Særlig Kila er overgjødslet og har et beskjedent siktedyp. I vest mot jernbanen ligger Vangen, et stort fuktengareal med spredte busker. I tørre sommerperioder blottlegges små mudderområder ut mot sjøen i østkant av dette området. Langs sør- og østsida av sjøen går det en bratt skråning opp til en terrasse, som i sin helhet er dyrket opp. Terrassen ble avsatt i en bredemt sjø ved slutten av istida, og Glomma har senere gravd ut denne erosjonskanten. Ellers er terrenget i stor grad flatt. Vegetasjonen ble undersøkt i 1985, og det ble registrert 162 arter av karplanter (Sævre 1985). Det er laget en forvaltningsplan for reservatet (Wold m.fl. 2015).

Våtmarksfugler

Fuglelivet ved sjøen ble grundig kartlagt på 1970-tallet av en gruppe unge entusiaster og mange uvanlige arter ble registrert (Nesholen m.fl. 1973a,b, Sollien m.fl. 1976). En del av observasjonene som er hentet fra Artsobservasjoner er gjort i Noret mellom riksveien og jernbanen, dvs. like utenfor reservatet. Disse er tatt med fordi våtmarksfuglene stadig forflytter seg mellom dette området og sjøen, alt etter forstyrrelser og næringsforhold. Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Kanadagås Det oppholdt seg 3 ind. ved Kongshov 28.4.2013. Videre to par i sjøen 3.4.2014, og 18 ind. helt vest i sjøen 13.4.2019. KH har mange ganger observert opptil 30 ind. der Tjuraåa munnar ut.

Grågås 15 ind. 13.4.2019 og 1 par 26.4.2020 i vest.

Knoppsvane Arten ble tidligere sett regelmessig i sjøen. Trolig på 1980-tallet hadde et par et hekkforsøk ved Kilaveien (KH). I 2012 ble et par sett med tre unger. Disse hadde trolig hekket i dammen ved Gruetunet ca. 1 km nord for sjøen. Arten er ikke rapportert i gjeldende periode.

Utsyn østover sjøen fra jernbanelinja 26. april 2020.

- Sangsvane** Fire voksne fugler ved Kongshov 9.6.2013. Den 13.4.2019 oppholdt 22 ind. seg i vest, og 31.5. s.å. oppholdt et par seg ved Gard. Tre ind. ved Hårstad 2.11.2019. Den 26.4.2020 ble 7 ind. observert i vest. Ifølge KH var arten mer tallrik tidligere, med opptil 50-60 ind. De siste årene har han gjerne sett 5-10 ind. og en sjelden gang opptil 20 ind.
- Brunnakke** Det foreligger bar en observasjon, 1 hann 3.4.2014.
- Stokkand** Det er gjort 11 observasjoner, med størst antall under vårtrekket. Maks. antall 100 ind. 13.4.2019. Arten hekker i lite antall, f.eks. hunn med 5 unger i den lille dammen i nord (UG 391 045) 9.6.2018, og 3 unger i Svennebytjernet 21.7.2020.
- Krikkand** Flokker raster under vårtrekket, største rapporterte flokk er 60 ind. i vestenden av sjøen 3.4.2014. Arten hekker i reservatet, f.eks. 2 hunner med 5 og 2 unger 9.6.2018 i den lille dammen i nord UG 391 045.
- Kvinand** Kun tre april-observasjoner av 2-4 ind. er lagt inn i Artsobservasjoner. KH har har i perioder sett opptil 10-12 ind. i ulike deler av sjøen.
- Laksand** Fire hanner ved Hårstad 5.4.2015. Arten sees hvert år ved utløpet av Tjuraåa, gjerne parvis (KH).
- Trane** Det foreligger kun to observasjoner; 150 ind. 3.4.2014 og 2 ind. 5.4.2015. Det har i flere tiår vært flokker av traner i Solør hele sesongen fra april til september. På sørsida av sjøen har flokkene gjort skade på korn- og potetavlinger også de siste årene. Det er all grunn til å tro at noen av disse fuglene søker næring og kanskje overnatter i reservatet.
- Vipe** Det er rapportert 1 ind. 4.4. og 2 ind. 26.4.2020. De to sistnevnte holdt på med fluktspill på østsida av jernbanen. I tillegg er enkeltfugler sett ved Kongshov 28.4. og 18.5.2013. KH har sett opptil 4 ind. i fluktspill. Han nevner også at et par har hekket de siste årene like nord for Berger nord for reservatet.
- Storspove** Et ind. i fluktspill like øst for jernbanen 26.4.2020. KH har årlig sett et par i området ved Tjuraåa.
- Enkeltbekkasin** To ind. med fluktspill ved Kongshov 2.6.2014. En spillende hann 5.4.2015, og 1 ind. støkt opp ved Svennebytjernet 21.7.2020.
- Skogsnipe** Et ind. i fluktspill 9.6.2018 ved Lundby i nordøstre hjørne av reservatet. Et ind. sør for Forkerud 25.4.2020.
- Grønnstilk** Hele 40 ind. rastet på trekk ved Kongshov 10.5.2013. Ett ind. samme sted 8 dager senere.
- Hettemåke** Et ind. 30.4.2017 sør for Forkerud. KH ser årlig småflokker på jordene rundt sjøen, bl.a. ved Hårstad.
- Fiskemåke** To ind. sammen sett både 25. og 26.4.2020.
- Gråmåke** Et ind. 23.4.2017.
- Storlom** Arten sees årlig ved utløpet av Tjuraåa (KH).
- Storskarv** Et ind. vest i sjøen 22.8.2017. KH har sett enkeltind. en eller to ganger der Tjuraåa munner ut.
- Gråhegre** Enkeltfugler er rapportert 9.6.2018 og 4.4.2020. KH ser den i perioder nesten daglig ved utløpet av Tjuraåa.
- Fiskeørn** To ind. 23.4.2017. KH har sett arten regelmessig alle år 2013-20, i perioder flere ganger i uka. Den 15.5.2015 så han 3 ind. sammen.
- Sivsanger** En syngende hann ved Kongshov 18.5.2013.
- Sivspurv** Enkeltfugler er rapportert 18.7.2019 og 26.4.2020.

Andre fuglearter

- Spurvehauk** Et overflygende ind. 3.4.2014.
- Ringdue** To ind. ved Kongshov 10.5.2013, og 2 ind. nord i området 5.4.2015.
- Gjøk** Galende hanner er rapportert 31.5.2019 og 21.7.2020.
- Tårnseiler** Flokker og enkeltfugler jakter ganske sikkert regelmessig i området. Den 2.6.2013 jaktet 50 ind. over sjøen.

- Flaggspett Et ind. ved Hårstad 19.4.2013, og 2 ind. i reservatet 5.4.2015.
- Låvesvale Fire ind. jaktet over sjøen 8.5.2020.
- Gjerdsmett Et varslende ind. i kantskogen ved Svenneby tjernet 21.7.2020.
- Rødstrupe To syngende hanner ved vestenden av sjøen 26.4.2020.
- Rødstjert Et ind. registrert 18.5.2014.
- Buskskvett Syngende hanner ved Kongshov 18.5.2013 og 2.6.2014.
- Svarttrost To ind. ved Hårstad 5.4.2015.
- Gråtrost To ind. ved Hårstad 19.4.2013.
- Løvsanger Vanlig her som ellers, to syngende hanner ved Kongshov 10.5.2013, og et varslende par ved Svenneby tjernet 21.7.2020.
- Gulsanger To syngende hanner 2.6.2013.
- Munk To ind. registrert 2.6.2013.
- Hagesanger Tre ind. registrert 2.6.2013, og en syngende hann ved Svenneby tjernet 9.6.2018.
- Tornsanger En syngende hann ved Lundby 9.6.2018.
- Grå fluesnapper Utfløyne unger ble matet ved Svenneby tjernet 21.7.2020.
- Kjøttmeis Tre ind. ved Hårstad 5.4.2015.
- Blåmeis En syngende hann i vest 26.4.2020, og par med et kull på minst 5 unger 21.7. s. år.
- Stjertmeis Et ind. i nordøst 4.4.2020.
- Skjære Tre ind. ved Hårstad 5.4.2015.
- Kaie Store flokker søker næring på jordene rundt sjøen. Den 21.7.2020 rastet en flokk på ca. 200 ind. i skogkanten på sørsida av Svenneby tjernet. I tillegg tre obs. av 1-5 ind.
- Kråke Vanlig art, et par søkte næring på myra ved Svenneby tjernet 21.7.2020. Tre andre obs. av 1-2 fugler.
- Ravn To ind. fløy over sjøen 26.4.2020.
- Stær En flokk på 10 ind. ved Kongshov 10.5.2013. Ti ind. ved Hårstad 19.4.2013.
- Gråspurv To ind. registrert 2.6.2013.
- Pilfink Ti ind. registrert 2.6.2013.
- Bokfink Vanlig art, sju observasjoner av 1-20 ind.
- Bjørkefink En observasjon av fugler på vårtrekk; 6 ind. i nord 6.4.2014.
- Dompap Et ind. ved Hårstad 5.4. 2015.
- Kjernebiter To ind. ble observert 18.5.2014.
- Gulspurv En syngende hann ved Kongshov 9.6.2013, og en ved vestenden av sjøen 26.4.2020. To ind. ved Hårstad 5.4.2015.

Gardsjøen er viktigst som trekklokalitet, slik den ligger som et attraktivt næringssøksområde tett ved trekkleden Glomma. Sjøen har mindre betydning som hekkeplass - til det er vannstanden i hekketida for lite forutsibar. Det er påvist et stort spekter av våtmarksarter, blant dem hele 12 andearter og 23 vadefuglarter, etter grundig kartlegging på 1970-tallet. Arter som sangsvane og kanadagås var langt mer tallrike tidligere og også ender og vadefugler forekommer i dag i beskjedne antall. Positivt er det at vipe og storspove fortsatt ser ut til å hekke i området.

Seimsjøen

Kartblad	2015 IV Odalen	
Kommune	Sør-Odal	
Areal	3.227 daa	
Høyde	129-135 m o.h.	
Feltarbeid/opsyn	Jon Bekken	4 til 6 besøk årlig 2013-19 10.4.2020
Opsyn	Vidar Lilleseth	Mange besøk fra 2013 og utover
Andre besøk	Jonas Langbråten	14. og 21.4.2013, 2.4.2015, 15.4.2019, 11.4.2020
	Egil Ween	18.4.2013, 16.4.2014
	Simon Rix, Per Chr. Moan	13.3.2014
	Dag Hundstad	30.4. og 2. og 25.5. og 20.10.2014, 8.5. og 27.9.2015, 6.5.2016
	Knut Eie	1. og 3.5.,7. og 27.9.2014, 26.4. og 24.5.2015, 14.-15., 22.5. og 8.10.2016, 15.4.2018, 26.10.2019, 12. og 23.4.2020
	NOF Hamar lokallag	3.5.2014
	Arild Omberg	9.6.2015
	Øyvind Hagen, Trude Starholm, Knut Eie, m.fl.	10.9.2016
	Petter Geisner	3. og 9.4.2017
	Eli Gates	4.5.2017
	Kristoffer Bøhn	18.8.2018

Kort karakteristikk

Verneområdet omfatter et gruntvannsområde i sørvestre del av Storsjøen i Odalen, vel 6 km nord for Skarnes. Lokaliteten er omgitt av barskog og dyrket mark. Den dyrkede marka er oftest skilt fra våtmarksområdet med en brem av lauvskog. I nordre del krysser bilveien til Øyen det smale sundet Nora på en steinfylling. I sør er ca. 400 m av Oppstadåa, som her kalles Vesleåa, samt Vesletjernet, med i reservatet. Ved lav sommervannstand er det aller meste av Nora, Grunnsjøen og Seimsjøen så grunne at de ikke er farbare med motorbåt.

Storsjøen, Oppstadåa og Glomma danner et ganske unikt vannsystem med minimalt fall. Ved flom i Glomma strømmet det store mengder vann inn i Storsjøen. Tilsvarende fenomen (bifurkasjon) kan også oppstå i Vingersjøen, Nugguren og Mjøsa, men i Storsjøen skjer det årlig. Magasineringen av vann i sjøen antas å ha en positiv effekt på flomforholdene lenger ned i Glomma.

Vegetasjonen bærer preg av at jordsmonnet er gunstig, idet det forekommer omdannede sedimentære bergarter. Den flompåvirkede, gråordominerte skogen er velutviklet over forholdsvis store arealer. Her finnes et svært rikt innslag av trollhegg, og andre vanlige arter er gråselje og ørevier. Kantsoner mot dyrket mark har ofte grovvekst osp. Det er interessante innslag av flere floraelementer i området, hvor mange av artene har sin største tyngde i andre deler av landet. Dette gjelder f.eks. pors, mjølkerot og nordlandsstarr. Den sjeldne arten pilblad har solid rotfeste i området. Til sammen er det påvist 138 arter av karplanter (Sævre 1985).

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Fra vestsida av Grunnsjøen mot nord 26. september 2013.

Våtmarksfugler

- Knoppsvane** Dette er en synlig art som mange rapporterer. Det foreligger 18 observasjoner fra perioden, bare en av dem på høsten. Maks. antall var 5 voksne og 5 2K fugler 19.3.2016.
- Sangsvane** En karakterart for området i trekketidene seinhøstes og på våren, og også om vinteren når det er åpent vann. Storsjøen, med reservatet som det viktigste delområde, har etter hvert vist seg å være et viktig næringsøksområde for arten. Det er det høye antallet sangsvaner som har gitt Storsjøen status som IBA (Important Bird and Biodiversity Area) etter kriterier gitt av Birdlife International. Det høyeste antall som er registrert i reservatet er 627 ind. 14.4.1998. For 2000-12 var høyeste antall 431 ind. 20.4.2001. Fra gjeldende periode foreligger det 16 observasjoner, med maks. antall 406 ind. innenfor reservatgrensa 13.4.2019. Bare én av observasjonene er fra høsten (2 ind.).
- Kanadagås** Arten er rapportert 7 av de 8 årene, maks. antall var 30 ind. 19.3.2016. Tidligere er større flokker observert, den største 250 ind. 25.9.2005.
- Grågås** Denne arten er blitt tallrik i Hedmark de siste årene, og hekking er påvist i Hamar, Stange og Åsnes. Her er det rapportert 11 observasjoner av opptil 21 ind.
- Kortnebbgås** Bare en observasjon; 52 ind. rastet i Seimsjøen 3.10.2015.
- Brunnakke** Raster i området vår og høst, etter år 2000 i ganske lite antall. Det er gjort 10 observasjoner. Maks. antall for perioden er 23 ind. 3.10.2015 og 22 ind. 10.4.2020.
- Stokkand** Store flokker raster vår og høst. Et eksempel på høyt antall er minst 100 ind. 5.4.2005 i Grunnsjøen. Flere par hekker i reservatet, f.eks. hunn med 5 unger i Nord-Nora 4.7.2019. Fra gjeldende periode foreligger det 39 observasjoner, maks. antall var 71 ind. 7.9.2014.
- Krikkand** Det foreligger 21 observasjoner fra perioden, maks. antall er 61 ind. i Vesletjernet 10.4.2020.
- Toppand** Sees på våren, men i ganske lite antall etter 2000. Det foreligger 6 obs. av 2-5 ind. i april-mai.
- Kvinand** Arten raster i moderat antall vår og høst, tidligere opptil 32 ind. I gjeldende periode er maks. antall 20 ind. i Grunnsjøen og 4 ind. i Seimsjøen 27.3.2019.
- Laksand** Sees vår og høst, gjerne i mindre antall. For perioden 2000-12 foreligger det få observasjoner, mens arten i 2013-20 er rapportert like ofte som krikkand og kvinand. De største flokkene er 35 ind. 20.10.2014 og 60 ind. 16.4.2017.
- Siland** Arten er blitt nesten borte, bare én observasjon foreligger; 4 ind. 16.4.2014.

Tabell 3. Maksimum antall observert av noen andefugler i fire perioder.

	1975-89	1990-99	2000-12	2013-20
Kanadagås	28	135	250	30
Sangsvane	160	627	431	406
Brunnakke	100	20	20	23
Stokkand	720	500	100	71
Krikkand	400	-	30	61
Kvinand	165	85	32	24
Laksand	-	30	8	60

- Smålom** Det foreligger tre april-observasjoner, den ene av hele 26 ind. 29.4.2018 som søkte næring i Grunnsjøen mens de ventet på at isen skulle gå i hekketjernene.
- Storlom** Det er gjort 5 vårtrekkobservasjoner av 1-4 fugler.
- Toppdykker** Et ind. 27.9.2015.
- Trane** Det foreligger 11 observasjoner. 22 ind. rastet på østsida av Seimsjøen 14.9.2018, og den 12.4.2020 ble det observert 24 overflygende ind.
- Storskarv** Arten er gradvis blitt vanligere å se i reservatet. Det er rapportert 14 observasjoner av opptil 14 fugler, de fleste i september-oktober.
- Gråhegre** Det er gjort 9 observasjoner av 1-4 ind., 5 av dem i april og tidlig mai.

Fiskeørn Arten sees hele sommerhalvåret. Nora og de mange grunne vikene ligger beskyttet for vind, og er gode fiskeplasser. Arten kommer tidlig til området, rekorden er 31.3. både 2015 og 2020. Det er gjort til sammen 13 observasjoner av 1-2 ind.

Myrhauk En hann helt i sør 20.4.2013 og et ind. 5.8.2016.

Vipe Det foreligger 6 observasjoner av 1-4 ind. i perioden.

Storspove Det foreligger kun én observasjon; 1 ind. 23.4.2020.

Enkeltbekkasin Det foreligger 3 obs. av 1-2 ind.

Fra Sør-Nora mot nord 26. september 2013.

Strandsnipe Det er gjort 4 obs. av enkeltindivider i mai.

Skogsnipe Det er gjort 3 obs. av enkeltindivider i april-mai.

Rødstilk Kun én observasjon; 9 ind. rastet på trekk 8.5.2015.

Fiskemåke Arten sees i beskjedent antall, det er gjort 5 observasjoner av 2-6 ind.

Svartbak Et ind. sirklet høyt over midt-Nora 13.4.2019.

Gråmåke Det foreligger kun 2 observasjoner; 2 voksne fugler hhv. 2.4.2015 og 27.3.2019.

Makrellterne Det er gjort 11 observasjoner av 1-4 ind. fra 30.4. og utover i mai. En observasjon av 3 ind. som søkte næring langs Nora 4.7.2019.

Heipiplerke Vanlig art på trekk. Det foreligger 6 observasjoner av 1-6 ind.

Sivspurv Vanlig hekkefugl, det er gjort 18 observasjoner av 1-10 ind.

Andre fuglearter

Havørn En subadult fugl ble sett ved Nord-Nora 28.8.2013. Etter dette er det gjort mange observasjoner av voksne fugler, noen ganger to sammen. Fire av disse observasjonene ligger inne i Artsobservasjoner.

Musvåk Arten har enkelte år hekket noen hundre meter utenfor reservatgrensa. Det er gjort 3 observasjoner av 1-2 fugler.

Dvergfalk Et ind. sett ved Midt-Mora 4.5.2017.

Rugde Et ind. i fluktspill 25.5.2014.

Ringdue Vanlig art, det er gjort 17 observasjoner av enkeltind. og flokker på opptil 60 ind.

Gjøk Et ind. observert 22.5.2016.

Kattugle To ind. med lydytringer 1.7.2015.

Ved Nord-Nora ble det satt opp infotavle og «Motorbåttrafikk forbudt»-skilt den 7. mai 2016.

- Dvergspett Det foreligger 3 april-observasjoner av enkeltfugler, to av dem med territoriehevding.
- Flaggspett Det er gjort 6 observasjoner av 1-2 ind.
- Svartspett Det foreligger 3 observasjoner av enkeltfugler.
- Grønnspekk Det foreligger 3 observasjoner av enkeltfugler.
- Sanglerke Fire ind. med sang/spill 12.4.2020.
- Sandsvale Tre ind. observert 14.5.2016
- Låvesvale Det foreligger 12 observasjoner av opptil 20 ind.
- Taksvale Det foreligger 6 observasjoner av 1-6 ind.
- Trepipelerke Et ind. observert 4.5.2017.
- Linerle Det foreligger 11 observasjoner av 1-6 ind.
- Gjerdsmett Det foreligger 6 observasjoner av 1-2 ind.
- Jernspurv Det er gjort 3 observasjoner av 1-2 ind.
- Rødstrupe Hekkefugl, det er gjort 14 observasjoner av 1-4 ind.
- Rødstjert Et ind. observert 3.5.2014.
- Svartrost Vanlig hekkeart i kantskogen, det foreligger 11 observasjoner av 1-3 ind.
- Gråtrost Det foreligger 4 observasjoner av 2-6 ind.
- Rødvingetrost Hekkefugl i området, det foreligger 7 observasjoner av 1-4 ind., og i tillegg en observasjon av 20 ind. under høsttrekk 6.10.2019.
- Måltrost Hekkefugl, det foreligger 8 observasjoner av 1-2 ind.
- Duetrost Det foreligger 3 observasjoner av 1-2 ind.
- Løvsanger Vanlig hekkeart i kantskogen, det foreligger 10 observasjoner av 1-3 ind.
- Gransanger Vanlig art på vårtrekk, det foreligger 12 observasjoner av 1-2 ind. fra 10.4. og utover.
- Munk Det foreligger 4 observasjoner av syngende og næringsøkende enkeltind.
- Hagesanger En syngende hann ved båt-plassen 4.7.2019.
- Fuglekonge Det foreligger 7 observasjoner av 1-2 ind.
- Svartmeis Det foreligger 5 observasjoner av 1-3 ind.
- Granmeis To ind. ble sett 3.5.2014.

- Blåmeis Det foreligger 8 observasjoner av 1-4 ind.
- Kjøttmeis Det foreligger 11 observasjoner av 1-6 ind.
- Stjertmeis Det foreligger 5 observasjoner av 1-6 ind.
- Spettmeis Det foreligger 6 observasjoner av 1-5 ind.
- Trekryper Et ind. 12.4.2020
- Varsler Et ind. ved Sør-Nora 3.10.2015.
- Nøtteskrike Det foreligger 6 observasjoner av 1-4 ind., de fleste om høsten.
- Skjære Det foreligger 8 observasjoner av 1-4 ind.
- Kaie Det foreligger 4 observasjoner av 2-15 ind.
- Kråke Det er gjort 10 observasjoner av 1-20 ind.
- Ravn Det foreligger 3 observasjoner av 1,1 og 8 ind.
- Stær Det foreligger to observasjoner av 5 og 6 ind. under vårtrekk/tidlig hekketid.
- Bokfink Hekkefugl, det foreligger 14 observasjoner av 1-10 ind.
- Bjørkefink Arten er observert en gang på vårtrekk og en gang på høsttrekk, begge ganger ca. 10 ind.
- Dompap Det foreligger 6 observasjoner av 1-4 ind. Det er sannsynlig at arten hekker i eller nær reservatet.
- Grønnfink Det er gjort 4 observasjoner av 1-4 ind., alle i april.
- Gråsisik Det er gjort en observasjon i april og en i oktober, den siste av en flokk på 25 ind.
- Furukorsnebb Et ind. sett ved Nord-Nora 24.5.2015.
- Grankorsnebb To ind. observert 11.4.2020.
- Grønnsisik Hekkefugl, 10 observasjoner av 1-20 ind.
- Gulspurv Arten hekker i kulturlandskapet rundt reservatet, det er gjort 6 observasjoner av 1-2 ind.

Seimsjøen naturreservat er en viktig trekkstasjon for en rekke fuglearter. Beliggenheten i forlengelsen av Glommas dalføre der elva dreier skarpt østover, kombinert med tidlig åpent vann om våren, bidrar til å fange opp et vidt spekter av trekkfugler. Blant de 20 reservatene er det kun Gjesåsjøen som har et større artsmangfold av våtmarksfugler, det er påvist 69 arter. Fra ca. 1990 har det rastet store antall sangsvaner i reservatet og ellers i sjøen, og dette har gitt Storsjøen status som Hedmarks første IBA (Important Bird and Biodiversity Area). Mange av andefuglene var mer tallrike for noen tiår siden. Tidligere kunne man se flokker på 100 eller flere av kanadagås, brunnakke, krikand, stokkand og kvinand. I perioden 2013-20 har ingen av disse nådd opp til 100 individer. Bare sangsvane forekommer i store flokker.

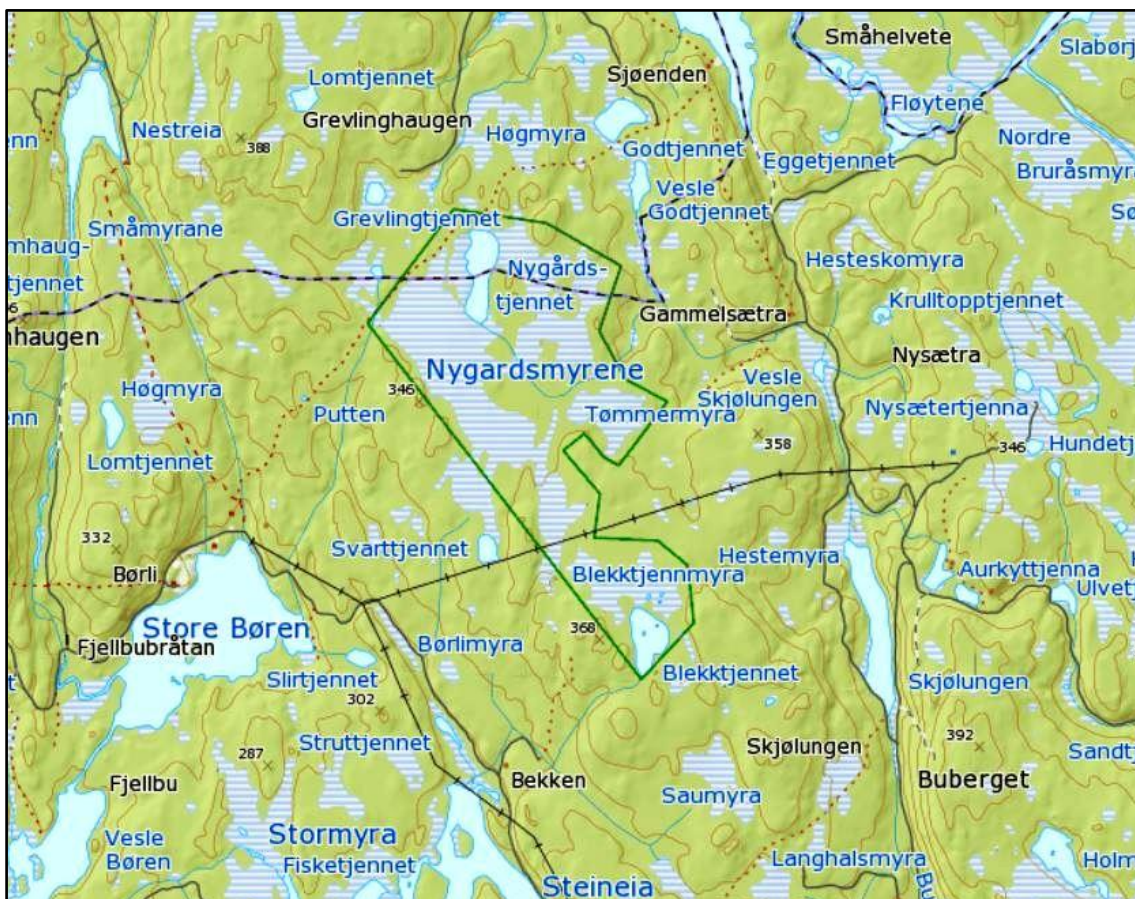
Nygårdsmyra

Kartblad	2015 II Kongsvinger	
Kommune	Eidskog og Sør-Odal	
Areal	2.634 daa	
Høyde	320-360 m o.h.	
Feltarbeid	Jon Bekken	5.5. og 20.7.2019
Andre besøk	Ole Knut Steinset, Jan H. Wilberg	9.9.2015
	Knut Eie, Mariella Filberg Memo	9.4.2017, 25.11.2018
	Ole Knut Steinset	14.3.2018

Kort karakteristikk

Reservatet ligger ca. 12 km sørsørøst for Kongsvinger sentrum. Størstedelen av arealet ligger i Eidskog kommune, en mindre del i Sør-Odal. Verneområdet omfatter et myrområde i et barskogsdominert landskap. Området omfatter to store tjern, Nygårdstjern og Blekkjtjern. Omkring og mellom disse finnes åpne myrflater med varierende fuktighetsforhold, og det forekommer også en del smådammer. Innenfor området er det noe barskog på fastmark, og det finnes også noe sumpfuruskog. Det er langt til bilvei, og det er lite ferdsel i området. I hvert fall for noen år siden var det folk på orrleik på myrene her. Ellers forekommer det en og annen sportsfisker, og i gode bærår oppsøker molteplukkere området.

Observasjoner fram til og med 1999 er gjengitt i Bekken (2001), og observasjoner 2000-12 er gjengitt i Bekken (2013a).

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

Våtmarksfugler

- Sangsvane** Et par hadde reir ved Blekkjern 5.5.2019. Den 20.7. samme år ble paret med minst en unge sett på langt hold samme sted. Senere samme dag lå en enslig sangsvane i Nygårdstjern.
- Kanadagås** To ind. ble registrert her 9.4.2017. Den 5.5.2019 ble kanadagås hørt fra Grevlingtjern, som ligger like nordvest for reservatet.
- Stokkand** To hanner lå i Blekkjern 5.5.2019. Den 20.7. samme år fant vi rester av et ind. vest for samme tjern.
- Krikkand** Et par i Svarttjern like vest for reservatet 5.5.2019.
- Kvinand** Et par var til stede allerede 9.4.2017. Den 5.5.2019 lå det fem ind. av hvert kjønn i Blekkjern. Den 20.7. samme år lå det 8 ind. samme sted, og i tillegg en hunnfarget fugl i Nygårdstjern.
- Smålom** Et ind. i Svarttjern like utenfor reservatgrensa 5.5.2019. Arten har tradisjonelt hekket i Grevlingtjern ca. 300 m nordvest for reservatet. Den 20.7.2019 kom en lom flygende herfra og sørøstover langs myrene, ganske sikkert en smålom med tilhold i dette tjernet.
- Trane** Et par ble observert 9.4.2017. I 2019 hekket et par på en holme i Blekkjern. Senere samme dag ble tranerop hørt fra den store myrflata vest for Nygårdstjern.
- Vipe** Et ind. med lydytringer på Blekkjernmyra 5.5.2019. Arten ble ikke sett i området 20.7.
- Heilo** Ett til tre par har tradisjonelt hekket på selve Nygårdsmylene. Et par ble sett 9.4.2017. Den 5.5.2019 ble en matletende fugl sett sør for Nygårdstjern, senere et ind. i flukt over Blekkjernsmyra, og så en varslende fugl på den største myrflata der arten pleier å holde til. Her fant vi også fjærrester etter en predatert heilo.
- Storspove** Et par og en enslig fugl holdt til her med fluktspill 9.7.2017. Ikke registrert i 2019.
- Skogsnipe** Et ind. i fluktspill 9.4.2019, og 2 ind. lette etter mat ved Blekkjern 5.5. samme år.
- Grønnstilk** Et ind. søkte næring sør for Nygårdstjern 5.5.2019, og senere på dagen ble en fugl i fluktspill observert over den store myrflata vest for tjernet.
- [Fiskemåke I 2008 ble arten sett ved både Grevlingtjern og Blekkjern. Ikke sett i gjeldende periode.]
- Heipiplerke** To ind. med lydytringer på Blekkjernsmyra og 4 ind. med engstelig atferd/varsling på den største myrflata 5.5.2019.

I 2019 hekket både trane og sangsvane ved Blekkjern. Rugende trane skimtes på holmen til høyre, videre ser vi en vaksom sangsvane og noen kvinender.

Foto sørover langs Nygårdstjern 28. juni 2008.

Andre fuglearter

Siden undersøkelsene har vært konsentrert om våtmarksfugler, er oversikten her ufullstendig.

Storfugl En tiur sett 25.11.2018. En tiur støkt opp ved Blekkjernsmyra 5.5.2019.

Orrfugl To ind. sett 9.9.2015. Et ind. 9.4.2017. Hele 8 haner beitet på bakkevegetasjon på vestsida av Tømmermyra 5.5.2019. Samme dag ble minst fem møkkhauger etter vinterdokking observert ved Blekkjern.

Rugde To ind. i fluktspill 9.5.2017.

Ringdue «Syngende» hanner registrert 9.4.2017 og 5.5.2019.

Perleugle En hukrende hann hørt 14.3.2018.

Flaggspett Et ind. registrert 9.4.2017, og 2 ind. 25.11.2018. Et ind. ved Blekkjernsmyra 5.5.2019.

Svartspett Et ind. ved Blekkjern 5.5.2019.

Trepplerke Syngende hanner ved Blekkjern og ved den store myrflata i nord 5.5.2019. En engstelig/varslende fugl sistnevnte sted 20.7.2019.

Linerle To ind. ved sørenden av Nygårdstjern 5.5.2019.

Rødstrupe En syngende hann ved Tømmermyra 5.5.2019.

Buskskvett Et varslende par med utfløyne unger på den store myrflata vest for Nygårdstjern 20.7.2019.

Svarttrost En syngende hann 9.4.2017.

Fuglekonge Åtte ind. observert 25.11.2018.

Gråfluesnapper En varslende fugl ved Blekkjern 20.7.2019.

Toppmeis Et ind. 9.4.2017, og 2 ind. 25.11.2018.

Granmeis Et ind. 9.9.2017, og 2 ind. 25.11.2018.

Kjøttmeis Et næringsøkende par ved Tømmermyra 5.5.2019.

Trekryper Et ind. 25.11.2018.

Ravn Enkeltfugler registrert ved Blekkjern og helt nord i området 5.5.2019.

Bokfink Syngende hanner tre steder 5.5.2019. En varslende fugl sør for Nygårdstjern 20.7.2019.

Bjørkefink En syngende hann ved nordenden av Nygårdstjern 5.5.2019.

Dompap Et ind. sett 9.4.2017.

Korsnebb ubestemt Fire ind. ved Nygårdstjern 5.5. og 3 ind. ved Blekkstjern 20.7.2019.

Grønnsisik Det foreligger 4 observasjoner av 1-5 ind.

Nygårdsmyra har en fauna av våtmarksfugler som er karakteristisk for store myrer i den sørligste del av fylket. Både grønnstilk og heipierke hekker her, og den i regionen sjeldne heiloen er fast hekkefugl. Vipe, som er blitt borte fra mange skogsmyrer, er fortsatt til stede. Fiskemåke hekket her i 2008, men den er nå borte. Sangsvane etablerte seg som ny hekkefugl trolig i 2019, og trane hekket også dette året. I tillegg hekker smålom fast i området, den mest brukte hekkeplassen ligger like utenfor reservatgrensa. Storlom sees regelmessig, og kan hekke enkelte år.

Litteratur

- Artsdatabanken (2021, 24. november). Norsk rødliste for arter 2021.
<https://artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021/>
- Barth, E.K. & Hagen, Y. 1951. Faunaobservasjoner i Atnasjøfeltet. *Fauna 4*: 137-170.
- Barth, E.K. & T.A. Bakke. 2006. En feltekskursjon til Det Norske Videnskaps-Akademiets gård på Sør-Nettet, Atndalen, forsommeren 1935. *Fauna 59* (1-2): 34-43.
- Bekken, J. 1987. Ornitologiske registreringer i 11 våtmarksreservater 1985-86. *Rapport nr. 13. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen*. 43 s.
- 1997. Fuglefaunaen i Gjesåssjøen i Åsnes kommune. *Rapport 3/97. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen*. 21 s.
 - 2001. Fugler og pattedyr i 18 våtmarksreservater i Hedmark. *Rapport 8/2001. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen*. 122 s.
 - 2013a. Fugler i 20 våtmarksreservater i Hedmark 2000-2012. *Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen. Rapport 2/2013*. 123 s.
 -
 - 2013b. *Fugler i Hedmarksvidda våtmarkssystem (Endelausmyrene, Harasjømyra, Brumundsjøen og Lavsjømyrene-Målikjølen naturreservater)*. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen. 21 s.
 - 2014. *Fugler i Tufsingdeltaet naturreservat 2014. Status for sjøorre, svartand, fiskeørn, brushane og dvergmåke*. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 6 s.
 - 2015. *Fugler i Tufsingdeltaet naturreservat 2015. Status for sjøorre, svartand, fiskeørn, brushane og dvergmåke*. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 5 s.
 - 2016. *Fugler i Tufsingdeltaet naturreservat 2016. Status for sjøorre, svartand, fiskeørn, brushane og dvergmåke*. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 6 s.
 - 2017. *Fugler i Tufsingdeltaet naturreservat 2017. Status for sjøorre, svartand, fiskeørn, brushane og dvergmåke*. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 6 s.
- Brandsnes, M. 2016. Besøk i Kvisleflået naturreservatsommeren 2015. *Kornkråka 46*: 82-88.
- Breistøl, A. & M. Helberg. 2012. Dystre tall for hettemåkebestanden i Norge. *Vår Fuglefauna 35*: 150-157.
- Bækken, B.T. 1992. Sangsvane - ny hekkefugl i Hedmark. *Kornkråka 22* (1): 33.
- Fylkesmannen i Hedmark. 1978. *Utkast til verneplan for våtmarker i Hedmark fylke*. 68 s.
- Fylkesmannen i Hedmark. 2013. *Forvaltningsplan for Tufsingdalen naturreservat i Os kommune, Hedmark*. 44 s.
- Galten, L. 2006. Galtsjøen naturreservat – en våtmark i Femundsvassdraget. *Blyttia 64*(1): 38-53.
- Haga, A. 1982. Takseringsmetoder for innsjøfugler. *Vår Fuglefauna 5*: 176-188.
- Hansen, K. 2012. *Vierspurvprosjektet – statusrapport 2012*. Oppdragsrapport for Fylkesmannen i Hedmark. 25 s. + vedlegg.
- Hansen, T.M. 2018. På tur til fugleparadiset i fjellet. *Kornkråka 48*: 84-89.
- Heggøy, O. & I.J. Øien. 2014. Vipa går en usikker framtid i møte. *Vår Fuglefauna 37*: 112-127.
- Heggøy, O., P. Shimmings, O. Nordsteien & T. Sæther. 2020. Magert med lappspurv i 2020. *Vår Fuglefauna 43*: 210-216.
- Isaksen, K. 2001. Fjellmyrløperen i Hedmark. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. *Strix Miljøutredning, rapport 1/2001*. 32 s.
- Knoff, C. 1997. Grågåsa – ny hekkeart i Hedmark. *Kornkråka 27*: 150-151.
- 2017. Våletjernet, vel verdt et besøk. *Kornkråka 47*: 54-56.
- Maartmann, E. 1977a. *Fugleinventeringer i 1976-77 i forbindelse med verneplan for våtmarksområder i Hedmark*. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 250 s.
- 1977b. *Trekklokaliteter i Hedmark fylke. Fugleinventeringer høsten 1977 i forbindelse med verneplan for våtmarksområder i Hedmark*. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 31 s.

- 1987. Ornitologiske undersøkelser i Gjesåssjøen 1986. *Rapport nr. 8. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernnavdelingen*. 19 s.
- Nesholen, B., A. Sollien & J.E. Fosseidengen. 1973a. *Fredningsprosjektet Gardsjøen*. Rapport til Miljøverndep. 24 s.
- 1973b. *Fremgangsmåte ved hekkeregistreringa ved Gardsjøen sommeren 1973. Rapport til Miljøverndep*. 34 s.
- Ree, V. 2001. Hvorfor ikke opplyse at hvitkinngåsa i Sørøst-Norge også er et resultat av spontan etablering? *Vår Fuglefauna* 24: 128-163.
- Rørslett, B. 1999. Gjesåssjøen – vannvegetasjon og tilgroing. *Rapport nr. 2/99. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernnavdelingen*. 13 s.
- Røstadsand, E. 1996. *Viltet i Løten*. Løten kommune. 85 s. + kartvedlegg.
- Shimmings, P. 2018. Kan vi redde storspoven? *Vår Fuglefauna* 41: 188-192.
- Sollien, A., J.E. Fosseidengen & B. Nesholen. 1976. *Fuglefaunaen i Grue*. Hefte, 78 s.
- Sonerud, G.A. 1982. Fugl og pattedyr i Atnas nedbørfelt. *Kontaktutv. Vassdragsreg., Univ. Oslo. Rapp.* 43. 115 s.
- Sonerud, G.A. & E. Skattum. 1972. *Undersøkelser av avifaunaen på en del myrer i Hedmark utført i perioden 8.6.-28.6.72 for IBP-CT-TELMA*. Rapport, 14 s.
- Skattum, E. & G.A. Sonerud. 1975a. *Myrområder på søndre del av Hedmarksvidda*. Inventeringer i forbindelse med Landsplanen for verneverdige områder/forekomster (terrestrisk del). Miljøverndepartementet, 37 s.
- 1975b. *Gjesåssjøen*. Inventeringer i forbindelse med Landsplanen for verneverdige områder/forekomster (terrestrisk del). Miljøverndepartementet, 16 s.
- Sævre, R. 1985. *Botaniske og vegetasjonsøkologiske registreringer i Gardsjøen og Seimsjøen naturreservater, Sør-Hedmark*. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 39 s.
- Vindfallet, A. 2007. *Fuglelivet ved Gjesåssjøen 1997-2006*. 31 s.
- Volden, T. 1976. *Botanisk rapport over Tufsingdeltaet og Floene i Os kommune, Hedmark*. 42 s.
- Wold, O. 1983. *Botanisk undersøkelse av Våletjern naturreservat, Stange, Hedmark*. Upubl. rapport. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavd.
- 1987. Botaniske undersøkelser i Gjesåssjøen 1986. *Rapport nr. 12. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernnavdelingen*.
- 1996. *Botaniske undersøkelser i Gjesåssjøen 1996*. Notat Høgskolen i Gjøvik, Seksjon Skog, Brandbu, 9 s.
- Wold, O., R. Skogsrud, R. & E. Neby. 2015. Forvaltningsplan for Gardsjøen naturreservat i Grue kommune, Hedmark. *Rapport 3/15. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernnavdelingen*. 36 s. + vedlegg.
- Øien, I.J. & T. Aarvak. 2010. Brushanen forsvinner – resultater fra landsdekkende kartlegging og status for arten i Norge. *Vår Fuglefauna* 33: 162-173.

STATSFORVALTEREN I INNLANDET

Postboks 987, 2604 Lillehammer | sfinpost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/innlandet